

Wái wurimeiarigiáwa egíápi nánirini.

Ríwamiñí ripi, “Wái wurimeiarigiáwa egíápiyi” riniñipi Ruko niriri eañipirini. O Jisasoyá wiepisagíyi womani. Judayí eni womani. Émáyi dokitá worini. Poro tíni Sairaso tíni émáyi añíyo wái nurimeríná wirimeárogííorini. O Tiopiraso amipí wái wurimeiarigiáwa Jisaso rixa añínami nání nipeyimáná eñáná egíápi nání nijíá oimóniri ríwamiñí ripi eañírini. Ríwamiñí nearíná Tiopiraso re oyaiwiniri eañinigini, “Iwamíó ámá Jisasoyá siyikí imónigíáyí sa Jerusaremi dání nimóniróná ayí Judayíni imónagíá aiwi Gorixo xíoyá kwíyípi sixí umímóáná añí apimi wái nura neméíasáná e dání wái nura numiro Samariayí añíyo nura neméíasáná ámi nuro émáyi añíyo eni nura neméíasáná eñáná émáyi obaxí eni Jisasoyá siyikí nimóga nuróná ayá wí nimóga nuro Judayo múrogíawixini.” oyaiwiniri ríwamiñí neari ripi eni oyaiwiniri, “Pitaomi tíni Poromi tíni eni Gorixo nurípeari eñí sixí weámixiñowaúríani?” oyaiwiniri emimí amipí Jisaso eñípa Pitaó xámi néra uñípi nání niriri eari ámi ríwíyo Poro néra uñípi nání niriri eari eñinigini.

1 ¹⁻²Tiopirasoxini, ríwamiñí nioni xámi niriri eañápi, ayí Jisaso iwamíó eri wíwapiyiri eñípi tíñí e dání síá xegí wái wurimeiarigiáwami — Awa xío rípeañowarini. Awami Gorixoyá kwíyíyo dání sekaxí nurimáná xío añínami nání peyiñíyi tíñí e nání niriri eañárini. ³O ríniñí nimeari niperi niwiápinimeámáná síá 40 nóra waríná awa “O ámi siñí ría ñweani?” oyaiwípoyniri ámi ámi siwá winayiri Gorixo ámá xíoyáyí xwioxíyo míméámí neri umenñweaníápi nání uréwapiyiri neríná awa sini ududí mé “Ayí oríani?” niyaiwiwo niwipimónimáná eñáná re eñinigini. ⁴Awami awí neaárimáná sekaxí re uriñinigini, “Ápo ‘Niseaiapimíárini.’ seariñipi —Api, ayí nioni searáná soyíné aríá niarigíápirini. Api sini miseaímeapa eñáná añí Jerusaremi tíyo dání niwárimí mupa nero api nání weníñí nero ñweáírixini. ⁵Ayí ripi nánirini. Jono wayí niseameairíná iniigí tíni seameañí aiwi sini síá obaxí mórípa eñáná Gorixo xíoyá kwíyí tíni wayí seameainíárini.” uriñinigini.

Jisaso añínami peyiñí nánirini.

⁶Awa rixa awí neánimáná omi yariñí re wigíawixini, “Ámináoxini, eñíná negí wa mixí ináyí nimóniro negí neárfawéyo umenñweaagíápa

ríná dání joxi eni axípi mixí ináyí nimóniri Isirerene xwioxíyo mimeámí nineairi neameŋwearíarani?” Yariŋí e wíagía 7o re uriŋinigini, “Sía seyíne yariŋí niarigiápi náni parimoníayi —Ayi ápo Gorixo xío xegí néné tíŋo nimóniriŋípimi dání niriri tagíyirini. Ayi náni seyíne nijíá imónipíri mimóniŋagi náni áwaní searimiméini. 8E neri aiwi ripi náni nijíá imónipíri náni áwaní searimíini. Kwíyí oyápi niseaímeari eŋí sixí seaímixáná soyíne nioni seaímeaŋá mfkoyíne nimóniro áamá Jerusaremi ŋweagiáyo áwaní urimero áamá Judia piropeniŋíyo tñi Samaria piropeniŋíyo tñi ami ami ŋweagiáyo urimero áamá xwíá yopari ikwíróniŋími ŋweagiáyo aí urimero érixini.” 9E nurárimáná awa sini siŋwí winaríná o Gorixoyá diŋí tñi nipeyiri wigí siŋwí anigíe dání agwí bimi aŋniŋinigini. 10Nipeyiri agwí bimi aŋnáná awa sini aŋnami siŋwí anániŋáná re eŋinigini. Áamá rapirapí apíá weŋí yínigííwaú awa tñí e nirónapíri 11re urigísisixini, “Gariri piropeniŋíyo dáŋoyíne, pí náni re éí nirómáná aŋnami weniŋí yániŋoi? Áamá o, Jisasoyi riniŋo seyíne tfe dání Gorixoyá diŋí tñi aŋnami náni rixa nipeyiri aí soyíne siŋwí winaríná peyípa ámi axípi wepíniníarini.” urigísisixini.

Áamá womi Judaso náni wayíá urípeagiá nánirini.

12Awa díwí Oripiyi riniŋípimi —Api Jerusaremi dání aŋwi e eŋípíri. Sabaríayo Judayí ná jíami mupa nero aí Jerusaremi dání díwí miŋí api tñí e náni anani wagiápirini. Apimi píni niwíarimi nuro 13rixa Jerusaremi nirémoro aŋí pákíkí seáyi émi miriniŋiwámi —Iwá awa sá wearigííwáriini. Iwámi náni waíwíyo nipeyiro páwigíawixini. Awa wigí yoí rowarini. Pitao tñi Jono tñi Jemiso tñi Adiruo tñi Piripo tñi Tomaso tñi Batoromuo tñi Matiyuo tñi Aripiasomi xewaxo Jemiso tñi Saimoni Sereto tñi Jemisomi xewaxo Judaso tñi awarini. 14Áamá awa diŋí ná bini tígíáwa nimóniro áamá wí ámi tiyí eni apixí wíwa tñi Jisasomi xinái Mariaí tñi Jisasomi xexirímeáowa tñi eni awa tñi nawíni awí neánayiro aŋí miní Gorixomi xwíyíá ririmí wiayaríná 15sía wíyi áamá awí eáníyí níni áamá 120 eŋáná Pitao áwinimi éí nirómáná re uriŋinigini, 16“Gí nirixímeáyíne, eŋíná mixí ináyí Depito kwíyí Gorixoyápimi dání Judaso náni —O áamá ‘Jisasomi íá oxiraneyi.’ yaiwííayo o tñí e náni nipemeámi uŋorini. O náni niriri Bikwíyo eaŋípi surímá imónipaxí mimóniŋagi náni amípí Judaso eŋípi ayináni xixeni imóniŋíriini. 17O none tñi nemerane yaníwá náni urípeaŋí eŋagi náni o eni nearípeaŋíyí worini. 18(O sipí wikáriŋípimi dání nigwí meaŋípi tñi xwíá bi bí nemáná e dání ná neániríná xegí agwíyo áwinimi naríkiniri agwí amípí nípini mixeánowiŋinigini. 19Jerusaremi ŋweagiáyí níni o e iní náni aría niwiro náni wigí píné tñi xwíá api yoí Akeridamayi —Yoí míkí ayí áamá niperi ragí xwíáyo puŋí nánirini. Yoí e wírigíárini.) 20“Xwíyíá ripi Bikwí Samiyi riniŋíyo niriniri eániŋagi náni Judaso xío

enǵipi enǵirini, ‘Anǵi oyá yíwí imóníwinigini. Ámá wí e miŋweapa éirixini.’ Xwiyíá api surímá imónipaxí mimóniŋagi náni amipí Judaso enǵipi xixeni imóniŋirini. Xwiyíá ámi bi ripi Bikwí axíyo eni niriniri eánini, ‘O e nimóniri éwiniginiri rípeanǵipi ámá wo xe nimóniri éwinigini.’ eániŋagi náni ²¹⁻²² noneyá wo anipá imóniŋáná ‘Ayí ananirini.’ ripaxí menini. Ayináni ámá none Jisaso tǵini emearíná íníná nawíni wagwáyí wo none tǵini nawíni Jisaso wiápínimeanǵipi náni áwanǵi uraníwá náni aga orípeaneaní. Ámá iwamíó Jono wayí nineameaia wage dání Jisaso xegí xanoyá diŋi tǵini anǵinami náni peyiŋe náni o tǵini emeagwáyí wo náni rariŋini.” Pitao e uríagi ²³ ayí ámá waú náni —Wío Josepi Basabasoyi riniŋorini. Oyá yoí ámi bi Jasitasorini. Wío Mataiasorini. Awaú náni re riniŋíawixini, “Ámá rowaú anani womi Judaso náni wayíá rípeapaxowaúriini.” niriniro ²⁴ Gorixomi yariŋi niwiro re urigíawixini, “Ámináoxini, joxi ámá níni wigí xwioxíyo sipí tǵini nanǵi tǵini náni imóniŋipi niŋfoxi enagi náni ámá awaú gímíni go joxi simóníagi rípeáo siwá neaii. ²⁵ Jisaso awa wái nurimeírixiniri nearípeáagi aí Judaso xío ‘Aniŋi api oimónimíni.’ miwimóní píni niwiáririri xegí ‘Oumini.’ wimónariŋimíni rixa úí enagi náni joxi o náni wayíá oimóniri siŋi rípeáo siwá neaii.” Yariŋi e niwimáná ²⁶ Judayí wigí yariŋíápa neróná “Rowaú gímíni go xixeni ayo imónirífeniŋoi?” niyaiwiro sárúniŋi nero Mataiasomi wái wurimeiarigíá wé wúkaú sikwí wo awa tǵini axípi imónini náni siŋomi kumixárigíawixini.

Kwíyípi Gorixomi diŋi wikwíroarigíáyo wímeanǵipi nánirini.

2 ¹ Sía Pedikosiyi rariŋíáyi —Sía ayi Judayí aiwá omiŋi siŋíyo dání míápi Gorixomi yayí wianiro náni nimeáa nibiŋo peaxí tariŋíayirini. Sía ayi imóniŋáná ámá Jisasomi diŋi wikwíroarigíáyi anǵi wiwá axiwámi awí eániŋáná re enjinigini. ² Anǵinami dání ríwipi xwéniŋi iwí nira weapíyí anǵi ayí ŋweagiwámi niwámíni árió inárininiŋigini. ³ Árió inárininiŋáná siŋwí winíáyi winigíawixini. Ríá ápiáwiniŋi imóniŋi bi apínanǵwí néra nuri womini womini niŋweaxa úagi xixe siŋwí ainenigíawixini. ⁴ Siŋwí e ainenaríná re enjinigini. Ayo niyoni Gorixo kwíyí xíoyápi ayá wí sixí umímoniniŋigini. Sixí umímóáná kwíyípi wimixípi tǵini xixeni nero píné xegí wí wíniyí miripaxí imónigíáyi aí anani ripaxí nimóniŋo nira ugíawixini.

⁵ Judayí wí —Ayí anǵi xwíá riri nírimíni ami gími ikwíroniŋíyo xirigíáyirini. Gorixomi píraniniŋi oxidaneyiniŋo aniniŋi miní yariŋíáyirini. Ayí nibimimáná Jerusaremi urinigííná ríwipi xwéniŋi iwí nira weapiŋipi ínárini. ⁶ Iwí nira weapáná ámá xwé ayá wí epíroyí nero Jisasomi xidarigíáyi wigí aga píné xixegíni tǵini nira wariŋagía aría niwiro náni ududí nero ⁷ ayá niriwamóniŋo diŋi siŋá niweániŋo re riniŋíawixini, “Ámá aga píné xixegíni tǵini rariŋíá rowa nowani Gariri piropenisíyo

dánj menirani? ⁸Nowani e dánjowa enjagi aiwi arige nero negí aga píné oníná dání aríá niwia unjwá xixegíni tñi neararíná aríá niwia warinwini? ⁹Nene wiene Patiaí riniñwaéne wiene Midiaí riniñwaéne wiene Iramiyí riniñwaéne wiene Mesopotemia dánjene wiene Judia dánjene wiene Kapadosa dánjene wiene Podasi dánjene wiene Esia dánjene ¹⁰wiene Pirigia dánjene wiene Pabiria dánjene wiene Isipi dánjene wiene Sairini tñimini Ribia piropenisíyo dánjene wiene Romi dánjene nene nibirane re urinñwaéne —Wiene aga nepa Judayenerini. Wiene Judayí yarigiápi nixídirane nání nawíni imóniñwaénerini. ¹¹Ámi wiene Kiriti dánjene wiene Arebia dánjenerini. E e dánjene aiwi nineneni wine wine awa amipí Gorixo enjíná enj neániri yagíyí nání nineariríná negí aga píné xixegíniyo dání rariñagía aríá wiariñwini.” E niriga nuróná ¹²ududí nera nuro ududí nikáriniro nání wí re niriga ugíawixini, “Pí neámeani nání ría yariñoi?” niriga wariñagía aiwi ¹³wí ripirirí niwiro re nira ugíawixini, “Awa wainí siñipi xwé ninimáná papikí nero nání rariñoi.” nira ugíawixini.

Pitao Jisaso nání xwiýá uriñj nánirini.

¹⁴E nira waríná Pitao Jisasoýá wiepisagí wé wúkaú sikwí wo imónigía wía tñi éi nirómáná enj tñi repiyí neri re uriñjigini, “Gí Judia piropenisíyo dánjyíné tñi áamá ami ami dání nibiro Jerusaremi urinñgíayíné tñi nioni repiyí seiaríná píraninñj aríá ókiarí nimóniro none neámeápi nání nijjá imónipoyi. ¹⁵Ayí ripi nání searariñini. Agwi sini 9:00 a.m. áamá wainí xwapí minipa yarigííná imóniñagi nání soyíné áamá nioni tñi re rogiá rowa nání yaiwariñgíapi nepa papikí nero mirariñoi. ¹⁶Awa yarigiápi, ayí enjíná wía rókiamoagi Joeroyi riniño niriri eaagi ripi, ayí apirini, ¹⁷Gorixo re rarini, “Sía yopariyí tñiná kwíyí nioniyápi tñi áamá níní wíyí wíyoni ayá wí sixí umímóáná segí niaíwí oxí tñi apixí tñi xwiýá nioniyápi wía urókiamoaro segí íwí sikiñyí íkwíkwí yáiro segí xweyanjyí oriñá winiro epírírini. ¹⁸Íná áamá wíyá xináíwániñj nimóniro omiñj wiariñgía oxowami tñi apixíwami tñi ayo aí gí kwíyípi tñi sixí umímóáná xwiýá nioni nání wía rókiamopírírini. ¹⁹Nioniyá diñj tñi anj píriyo dání ayá riwamónipaxí imóniñyí iniri xwía rirími dání ekiyinjyí iniri neríná re enjárini. Xwíarími ragí puri ría weri siñwiría awimíñjiniñj imóniñj tiri yaríná ²⁰anj píriyo sogwí sía yiniri emá ragí riñj imóniri enjárini. E nemáná enjáná sía Ámináoni áamá niyoni mí ómómiximí wimía nání seáyi e imóniñyí parimónjárini. ²¹Ayi sini miparimopa enjáná áamá diñj ninikwíro ‘Ámináoxini, yeáyí neayimixemeai.’ niría niyoni yeáyí uyimixemeámjárini.” Gorixo e rarini.’ wía rókiamoagi Joero e niriri eaagi áamá rowa yaríná seyíné axipi xixeni winariñoi.

²²“Gí Isireriyíné, xwiýá nioni searimí ripi eni aríá nípoyi. Nasareti dánj Jisaso nání rariñini. O Gorixoyá diñj tñi emimí tñi

ayá riwamónipaxí imóniñípi tñi amipí bi áamá mepaxí imóniñípi tñi néra uñípimi dáni Gorixo siwá réniñí neaiñírini, ‘O nioni niripearí urowárénañiáorini.’ siwá éniñí neaiñírini. O seyíne tñi niñwearíná néra uñí apí nípini nání seyíne niñjía imóniñoi. ²³Enjíná Gorixo xewaniño ‘Apí neriñípimi dáni áamáyo yeáyí uyimixemeámigini.’ niyaiwiáriri ipimoáríñípi tñi xixeni segí mañíyo dáni omi áamá Gorixo nání diñí wí mimoarigíáyí yoxáípami enjí noro niyekwiroáriro pikigíawixini. ²⁴Omi pikigíá aiwi piyípi omi aniñí gwíniñí yinipaxí meñagi nání Gorixo níkweariñípimi dáni siñí wimixáná ámi wiápínimeañinigini. ²⁵Mixí ináyí Depito o nání níriri ríwamiñí re eaagípi nioni searariñápi tñi xixenirini, ‘Ámináo nioni ñweañae íníná ñweañagi winariñanigini. O nioni tñí e añwi e niñweañagi nání óf bi emíámani. ²⁶Ayináni gí xwioxíyo dáni diñí nífá nininiri yayí xwiýíáni rariñini. Apini maríái, gí wará urí epaxí rírí “Níríni niyimiñí imónimíá nání nimixiníárani? Oyi, e nimixiníárani.” niyaiwiri diñí nisikwímori ñweañini. ²⁷Ayí ripi nánirini. Joxi diñí nioniyá piyíñí siwí tñámíni, Xedisíyi riniñí tñámíni niniwárimí onuniri miníí eri áamá joxi aniñí miní rixídaríñaóni xwáripáyo dáni piyí oeniri siñwí minaní eri ería nání diñí nisikwímori ñweañini. ²⁸Óf diñí niyimiñí imóniñípi íníná ñweámíá náníyi joxi rixa siwá niñírini. Joxi diñí ninikikayoríná nioni tñi niñweariñoxíniñí imóniñagi nání diñí nífá bi onimíápi mininí aga xwé nininiñoi.’ Depito e ragírini. ²⁹Gí áamáyíne ‘Negí arío Depito nání xwiýíá bi oseareñwipémíni.’ nimónarini. O nipéagi xwíá weyárigío xwáripá sini jé ripinini. ³⁰Ayináni enjíná o wíá rókiamoariñí wo imóniñagi nání re niyaiwiri ‘Gorixo síñáyo dáni “Dixí ráriawéyí wo mixí ináyí nimóniri joxi meñweañiñá axípi meñweañírini.” niriñonírani?’ niyaiwiri nání ³¹ná ríwíyo imóniníápi nání niñjía nimóniri Kiraiso, aríowayá xwíá piaxíyo dáni iwíaroníoyi rariñwáo xwáripáyo dáni wiápínimeañíapi nání riñírini. Xwiýíá o riñí ripi ‘Joxi gí diñí piyíñí siwí tñámíni niniwárimí onuniri miníí eri xwáripáyo dáni piyí oeniri siñwí minaní eri eríáriní.’ riñípi, ayí xío nání mirí Kiraiso nání riñírini. ³²Ámá Jisasoyi riniño Gorixoyá diñí tñi xwáripáyo dáni wiápínimeañípi nenení neaímeañí míkonerini. ³³Ayináni o Gorixoyá diñí tñi xío tñámíni nipeyiri seáyi e o imóniñípi tñi xixeni nimóniri wé náúmíni niñweámáná xano xíoyá kwíyí ‘Nioni áamáyo wimíáriní.’ ráriñípi wíagi o eni nene kwíyípi sixí neaímóagi nání seyíne ududí seainariñí ripi ríá neairo siñwí neanero yariñoi. ³⁴Ayí ripi nání searariñini. Ámá añínami nání peyiño, ayí Depitomani. Xewaniño re riñírini, ‘Áminá Gorixo gí Ámináomí re uriñinigini, “Joxi gí wé náúmíni ñweai. ³⁵Joxi mixí sianiro bíáyo xopirárí riwiimíáe nání siñwí naniri ñweáirixini.” omi Gorixo e uriñírini.’ Depito xewaniño e riñí enjagi nání ‘Añínami nání peyiño, ayí omani.’ yaiwipaxírini. ³⁶Ayináni gí Isireriyí nñni aga niñjía ripi xixeni oimónípoyi. Jisaso, seyíne íkíáyo yekwiroárigío, o ayí

aññami nání peyiñorini. Gorixo o ámináo oimóniri wimixiri áamá yeáyí neayimixemeanía nání aríowayá xwíá piaxíyo dání iwiaroníoyi rariñwáo oimóniri wimixiri eñjirini.” Pitaó e uriñinigini.

³⁷Pitaó e uraríná ayí aríá niwiro íkíniñí sipí niwiri nání Pitaómi tíni wái wurimeiarigíá wíami tíni re urigíawixini, “Nirixímeáoyiné, nene ari yaníwini?” uríagía ³⁸Pitaó re uriñinigini, “Segí íwí yarigíáyí ríwímíni nimamoro áamá nání ‘Jisasi Kiraisomi diñj ría wikwíroariñoi?’ seaiawipírí nání wayí meápoyi. E éaná Gorixo segí íwí yarigíáyí yokwarimí niseaiiri xíoyá kwíyípi niseaiapiniñoi. ³⁹Ayí rípi nánirini. Kwíyí eñjíná dání Gorixo ‘Ámáyo waínini nání urowárénapimíárini.’ ráriñjipi, ayí re roñwáoneni nání riñjmani. Seyiné tíni segí niaíwí tíni áamá ná jiami añj gimi ñweagíáyo —Ámá Gorixo xíoyá oimónípoyniri wéyo íá umiriniá giyí giyo —Ayo niyoni nání Gorixo e riñj eñagi nání rariñjini.” uriñinigini.

⁴⁰O xwiyíá ámi ayá wí tíni woákkí niwiri eñj rirémixí niwia nuri re urayiniñigini, “Xeaniñj áamá uyínií yarigíá tíyo wímeaníápi nene eni neáímeaniginiri wáyí niseainiri Gorixo yeáyí oneayimixemeaniri kinimónífríxini.” urayiniñigini. ⁴¹Ayináni áamá Pitaó rariñjipi nání diñj níkwíroro “Ayí nepaxini.” wiaiwííáyí wayí nimearo nání síá ayimí Jisasomi xídarigíáyí tíni áamá siñj ámi 3,000 kumixinárigíawixini. ⁴²Siñj kumixinárigíáyí aníñj miní rípi néra ugíawixini. Wái wurimeiarigíáwa uréwapiyarfná aríá wiayiro xixe arirá inayiro Jisaso peñjipi nání diñj wimoní nání aiwá nawíni nayiro Gorixomi xwiyíá ririmí wiayiro néra wagiárini.

Jisasomi uxídarigíáyí egíápi nánirini.

⁴³Wái wurimeiarigíáwa Gorixoyá diñj tíni emimí ayá wí ero ayá riwamónipaxí imóniñjipi ayá wí ero yariñagia nání áamá nání wáyí nero “Pí oépoyniri ría neaíwapiyariñoi?” niyaiwiro e yaríná ⁴⁴Jisasomi diñj wikwíroarigíáyí nání níkwimixiniro nawíni nemero amípí wigí imóniñjipi aí tíni rixa nawíni níxiriro ⁴⁵wigí wo amípí bí nání díwí ikeamóníagi niwiniríná wigí xwíárani, amípírani, nígwí nání bí nero díwí ikeamóníomi arirá niwiro e néra wagiárini. ⁴⁶Síá ayí ayo nawíni nemeróná añj ridiyowá yarigíiwámi awí neánayiro wigí wíniyí tíni aiwá ninayiróná aiwá niníri niníro wíki tíni bí onímiápi miní aga yayí seáyimi dání niníro ⁴⁷Gorixomi yayí seáyí e numero e yaríná áamá nání yayí niwiniri “Ayí nañj inariñoi.” yaiwiagiárini. E yaríná Áminá Gorixo síá ayí ayo áamá xíomi diñj wikwíroagía nání yeáyí uyimixemeaariñjyí xámi diñj wikwírogíá wíniyí tíni nawíni kumixagírini.

Pitaó sikwí ikí eñj womi nañj imixiñj nánirini.

3 ¹Síá wiyimi 3:00 p.m. Judayí Gorixomi xwiyíá ririmí wiarigííná Pitaó tíni Jono tíni e yaniri nání añj ridiyowá yarigíiwámi nání

yaríná ²ámá wo —O sini xináíyá agwíyo dání sikwí ikí enjorini. Sía ayí ayo xegí ámáíyí omi íkwianwíyo nitimáná nimeámi nuro aní ridiyowá yarigíwámi íwí Awiaxoi riniñiyimi ñwirarayigíforini. Ámá aní ridiyowá yarigíwámi páwiarigiáyo nigwí nání rixiñí ouriniri ói ayimi ñwirárayigíforini. ³O Pitao tíni Jono tíni aní ridiyowá yarigíwámi páwianiri yariñagí niwiniri awaúmi nigwí nání rixiñí uraríná ⁴Pitao tíni Jono tíni omi siñwí agwí niwináririri Pitao re uriñinigini, “Joxi siñwí yeanei.” uríagi ⁵o “Nigwí bi niapaniri rariñii.” niyaiwiri siñwí winénapiagi aí ⁶Pitao re uriñinigini, “Nioni nigwí siripáraní, goríraní, mayoni aiwi nioni xiriñápini bi osiapimini. Ení sixí eáñiñí Nasareti dání Jisasi Kiraisoyáyo dání joxi anani nañí imónipaxí enagi nání ‘Niwiápínimeari aní ei.’ rirariñini.” nuriri ⁷xegí wé náúmini íá nixiriri mífeyoááná sini mé re enjinigini. Xegí sikwí sosiápiaú tíni xómiñípiaú tíni rixa siwíá niyiri re enjinigini. ⁸Ení tíni niwiápínimeari pírániñí éí nirómáná iwamíó aní neri awaú tíni nawíni aní ridiyowá yarigíwámi nipáwiri nimawiri nimawiri nixeamóa nemeárná Gorixomi yayí seáyimi dání niméra uñinigini. ⁹Ámá níni o aní emeri Gorixomi yayí seáyimi dání umeri yariñagi siñwí niwiniro ¹⁰omi rixa mí niwómixiro “Ámá aní íwí Awiaxoi riniñiyimi niñweari nigwí nání rixiñí nearariño ayí ro orini.” niyaiwiro nání “Arige neri nañí ría imóniñoi?” niyaiwiro udufí bi onimiápi mé o imóníípi nání ñiñí niyága ugíawixini.

Pitao aní ridiyowá yarigíwámi dání uriñí nánirini.

¹¹Omi nañí wimixíagi nání Pitaomi tíni Jonomi tíni nimakíkiyiri aní wiámíó Soromonoyái riniñípimi roñáná ámá níni mírí nibimiro udufí ikárinaríná ¹²Pitao ámáíyí e yariñagía niwiniri nání niwiápínimeari re uriñinigini, “Gí Isireriyíné, pí nání udufí ayá wí nikáriniro siñwí agwí yeanariñoi? ‘Egí ení sixí eáñiñíyo dánirani, siwí wé róniñí yarigíípimi dánirani, omi nañí wimixíagi aní yarini.’ riyeaiaiwariñoi? Oweoi! ¹³Íjwíá negí aríowa Ebiríamo tíni Aisako tíni Jekopo tíni awayáomi xewaxo Jisaso ámi seáyí e oimóniri wimixarini. O seyíné émayí opikípyiniri wiowáraná Pairato ‘Jisaso íwí bi méi enagi nání gwí niwíkweari owárimini.’ wimóniagi aí seyíné Pairatoyá siñwíyo dání ríwí umogíforini. ¹⁴Ámá aga wé róniñorini. Siyikwí bi míníñorini. Omi seyíné ríwí numero ámá pikíxwíríó yariñí wo nání ‘Neawárii.’ urigíawixini. ¹⁵Seyíné ñiñí niyimiñí míkí ikiñípi xiáwomi nipikiro tíaíga aiwi Gorixoyá ñiñíyo dání xwáripáyo dání niwiápínimeari neáimeañí míkone wawirini. ¹⁶Jisasomi yawawi ñiñí wikwíroarigwíípimi dání ámá sikwí ikí ení ro —O seyíné siñwí winiro niñíá imóniro egíforini. O apimi dání rixa sikwí siwíá yiñoi. Oyi, yawawi Jisasomi ñiñí niwíkwírorai éwí enagi nání ámá ro segí siñwíyo dání rixa nañí nimóniri sixí kwíyíñiñí oñoi. ¹⁷Ai niriñímeáyíné, nioni niñíárini. ‘Seyíné Jisasomi ríwí numoroná

majíá nero “Gorixo uowárénapiríani?” miyaiwí wiaríná segí áminá seamejweagiáyí eni axípi wigíárini.’ nimónarini. ¹⁸E neri aiwi xwiyíá eñíná Gorixo xegí wía rókiamoagiáwayá mañíyo dání áamá nene yeáyí neayimixemeanía náni xwíá piaxíyo dání iwiaroníoyi rariñwáo náni re ragípi, ‘O ríniñí nimeari peníárini.’ ragípi, api seyíné wikárigíápimi dání xixeni imóniñirini. ¹⁹⁻²⁰Ayináni Gorixo seyíné segí íwí egíápi yokwarimí oneaiinirí náni diñí sipí niseairi ríwímíni nimamoro xío tíámíni kinimónípoyi. Gorixo ámi Jisasomí —O aríowayá xwíá piaxíyo dání iwiaroníoyi rariñwáo, nene yeáyí neayimixemeanía náni urípeañorini. Omi nene náni ámi neawáriénapiyirí diñí sixí neamímori eníayi parimówiniginirí náni segí íwí egíápi ríwímíni nimamoro xío tíámíni kinimónípoyi. ²¹O xegí diñí tñi ámi waíní waíná weapipaxí menini. Gorixo amípí siñí bi imixiniáyí náni —Ayi eñíná dání xegí wía rókiamoagiáwayá mañíyo dání ragíyirini. Ayi náni sini añínami weníñí neri ñweani. ²²Moseso o náni niriríná re ragí eñagi náni rariñini, ‘Arirá seainfa náni Áminá Gorixoyá diñí tñi segí imóniñiyí wo wía rókiamoaríñí nioníniñí nimónirí iwiaroníárini. Amípí o searíí nñi seyíné aríá niwiro xixeni érixini. ²³Ámá wía rókiamoaríñí imóníomi aríá miwíáyí sini wigí Isireri wíniyí tñi nawíni níkumixiníro ñweapíríxinirí Gorixo áamá ayí ayo niyoni emi pipikímí eníárini.’ Moseso e ragí eñagi náni rariñini. ²⁴Gorixoyá wía rókiamoagiá nowani, Samueroyi riniño wuriyiñe dání oyá ríwíyo dání niwuriya bigíáwa eni amípí Jisaso síá nene ñweañwá ríná eñípi náni ragíá eñagi náni segí íwí yarigíápi ríwímíni mamópoyi. ²⁵Xwiyíá Gorixoyá wía rókiamoagiáwa niwuriya bagíápi tñi xwiyíá Gorixo xewaniño negí aríowami nuriríná Arío Ebiríamomi símímaníyo dání ‘Dixí iyí axípami dání áamá gwí wirí wirí nñi xwíá tíyo ñweagiáyo pírániñí wimiximíárini.’ réroáragípi tñi apiaú, ayí seyíné náni riniñagi náni rariñini. ²⁶Gorixo xegí xewaxomi nurípeari nuowárénapiríná niyínéni pírániñí seaimixiniápimi dání segí uyíniñí yarigíápi píni niwiárimí kikiíá érixinirí nurípeari xámi seyíné tíñí e náni uowárénapirí eñagi náni rariñini.” uríñiginí.

Pitaomi tñi Jonomi tñi gwí yigíá nánirini.

4 ¹⁻²Awaú áamá ayo sini uraríná apaxípániñí imónigíá wa tñi añí ridiyowá yarigíwámi awí mearoarigíáyo seáyi e imóniño tñi Sajusiowa tñi awa niñiro awaú nuréwapiyirí “Jisaso wiápínimeañí náni áamá nñi eni wiápínimeapíríárini.” urariñagíí aríá wíá eñagi náni wigí xwioxíyo dání diñí ríá ápiáwíniñí niwóroa nuro ³íá nixiríro rixa síá eñagi náni wíaríná xwirixí uméwaniginirí gwí añíyo ñwirárigíawixini. ⁴E éagía aiwi Pitao uraríná aríá wíáyí obaxí wí Jisasomí diñí wikwírogíawixini. Síá ayi diñí wikwíróíáyí áamá xámi diñí wikwírogíáyí tñi níkumixinimáná oxí nñi 5,000 imóniñiginí.

Pitaomi t́ni Jonomi t́ni xwirixí umegíá nánirini.

⁵Sá wegíáwa wíá t́ni Judayí wigí umeŋweagíáwa t́ni ámináowa t́ni ŋwí ikaxí eániŋipi mewegíáwa t́ni Jerusaremiyo awí neániróna ⁶apaxípániŋí imónigíáyo seáyí e wimóniŋo —O Anasoyi riniŋorini. O t́ni oyá áamá axígwíowa Kaiapaso t́ni Jono t́ni Arekisadao t́ni agwíowa eni awí eáníáwa t́ni awí neániro ŋweaŋána ⁷Pitaomi t́ni Jonomi t́ni gwí aŋíyo dáni nimeámi nibiro awí eánigíáyo áwini e éí urárána yariŋí re wigíawixini, “Sikwí ikí eŋomi pírániŋí niwimixiríná arige wíífrini? Pí eŋí eániŋípimi dánirani, yoí goyápimi dánirani, neríná awagwí éíŋipi éífrini?” uríagía ⁸Pitao kwíyí Gorixoyápi ayá wí sixí wíniŋagi náni niwiáŋinimeari re uriŋinigini, “Isirerene neameŋweagíoyíné t́ni negí ámináoyíné t́ni ⁹yawawi sikwí ikí eŋí romi naŋí imixífwípi arige neri naŋí imixífríaniŋi agwi níjía imónaniro náni yariŋí yeaiariŋagía náni ¹⁰api náni soyíné níjía xixeni imónipíri náni áwaŋí bi osearimini. Áamá naŋí imóníŋí re éí roŋí ro yawawi Nasareti dāŋí Jisasi Kiraisomi dāni — Omi Isirerene ríwí umóána íkiáyo yekwiroáriagía aiwi Gorixo ámi siŋí wimixíagi náni wiáŋinimearorini. Omi dāni áamá ro naŋí imónífrini. ¹¹‘O goríani?’ miyaiwipa époyi. Bikwíyo niriniri eániŋipi t́ni xixeni síŋá aŋí mirariŋíoyíné ‘Sipíorini.’ niriŋí emi mogíio Gorixo nimeari aŋí xío mirariŋíwámi iwamíio nitiwayirori eŋo, ayí ná woni onirini. ¹²Áamá nene yeáyí neayimixemeapaxí imóniŋí ámi wo menini. Gorixo áamá nene yeáyí neayimixemeapaxí imóniŋo náni nineariríná áamá níni xwíá rirí niriŋimini ŋweagíáyo aiwi yoí ámi wo náni niriŋí neariŋímani. Ayí ná woni onirini.” uriŋinigini.

¹³Xwirixí umeariŋigíáwa Pitao t́ni Jono t́ni masisía bi miwí rariŋagi niwiniróna awaú sikuríá megííwaú aga kinixowaú eŋagi náni níjía nimóniro náni ududí nero “Awaú arige neri níjía awaú rariŋípi imónigífríani?” niyaiwiróna rixa siŋwí mí niwómixiro re yaiwigíawixini, “Awaú Jisaso t́ni emeagííwaúríani?” niyaiwiro ¹⁴áamá sikwí ikí eŋí naŋí imónio awaú t́ni nawíni roŋagi náni ámi xwiýá bi muripaxí imónigíawixini. ¹⁵E neri aiwi awaúmi sekaxí “Awagwí xwirixí eameariŋwá re píni niwiárimi bíariwámini bi ŋweápiyi.” nurimáná wigípi xwiýá nimixiro ¹⁶re rinigíawixini, “None awaúmi pí wianíwini? Áamá oxí apixí níni Jerusaremi re ŋweagíáyí emimí seáyí e imóniŋí éíŋipi náni rixa níjía imóniŋoi. Ayináni none wí ‘Awaú méífrini.’ uripaxí mimóniŋagi aiwi ¹⁷xwiýá awaú rariŋípi ámi sini bi t́ni niriŋa nuro áamá níni rinimepírixiniri awaúmi íkwairirí niwirane ‘Awagwí ámi aríkí bi t́ni áamá Jisaso riniŋo náni muréwapiyipa eri xwiýá muripa eri épiyi.’ ouraneyi.” niriŋiro ¹⁸“Awaú ámi obípiyi.” nirimáná ŋwí ikaxí re urigíawixini, “Awagwí ámi aríkí bi t́ni Jisaso náni muréwapiyipa eri xwiýá muripa eri épiyi.” uríagía aiwi ¹⁹Pitao t́ni Jono t́ni re urigíisixini, “Gímini gípi Gorixoyá siŋwíyo dāni xixeni ría imónini? Yawawi Gorixo yeariŋipi

nixídirai neríná ‘Awaú Gorixoyá siŋwíyo dání naŋí yariŋii.’ riseaimónarini? O yeariŋípi mé soyíné yeararigiápi nixídirai neríná ‘Awaú Gorixoyá siŋwíyo dání naŋí yariŋii.’ riseaimónarini? Sewaniŋoyíné diŋí nimoro rípoyi. ²⁰ Ayí ripi nání rariŋwii. Yawawi winigwípi tñi aría wigwípi tñi wí píni niwíariri miripaxí meŋagi nání rariŋwii.” uríagi ²¹ awa iwanŋí mépepaxí imóniŋípi nání píá nimeginiro nání ámi íkwairíri bi tñi niwia núfasáná áamá nñni awaú éípi nání Gorixomi yayí seáyimi umeariŋagiá nání awaúmi sa wárigíawixini. ²² Áamá emimí neri naŋí imixííó, o xegí xwiogwí rixa 40 nimúrori ámináo eŋagi nání áamá nñni Gorixomi yayí seáyimi numéra ugíawixini.

Gorixomi xwiyiá ririmí wigíá nánirini.

²³ Xwirixí umearigiáwa awaúmi wáraná awaú egí nikumixiniro yarigiáyi tñí e nání nuri apaxípaniŋí imónigiá xwéowa tñi wigí Judayí ámináowa tñi uría nipini nání repiyí niwia úagí ²⁴ ayí aría e niwimáná diŋí ná bini tígíayí nimóniro Gorixomi xwiyiá ririmí niwiro re urigíawixini, “Ámináoxini, joxi aŋína tñi xwíarí tñi rawirawá tñi imixiri amípí nñni ayo niyoni yariŋípi imixiri eŋoxirini. ²⁵ Xwiyiá joxiyá ripi dixí kwíyípi dání negí arío Depito —O dixí rináíniŋí nimóniri omiŋí siagorini. O niriri Bikwíyo ríwamiŋí re eanŋirini, ‘Émáyi pí nání mixí ría ápiáwí niweríniŋí imónigíawixini? Pí nání wigí surímá imóniníápi nání ipimoárigíawixini? ²⁶ Áminá Gorixomi tñi áamá xíoyá diŋí tñi xiáwowayá xwíá piaxíyo dání niwiarori yeáyí uyimixemeáwiniginiŋí urípeaŋomi tñi awaúmi mixí ináyí xwíá tíyo dání tñi áamáyo umeŋweagiáwa tñi mixí wianiro nání mixí épímixamoro xopiráŋí wianiro nání awí neániro egíawixini.’ Depito dixí kwíyípi tñi e niriri eanŋirini. ²⁷ Api tñi xixeni aŋí ripimi dání mixí ináyí Xeroto tñi gapimaní Podiasi Pairato tñi émáyi ámi wa tñi negí Isireriyí tñi dixí riwaxo Jisasomi —O dixí rináíniŋí nimóniri siariŋorini. Siyikwí bi míníŋorini. Omi xopiráŋí wianiro nání awí eánigíawixini. ²⁸ E neri aiwi joxi majíá imóniŋípi yaniro nání awí reánigíawixini? Oweoi, sa Gorixoxi eŋíná eŋí neániríná pí pí e érixiniŋí ipimoáragípi yaniro nání awí eánigíawixini. ²⁹⁻³⁰ Ámináoxini, agwi joxi awa íkwairíri nineairo neariápiŋí diŋí kikayoi. Nene dixí rináíwanéniŋí nimónirane siariŋwaéne dixí eŋí eaniŋíyo dání simixí tígíayo píraníŋí wimixirane dixí riwaxo Jisaso, siyikwí míníŋomi dání emimí bi tñi ayá riwamónipaxí bi tñi wíwapiŋirane neríná ayá igigí mé xwiyiá joxiyápi xixeni uraníwá nání eŋí sixí bi neaeámixei.” ³¹ Gorixomi xwiyiá e nurimáná eŋáná re eŋinigini. Aŋí ayí awí neániro ŋweagiáwá sirí nuga uŋinigini. Sirí nuga waríná kwíyí Gorixoyápi ayá wí sixí wíniŋinigini. Ayá wí sixí wíniŋáná xwiyiá Gorixoyápi ayá bi mé xixeni nuréwapiya ugíawixini.

Jisasoyá siyikí imónigíayí xixe ninowiayí inigíá nánirini.

³² Áamá Jisasomi diŋí niwikwíroro axípi imónigíayí diŋí xixegíni bi bi mimó axípiŋí nimóá nuróná re yayagiáŋirini. Wigíyí wo xegí amípí bi

enáná “Ayí aga nigínirini. Negí imóniñíyí womi arirá niwiríná api wipaxí menini.” yaiwiagiámani. “Wone wone negí amipí, ayí nineneniyaníñí imónini.” yaiwiagiárini. ³³E nero wái wurimeiarigiáwa ení sixí eániñí Gorixo imóniñípi ámayo siwá niwiríná Jisaso xwáripáyo dání niwiápínimeámi emeariñagi siñwí winarogíapi nání repíyí wiyaríná Gorixo nañí ayá wí niwikára uñinigini. ³⁴Ayí ripí nánirini. Wigíyí wí amipí bi nání aniñí díwí nikeamóga wariñagía siñwí miwinipa yagiárini. Xwía tñi añí tñi surímá enípi tígíyíyí nigwí nání bí nero nigwí xéíapi nimeámi nibiro ³⁵wái wurimeiarigiáwami mini wíáná awa wigí wí díwí ikeamónarigiáyo wipaxípi tñi xixeni yaní niwia wagiárini. ³⁶E néra nuróná wigí wo Josepoyi riniño —O Judayí aiwi xiáweyí Ripaiyí enagi nání siyikí Ripaiyí worini. Piriñwí Saipirasi dání xiriñorini. Wái wurimeiarigiáwa yoí siñí bi Banabaso —Yoí míkí ayí ení rirémixí yariño enagi nánirini. Yoí e wírigíorini. ³⁷O eni xwía surímá bi tñorini. Api bí nemáná nigwí xéípi nimeámi nibiri wái wurimeiarigiáwa negí uyípeayíyo yaní owípoyniri mini wiñinigini.

Ananiaso tñi Sapairá tñi xiapíxiagwí ayaú nánirini.

5 ¹Ámá wo xegí yoí Ananiasoyí riniño tñi xiepi xegí yoí Sapairáyi riniñí tñi egí xwía surímá bi ámayo nigwí nání bí neri ²xiagwo xiepi nijíá imóniñáná nigwí xéí bi xegí yumíí nitimáná bi wái wurimeiarigiáwa “Nigwí xéí nipini api neaiaparini.” oyaiwípoyniri nimeámi nuri mini wíagi aiwi ³Pitao re uriñinigini, “Ananiasoxini, Obo xío wimónariñípi oeniri diñí rixixéróoxini, pí nání kwíyí Gorixoyápimi yapí wíwapiyimini xwía bí neríná nigwí xéípi bi dixí píni nitimáná bini neaiapariñini? ⁴Sini bí mepa neríná dixí mimóniñípirani? Xwía api bi neríná nigwí xéípi dixí diñí tñi pí pí ‘Oemini.’ nisimóniríná anani mepaxípirani? E nimóniri aí joxi pí nání diñí ínimi níkwírónimáná ‘Wái wurimeiarigiáwami yapí owíwapiyimini.’ yaiwíñinigini? Yapí joxi neaiwapiyimini éipi, ayí ámaone maríái, Gorixomi wíwapiyimini éiniginini.” uríagi ⁵Ananiaso xwiyíá api aríá niwimáná re eninigini. Xwíayo nipiérori diñí niyámiga uñinigini. Diñí niyámiga úaná ámá o éipi nání aríá wíyíyí nñi wáyí níkáriğa ugíawixini. ⁶O diñí niyámiga nuri piyí weñagi íwí sikíñowa niwiápínimearo rapirapí tñi wowí nero nimeámi nuro xwía weyárigíawixini.

⁷Ananiasomi xiepi xegí wí e sepiá bi onimiápi niñweañisáná xegí xiwgomi winípi nání sini majíí nimóniríná Pitao tñí e nání nibiri páwíáná ⁸o re uriñinigini, “Nigwí xwía bí neríná xéípi nipinipi, ayí ripi apirani? Jíxi nirei.” uríagi “Ayí ripi apirini.” uráná ⁹Pitao re uriñinigini, “Ayagwí pí nání ‘Kwíyí Ámináooyápi ení eániñípirianiri yapí niwíwapiyirai iwamíó owíwapiyaiyi.’ riníisixini? Ámá dixí ragwo xwía weyáriáwa rixa íwí e riwa rónapiñoi. Jíxi eni xwía riweyáripíri nimeámi

rupíraoi.” uráná re enjinigini. ¹⁰Í eni Pitaoyá síkwí tñj e nipiérori diñj niyámiga unjiginini. Diñj niyámiga úagi íwí sikiñowa níwapiro í piyí weñagi niwiniro nimeámi nipeyero xegí oxo xwíá weyárie midániñj e xwíá weyárigíawixini. ¹¹E éáná Jisasoyá siyikí imónigiáyí níni tñni ayaúmi wímeáipi náni aríá wíá giyí giyí tñni wáyí nikáriga wagíarini.

Wái wurimeiarigiáwa emimí xixegíni ayá wí egíá nánirini.

¹²Wái wurimeiarigiáwa áamá wigí tñmíni mimónigiáyí tñe nemeriná emimí tñni ayá riwamónipaxí imóniñj tñni néra nuro axípi nawíni nimóniro añj ridiyowá yarigiáwami ínimí awí neániríná añj wiámíó Soromonoyái riniñpimi awí neániro yayiagía aiwi ¹³Jisasomi diñj miwikwíroarigiáyí wáyí nero náni “Awa tñni awí bi oeánaneyi.” miyaiwipa yagiárini. E nero aí awa náni xwiyíá niriróná “Áamá nañowarini.” ragiárini. ¹⁴Áamá ámi ayá wí ayá wí Ámináomi diñj wikwírófiáyí oxí tñni apixí tñni ífná síá ayí ayo wí tñni wí tñni kumixinayigiárini. ¹⁵Áamá emimí wái wurimeiarigiáwa néra warigiápi siñwí niwiniro náni “Negí áamá simixíyo Pitaoyá onapámigí eni aí wíáná nañj imónipíraoi.” niyaiwiro wigí áamá simixí yarigiáyí nimeámi nuro óf e Pitaoyá nipurfná onapámigí inipaxímini íkwiañwíyo wíráragiárini. ¹⁶Áamá Jerusaremi tñj e añj mimi mimi ikwíróniñjyo ñweagiáyí eni wigí áamá simixí xixegíni tñgíáyí tñni imíó xixéronjyí tñni nimeámi wái wurimeiarigiáwa tñj e náni bimíáná píraníñj imimiximí wiagiárini.

Wái wurimeiarigiáwami xeaniñj wigíá nánirini.

¹⁷Apaxípániñj imónigiáyo seáyí e wimóniño tñni xegí nikumixiniri emearigiáwa tñni —Awa xegí gwí mónigiáwa Sajusiyi rinigiáwarini. Awa tñni wái wurimeiarigiáwami sipí diñj bi onimiápi miwiaiwi aga sipí diñj xwé ayá wí niwiaiwiro náni niwiápinimearo re egíawixini. ¹⁸Awami íá nixero gwí añjyo ñwirárigíawixini. ¹⁹Gwí añjyo ñwiráriagía aiwi áríwiyimi Ámináoyá añjánj wo niweapiri gwí añjyo ówanj níkwiri awami nimixeámi níwapiro re uriñjiginini, ²⁰“Soyíne nuro añj ridiyowá yarigiáwami éf nirómáná áamá e rówapigiáyo xwiyíá áamá diñj niyimíñj imónipíri náni riniñj nipini náni uréwapiyípoyi.” uríagi ²¹aríá niwimowa nuro wíá nóga waríñj tñni añj ridiyowá yarigiáwami nipáwiro áamá éf rówapigiáyo uréwapiyaríná apaxípániñj imónigiáyo seáyí e wimóniño tñni xegí nikumixiniri emearigiáwa tñni awí neánimáná negí Isireriyí meba parimení imónigiá nowani tñni xwiyíá oimixaneyiniro náni “Eini.” nuriro rixa awí neánárimáná añj ridiyowá yarigiáwami awí mearoarigiá wa wái wurimeiarigiáwami wirimiaupíri náni gwí añjyo náni uowáriagía aiwi ²²gwí añjyo niremoríná awa náni píá nimeginiro ámi Judayí mebaowa awí eánigíe náni nibiro repiyí niwiro ²³re urigíawixini, “Gwí añjyo niremómáná ówanj sini xaíwí yáriniri awí mearoarigiáwa

íwí tíñí e awí roro eḡagía niwinirane aí ówaní níkwirane nipáwirane siḡwí winíwáyí sini ínimi ḡweaḡagía miwiníwini.” uríagía ²⁴ aḡí ridiyowá yarigiíwámi awí mearoarigiáyo seáyi e wimóniḡo tñí apaxípa imóniḡá xwéowa tñí aría e niwiróná ududí ayá wí nero re rinigiáwixini, “Aḡwí pí imóniminiri náni ría yariní?” rinaríná re eḡinigini. ²⁵ Ámá wo nirémónapiri áwaní re uriḡinigini, “Ai, ámá aḡiná soyíné ḡwí aḡíyo ḡwirárigiáwa aḡí ridiyowá yarigiíwámi éí nirómáná ámáyo uréwapiyarḡoi.” uráná ²⁶ aḡí ridiyowá yarigiíwámi awí mearoarigiáwa tñí wiḡí seáyi e wurínigíḡo tñí awami ámi íá xiripíri náni nuro aí awa uréwapiyaríná aría wiarigiáyi siḡá neaeapírixiniri wáyí niwiro náni awami íá nixero niméra nibiróná uyíní wí mimépeḡawixini.

Wái wurimeiarigiáwa Judayí mebaówami masisiá miwí urigiá nánirini.

²⁷ Wái wurimeiarigiáwami nimeáa nibiro Judayí mebaówa awí eánigie éí uraráná apaxípaniḡí imóniḡáyo seáyi e wimóniḡo xwiyiá numeariríná ²⁸ re uriḡinigini, “None aría jiyikí niseorane sekaxí ‘Segí uréwapiyarigíḡo náni sini muréwapiyipa époyi.’ searíagwi aí soyíné aríkí o náni nuréwapiyiróná segí uréwapiyarigiápi rixa Jerusaremi tḡyo niyoni íá menárinigoi. None xerḡwone náni re oneaiawípoyiniri, ‘Awa omi nipikiro náni reá roániḡáwaráni?’ oneaiawípoyiniri uréwapiyarigíḡoyínérini.” uríagi aí ²⁹ Pitao tñí wái wurimeiarigiá wía tñí re urigiáwixini, “Ámá neararigiápi maríái, Gorixo nearariḡipini píri wiaíkipaxí mimóniḡwini. Ayínáni soyíné aría jiyikí nineaori nearigiápi wiaíkiariḡwini. ³⁰ Ayí ripi nánirini. Jisasomi soyíné nipikiróná yoxáyo yekwíroárigía aiwi Iḡwía negí aríowa eḡíná dáni nixída baḡíoyá diḡíyo dáni o ámi wiápínimeañirini. ³¹ O ayí Gorixo ḡí wé náúmíni oniḡweaniri seáyi e niwimixiríná ‘Xiáwowayá xwía piaxíyo dáni iwiaroḡí wo imóniri mixí ináyí wo imóniri éwinigini.’ niyaiwiri wimixiḡirini. Isirerene negí íwí yariḡwápi ríwímíni mamorane yokwarimí neaiipaxí imónirane yaníwá náni o rixa e nimóniri xanoyá wé náúmíni ḡweani. ³² None searariḡwá api siḡwí niwinirane náni míkonerini. Kwíyípi eni ‘Api neparini.’ oyaiwípoyiniri neaiwapiyariḡirini. Noneni maríái, ámá Gorixomi maḡí píri miwíai kí aría wía ḡiyí ḡiyo eni xegí kwíyípi rixa míni wiḡirini.” urigiáwixini.

³³ Xwirixí mearigiáwa xwiyiá e rariḡagía aría niwiro wikí ría ápiáwiniḡí niwero opikianeyiniro wimóniḡinigini. ³⁴ Opikianeyiniro wimónaríná ámá wo —O xegí yoí Gamerieroyi riniḡorini. O Parisi worini. Iḡwí ikaxí eániḡipi uréwapiyariḡí worini. Nuréwapiyiríná naḡíni neḡwiperi rariḡo eḡagi náni ámá níni wé íkwiaḡwíyóniḡí ḡwirárigíorini. O xwiyiá urini náni awí eánigie éí nirómáná sekaxí re uriḡinigini, “Ámá rowami bí onimiápi bíami wárípoyi.” nuriri rixa bíami wáráná ³⁵ re uriḡinigini, “ḡí Isireroyíné xwiyiá bí osearimíni. ‘Ámá rowami

owianeyi.’ yaiwiarigiápi sini mepa neróná xámi diŋí pírániŋí mópoyi. ³⁶Ayí ripi náni searariŋini. Eŋíná onimiápi áamá Tiudasoyi riniŋo eŋípi náni diŋí mópoyi. O xewaniŋo náni re riniŋinigini, ‘Áminá seáyí e imóniŋá wonirini.’ niriniri yaríná áamá 400 xwiyíá o riŋípi aría niwiro náni gwí numóniro yaríná émáyí omi pikíáná xegí gwí mónigiáwa wiwíni éí umigíawixini. Éí umíagía náni o oeminiri eŋípi surímá yáriŋinigini. ³⁷E nemáná eŋáná áamá ámi wo —Gariri piropeniŋíyo dání Judasoyi riniŋo náni rariŋini. O gapimaníyí áamá níni yoí ŋwirárigííná niwiápínimeari xegí diŋíyo dání áamá wí o tñi gwí numóniro ‘Émáyo mixí oxidowáraneyi.’ niriro yaríná omi anínimixíagía omi aría wigíáyí eni wiwíni éí umiamogíawixini. ³⁸Ayináni áamá rowa yaniro yarigiápi píri miwiaŋkípa nero wé íá umixeáníyoyi. Áamá rowa Gorixoyá diŋíyo dání maríái, wigí diŋíyo dání nipimoárirro nerínáyí, wa awami xopirárá wipíríá eŋagi náni xe érixiniri siŋwí winíyoyi. ³⁹E neri aí awa wigí diŋíyo dání maríái, Gorixoyá diŋíyo dání nerínáyí, soyíné xopirárá wí wipaxí menini. E owianeyiniro nerínáyí, Gorixo tñi mixíniŋí iníagía siŋwí ainenipíríárinini.” uríŋinigini.

Wái wurimeiarigiáwami riniŋí wíagía aí yayí egíá nánirini.

⁴⁰Xwirixí umearigiáwa Gameriero “E époyi.” urípi aría niwiro nixídiro náni wami “Wái wurimeiarigiáwami niwirimeámi íwiapíyoyi.” nurimáná rixa níméra íwiapáná sikwíá ragí píri uyikímí nero ŋwí ikaxí re urigíawixini, “Jisaso náni sini bi muréwapiyipa érixini.” nuriro wárigíawixini. ⁴¹Wáraná awa xwirixí umearigiáwa tñí e dání nipeyero nuróná re niyaiwiro náni, “Gorixo Jisasomi xídaríŋwáone ayá neaimoariŋí neaikáriápi xixeni meapaxowárianiri xe íá xero iwaní mépero érixiniri siŋwí neaníríani?” niyaiwiro náni yayí néra nuro ⁴²íníná síá ayí ayo aŋí ridiyowá yarigíiwámi dánirani, áamá aŋí wiwá wiwámi dánirani, aríkí uréwapiyiro wái urimero neróná “Áamá Gorixo yeáyí neayimixemeanía náni uowárenapiŋo, aríowayá xwíá piaxíyo dání iwiaroníoyi rariŋwáó, ayí Jisatorini.” urigíawixini.

Seáyí wipíríá náni áamá wé wíúmi dání waú rípeagía nánirini.

6 ¹Íná Jisasomi xídarigiáyí ámi wí tñi sayá nimóga nuróná wigí Judayí émáyí tñíminini xirigíáyí wí niwiápínimearo Judayí aŋí ná tñí e xirigíáyo aniŋúmí ikaxí re urigíawixini, “Negí yariŋwápa síá ayí ayo aiwá yaŋí niwia nuróná negí apixí aníwami soyíné pí náni múroariŋoi?” aniŋúmí ikaxí e nura waríná ²Jisasoyá wiepísagí wé wúkaú sikwí waú imónigiáwa niwiápínimearo áamá Jisasomi xídarigíá siyikí imónigíá niyoni “Eini.” nuriro re urigíawixini, “None aiwáni yaŋí seaiapani náni xwiyíá Gorixoyá searéwapiyariŋwápi píni niwiáriríná ‘Ayí naŋí menini.’ neaimónarini. ³Ayináni negí nirixímeáyíné, negí

ámá nanjini yarigiápi nani íá roárininowa nánini yeyimá nearo wé wúmi dánj wáu nani nearána none aiwá yanj niseaiapa emepírfa nani rípeaaníwini. Ámá kwíyí Gorixoyápi ayá wí sixí wíniri diñj émi saimí moro egíáwa nani rariñwini. ⁴Awa aiwá api yanj mearíná noneyí ripini mimáyo nitinirane anijí miní yanfwarini. Gorixomi rixinj urirane ámá xwiyíá oyápi nani xixeni nijíá oimónípoyiniri uréwapiyirane yanfwarini.” uríagía ⁵ámá Jisasoyá siyikí imónigíá nani “Apánirini.” niyaiwiro ámá wé wúmi dánj wáu rowami eyírogíawixini. Wo Sitipenoyi riniño —O Jisasomi enj neániri diñj wikwírori kwíyípi ayá wí sixí wíniri enjorini. Ámi wo Piriporini. Ámi wo Pirokorasorini. Ámi wo Naikenaorini. Ámi wo Taimonorini. Ámi wo Pamenasorini. Ámi wo Nikoraso —O émayí anj yóí Adioki dánj wo aiwi enjíná dani siwí xegí imónigíáyí yarigiápi píni niwiárimo Judayí yarigiápiñi yariñorini. ⁶Ámá awami neyíroro wái wurimeiarigiáwa tñj e nani nimeámi úáná wái wurimeiarigiáwa awa nani Gorixomi rixinj nurimáná enj neániro pírániñj érixiniri wigí wé seáyi e wikwiárigíawixini.

⁷Xwiyíá Gorixoyápi sini niriga nemeríná ámá Jerusaremi ñweagíá Jisasomi xidarigiáyí ámi wíni ayá wí sayá nimóga nuro apaxípániñj imónigíá obaxí eni aríá niwiro diñj niwikwírómáná xixeni egíawixini.

Sitipenomi íá xirigíá nánirini.

⁸Sitipeno, Gorixo xíomi wá ayá wí wianiri enj sixí weámixiri enj enjagi o ámá siñwí anigíe dani emimí seáyi e imóniñipi tñni ayá riwamónipaxí imóniñipi tñni niwíwapiya waríná ⁹Judayíá rotú anj ámá Áxenwarí Minigíái riniñyíyo awí eánarigíá wa —Wa anj yóí Sairini dánjowarini. Wa anj yóí Arekisadiria dánjowarini. Awa tñni wigí Judayí wíniyí —Wa Sirisia piropenisíyo dánjowarini. Wa Esia piropenisíyo dánjowarini. Awa tñni niwiápinimearo Sitipeno tñni xwiyíá ximiximí niníro mixí niriniróná ¹⁰kwíyí Gorixoyápi sixí wíniñj enjagi nani o diñj émi saimí nimori pírániñj reñwipweariñjagi nani wí xopirárí niwiri muripaxí imónigíawixini. ¹¹Xopirárí niwiri muripaxí nimóniro nani wigí wíami yumí ínimi re urigíawixini, “Omi nuxekwímoro re rípoi, ‘O negí arío Mosesomi riperiñiñj umeri Gorixomi umeri yariñjagi aríá wíwáriní.’ rípoi.” nurárimí nuro ¹²omi wikí niwóniro íá oxirípoiñiri ámá sipíáyo tñni ámináowami tñni ñwí ikaxí eániñipi mewegíawami tñni símirírí xwiyíá nura nemero éáná ayí wikí wóníagi niñbiro omi íá nixero nimeámi nuro Judayí mebaówa awí eánigíe wárigíawixini. ¹³E nemáná ámá omi yapi ouxekwímópoyiniri uríáyí éí niñoro re urigíawixini, “O negí anj ñwíá riwá nani sipí riri negí ñwí ikaxí eániñipi nani eni sipí riri aríki yariñorini. ¹⁴Ripi rariñjagi aríá wíwá enjagi nani rariñwini, ‘Nasareti dánj Jisaso anj riwá niñpineari siwí nene xídanfwa nani Moseso nérowiápiniri nearagípi xwíá iweni nani ámi siñj bi érowiápininíarini.’

rariŋagi aríá wíwá eŋagi náni rariŋwini.” uraríná ¹⁵mebáowa xwirixí umearigié ŋweagiáwa nowani omi siŋwí agwí niwiniróná xegí símimanŋí aŋinajowayá símimanŋinŋí xwiníá eaariŋagi winigiawixini.

Sitipeno xwirixí umearigiáwami ririmí wiŋí nánirini.

7 ¹Apaxípániŋí imónigiáyo seáyi e wimóniŋo Sitipenomi yariŋí re wiŋinigini, “Xwiyíá joxi rixekwímoarigiápi neparani?” uríagi ²o re uriŋinigini, “Nigí nixixímeáyíne tñi ápoyíne tñi xwiyíá bi searimi náni aríá nípoyi. Eŋíná negí arío Ebiríamo aŋí yoi Xaraniyo náni mú sini xwíá Mesopotemia riníŋípimi ŋweaŋáná Ŋwíá aŋinami aŋiŋí seáyi e nimóniri ŋweaŋo xío tñŋí e nirónapiri ³re uriŋinigini, ‘Joxi xwíá dixí rináí rixiriŋe tñi dixí rixixímeáyo tñi pñi niwiárimí xwíá nioni siwá simíae náni úirixini.’ uríagi ⁴Karidiayí aŋíyo xío ŋweaŋe pñi niwiárimí nuri Xaraniyo nirémori nuríniríná xano e nipémáná eŋáná Gorixoyá diŋíyo dáni niŋweaxa nibiri xwíá agwi seyíne ŋweagiápimi ŋweaagiŋini. ⁵Apimi ŋweaagi aiwi Gorixo xwíá api onimiá bikwí náni aí ‘Aga joxi dixíŋini.’ nuriri miwiagi eŋagi náni o sini siŋí niŋweari nemeríná ‘Xwíá ripi nioni gírini.’ wí ripaxí imónagímani. E neri aí o sini niafwí memea eŋáná Gorixo símimanŋíyo dáni re uriŋinigini, ‘Joxi tñi dixí ráriawé tñi segí imóniníá náni seaiapimíáŋini.’ nuriri aiwi ⁶ripíniŋí ení uriŋinigini, ‘Dixí ráriawé nuro ámá aŋí midáŋíyí nimóniro émayí aŋí wíyo ŋweaŋáná omiŋí ríá tñŋí niwiro numépero yaríná xwiogwí 400 múroníáŋini. ⁷Dixí ráriawéyo ámá gwí axírími omiŋí ríá tñŋí wipíríáyo xamiŋíyo nioni ríá umeáráná dixí ráriawéyí e niŋweagíasáná e pñi niwiárimí nibiro xwíá ripimi dáni Gorixoní yayí ninimero seáyi e nimepíríáŋini.’ Negí aríomi xwiyíá e nurimáná ⁸re uriŋinigini, ‘Nioni “E seaimíáŋini.” réoáríápi náni diŋí moría náni símimajío ripi éirixini.’ uríagi Ebiríamo xewaxo Aisakomi nemearíná rixa síá wé wíúmi dáŋí waú wo nórimáná eŋáná iyí símí síó wákwiŋinigini. Aisako e dáni Jekopomi nemeari iyí símí síó wákwiŋinigini. Jekopo e dáni negí arío íriŋowa wé wúkaú síkwí waú awami nemearíná eni iyí símí síó wákwiŋinigini. ⁹Arío íriŋí awa Josepomi sipí diŋí niwíaiwiro ‘Isipiyí aŋíyo xináiniŋí nimóniri omiŋí niwiiríná, ananirini.’ niwíaiwiro nigwí xeaniro náni bí egíawixini. Omi e sipí wíagía aí sini Gorixo aŋiŋí diŋí nukikayori ¹⁰Isipiyí xeaniŋí wikárigé dáni éí numíniríná oyá diŋí tñi Isipiyí mixí ináyí Peroyi riníŋoyá siŋwí tñŋí e dáni Josepo diŋí níá winipaxí riri pírániŋí neŋwiperi riri yariŋagi niwiniri náni gapímaní ámináo oimóniri Isipiyí aŋí niyoni tñi xíoyá aŋí tñi meŋweanía náni rípeaŋinigini. ¹¹Josepo gapímaní nimóniri meŋweaŋáná Isipiyí aŋíyo tñi Kenaniyí aŋíyo tñi aiwá náni díwí nikeamóniro siyikí eánigiawixini. Negí aríowa eni aiwá náni píá neróná bi mímanipaxí nimóniro aiwi ¹²arío Jekopo xwiyíá ‘Isipiyí aŋíyo aiwá weni.’ rinariŋagi aríá niwiri náni negí arío íriŋowa

iwamíó nuro meapíría nání urowáriniginini. ¹³Ámi ríwíyo aiwá bí yaniro úaná Josepo xewaniño nání áwaní nuriri ‘Segí séríxímeáonirini.’ uríagi Isipiyí mixí ináyí Peroyí riniño Josepomi xanimirówa tíni xexirímeáyí tíni nání nijíá imóniniginini. ¹⁴Josepo gí ápimirówa weapírixiniri xwiyíá yaní wiowáriagi epówa o tíñí e nání niweróná oxí apixí niaíwí nání ayí ámá 75 niwero ¹⁵Bikwíyo niriniri eáníñípa Jekopo Isipiyí ańyó nání niwéri e dání nipémáná enjáná negí arío íriniowa eni e dání pegíawixini. ¹⁶Piyí awami xwíá weyáraniro nání nimeámi Kenaniyí ańyó Sekemiyi riniñe nání nimeámi niyiro síñá óí arío Ebiríamo Xamomi íwiáriawéyo nigwí niwiri bí eníyimi tigíawixini.

¹⁷Rixa Gorixo arío Ebiríamomi símimaníyo dání ‘Dixí ráriawéyo e niwiimíárinini.’ urinípi parimoníayi rixa ańwi e imónaríná negí aríowa Isipiyí ańyó dání sayá nimóga waríná re eniginini. ¹⁸Ámá arío Josepo enípi nání majíá imóniní wo mixí ináyí nimóniri Isipiyí ańyó nimeñwearíná ¹⁹negí aríowami nepaxiní pákíní nimóniri wíwapiyiri wigí niaíwí síñí xiríáyí yíwí timearigiápipimi dání piyí oeniri sipí wikáriri enjorini. ²⁰O ayo e wikáraríná niaíwí wo —O negí arío Mosesoyí rininorini. Gorixoyá síñwíyo dání niaíwí awiaxorini. Omi xinál nixiriri xaniyaú egí ańyó emá waú wo nimeñweagíísáná ²¹Pero urariñípa neri piyí oeniri nání wí e xegípi wíraráná xíomi xegí xemiál íwo wí e wírárininíagi niwiniri nimeari pírániní nimeríná xegí xewaxóniní niméra uñiginini. ²²Ayináni negí arío Moseso Isipiyí ańyó sikuríá yagíápi xío eni sikuríá néisáná Isipiyíyá nijíá imónagiápi xixeni nipini nijíá nimóniri xwiyíá riri omíñí eri enía nání diñí sixí níga wiápnimeañiginini. ²³E neri aí xegí xwiogwí nání rixa 40 imónáná re wimóniniginini, ‘Gí níríxímeá Isireriyo bi nuri síñwí owinimini.’ niwimóniri nání nuri ²⁴weníní éyí wininiginini. Isipiyí wo xío xegí xexirímeáyí womi sipí niwikáriri iwaní mépeariníagi niwiniri ‘Gí níríxímeáomi ourakiowárimini.’ niyaiwiri Isipiyomi xíomi eni iwaní bi oeáminiri éyí piyí nipikiri tiniginini. ²⁵Piyí nipikiri nitiríná gí níríxímeáyí re niaiwipíráoiniri éyí, ‘O yariñipimi dání Gorixo gwíniní ñweañwaéne neaíkweawáriminiri nání ría yarini?’ niaiwipíráoiniri éyí xewaniño yaiwíípa axípi e miwaiwigíawixini. ²⁶Sá weño wíápi tíni xegí Isireriyí tíñí e nání nuri waú mixí inariñagí niwiniri piyíá owíríminiri nání re uriniginini, ‘Ámá axí rowagwí, pí nání axowagwíni iwaní xaíwí eánariñii?’ uríagi ²⁷wíomi xaíwí neari xopírarái wiminiri éo arío Mosesomi nixoyípiowáririri re uriniginini, ‘Go simixíagi joxi neameñweañoxi imóniri xwiyíá pírániní yeaimixipaxoxi imóniri neri yariñini?’ ²⁸Joxi agíná Isipiyomi pikinípa nioni eni nipíkíminiri riyañinini?’ uríagi ²⁹arío Moseso aríá e niwimo éí nuri ańí midání wo nimóniri Midianiyí ańyó niñweari apixí nimeámáná niaíwí waú nemeari niñweañisáná ³⁰rixa xwiogwí 40 múróáná ámá diñí meañe díwí Sainai

tíñimini emearíná re eñinigini. Íkíá eñí tíñí wináina ríá ná miní ápiáwíni wearíje dání añínají wo siñání wimóniñinigini. ³¹ Arío Moseso íkíá ana ríá ná miní ápiáwíni wearíjagi niwíwiríná xío winariñípi nání ududí neri ‘Píráníñí siñwí owinimini.’ niyaiwiri añwi e waríná Ámináo re uriñinigini, ³² ‘Nioni Ñwíá díxí aríowa Ebiríamo tíni Aisako tíni Jekopo tíni awa níxídagíoniríni.’ uríagi arío Moseso sirí nípikíniri óí níkáriniri nání ‘Ámi siñwí bí tíni owinimini.’ miwimónipa yariñagi aiwi ³³ Ámináo re uriñinigini, ‘Xwíá joxi roje ñwíá imóniñe eñagi nání díxí síkwí súde yoárei. ³⁴ Isipiyí añýo dání gí ámáyo umépeanro wikárarigiápi siñwí winíri amipí níni wikárarigiápi nání “Yeyi!” rariñagiá aríá wiri eñáoni yeáyí wimixíimiginiri nání wepariñini. Ayináni joxi wiápínimeai. Nioni “Isipiyí añýo nání orirowáraumini.” nimónariní.’ uriñinigini.” ³⁵ Sitipeno e nuriri ámi re uriñinigini, “Ámá o — O xámi re urigííorini, ‘Go simixíagi joxi neameñweañoxi imóniri xwiýá pírániñí yeaimixípaxoxi imóniri neri yariñini?’ urigííorini. O añínají íkíá onimiánáina tíñí e dání siñání wimóniño eñí sixí weámixáná aríowami yeáyí uyimixemeari meñweari éwiniginiri uowáriño, ayí axo negí arío Mosesorini. ³⁶ Negí aríowami Isipiyí añýo dání nipemeámi uñorini. Añí ayo dání nipemeámi uminiri neríná ayá riwamónipaxí bí tíni emimí bí tíni niwíwapiya uri ipí ayíá riñí riwoní tíñí e dání wíwapiyiri ámá díñí meñe nemeróná xwiogwí 40 múroaríná wíwapiyiri eñorini. ³⁷ Ripí ení negí arío Isirerowami uriño axorini, ‘Segíyí wo wíá rókiamoariñí nioníniñí imóninífa nání Gorixo rípeaníárini.’ uriño, ayí axorini. ³⁸ Negí aríowéyí ámá díñí meñe awí neániro ñweañáná díwí miñí Sainaiyi riniñípimi niyiri roñáná añínají Gorixoyáo xwiýá uragorini. O seyíné níjía imónipíría nání ení xwiýá Gorixoyá anipá mimóní aníñí íníná rinipaxí imóniñípi añínajo rariñagi aríá niwiri riwamiñí neari wiñinigini. ³⁹ E neri aí negí aríowéyí ‘Mosesomi awayini aríá owianeyi.’ miwimóní nero ríwí numero amipí Isipiyí añýo weñípi nání ayá sipí niwiri nání ‘Ámi e nání mupaxeneríani?’ niyaiwiniro ⁴⁰ arío Mosesomi xogwáo Eronomi re urigíawixini, ‘Joxi ñwíá bí nene negí xídaníwá nání neaimixei. Nene re dání api xwanwí níkwónimi nuranéná api xámi neameani nání neaimixei. Ayí ripí nání rirariñwini. Ámá Moseso ro, nene Isipiyí añýo dání nineaipemeámi biño díwí ripimi peyíáná pí wímeaági ámi ríxa miweparinini? Nene majíárini.’ nurárimáná ⁴¹ síñá gorí bí awí neáriro api tíni burimákaú miá xopaikigí nimixiro nañwí bí burimákaú miápi nání ridiyowá yaníro nání nimeámi nibíro wigí wé tíni imixíápi nání yayí seáyimi dání néra ugíawixini. ⁴² Ayináni Gorixo ríwí numeri emá tíni sogwí tíni siñí tíni nání xe díñí níkwíróa úríxiniri wáriñinigini. Wáriagi ayí wíá rókiamoagiáwa Bikwíyo Gorixo nání niwuriyiro eagíá ripi tíni xixeni egíawixini, ‘Isireriyíné, ámá díñí meñe nemero xwiogwí 40 múroaríná nañwí nipikiro ridiyowá wiagió, ayí Gorixonirani? Oweoi,

nionimani. ⁴³Isipiyí aṅíyo p̄ni niwiárimí nuróná seníá aṅí ḡwíá xegí yoí Morokiyi riniṅípiyá t̄ni ḡwíá siṅṅiniṅí imixiniṅí Repaniyi riniṅípi t̄ni — ḡwíá apiaú sewaniṅíyíné xídaníro nání imixigíápiáurini. Apiaú nimeámi ugíá eṅagi nání nioniyá diṅí t̄ni mixí wa nibiro xwiríá niseaikixero seapikiomeáíáyo niwirimeámi nuro aṅí xegí yoí Babironi t̄ni e oriwámi dání wáripíríáriní.’ Wái rókiamoagiáwa Gorixo nání e niwuriyiro ríwamiṅí eagíápi t̄ni negí aríowéyí xixeni egíawixini. ⁴⁴Negí aríowa ámá diṅí meṅe nemeróná seníá aṅí — Seníá aṅí iwá Gorixo Mosesomi ‘Ámá nimixiróná e éirixini. E éirixini.’ uriri nimixiróná iwá siṅwí niwinaxída úríxiniṅí siwá wiri éáná imixagiwáriní. Iwá Gorixo nání nepaxiṅí imóniṅípi siwá wiagiwá eni nimeámi emeagiáriní. ⁴⁵Ámá diṅí meṅe nimeámi emeagiáwa pegíámi dání ámi wigí niaíwíyí xamiṅíyí Josuao t̄ni seníá aṅiwá nimearo émá gwí wirí wirí negí xwíá ripimi ḡweaagiáyo Gorixo mixí xídownáre dání wiwaniṅíyí nurápiro seníá aṅí Gorixomi seáyi e umepíríwá nimeámi nibiro nipákiróná ayí negí mixí ináyí Depito t̄ni e nání nipákía bagiáriní. ⁴⁶Depito nání Gorixo yayí winfagi xíomi Depito rixiṅí re uriṅinigiṅí, ‘ḡwíá gí arío Jekopo rixídagoxi, aṅí joxi ḡwearía nání wiwá onimiriṅiniri siṅwí nanei.’ uriṅí aí ⁴⁷aṅí iwá Depito xamiṅo mumiriṅinigiṅí. Umiriṅiṅo, ayí xewaxo Soromonorini. ⁴⁸E neri aí Gorixo, seáyi émi imóniṅo aṅí ámá mirarigiáyo ḡweaariṅomani. O nání wái rókiamoagi wo xwiýá niriri ríwamiṅí re eaṅrini, ⁴⁹‘Ámináo re riṅoi, “Aṅína gí éí ḡweámía nání íkwiaṅwínariní. Xwíárimí gí sikwí ikwiárimía nánirini. Nioni seáyi e seaimóniṅáoni eṅagi nání pí aṅí nimiriṅipíráoi? Wí e nioni sá ḡweámíáé gíyí erini? ⁵⁰Re riniaiwariṅoi, ‘Xwíárimí t̄ni aṅína t̄ni xewaniṅo mimixipa eṅrini?’ riniaiwariṅoi?” Ámináo e riṅoi.’ Wái rókiamoagi wo e niriri eaṅrini.” Sitipeno e nurimáná ⁵¹re uriṅinigiṅí, “Miṅí siwíá niyiro ámá Gorixomi muxídarigiáyí yarigiápa aríkwíkwí néra uro aría miwí ero yarigióyíné íníná kwíyí Gorixoyápi siwá seainiminiri yaríná mirirakí inarigiáriní. Segí aríowa néra bagiápa axípi e yarigióyínérini. ⁵²Wái rókiamoagiáyo negí aríowa xeaniṅí miwikárigíá wo rimónini? Oweoi. Eṅíná ‘Gorixoyá wé róniṅo biníáriní.’ xwiýá yaṅí e niwiro áwanṅí uragiáwami negí aríowa nipíkía bagía aiwi ríná soyíné awa eṅíná dání ragíomi ríwí numero miyí nuriro nání pikigióyínérini. ⁵³Gorixoyá ḡwí ikaxí riniṅípi aṅínajowa Mosesomi urigiápipimi dání tígíyáíné imóniṅagía aí nepa mimáyo nitiníro mixídarigióyínérini.” Sitipeno e uriṅinigiṅí.

Sitipenomi siṅá nearo pikigiá nánirini.

⁵⁴Xwirixí umeaniro nání awí eánigiáwa Sitipeno e rariṅagi aría niwiróná wikí ría ápiáwiniṅí niwero nání makiríwí nimoro yariṅagía aiwi ⁵⁵Sitipeno Gorixoyá kwíyípi ayá wí sixí umímoṅo eṅagi nání aṅínami siṅwí agwí anáníyí winiṅinigiṅí. Wái Gorixo t̄ni e dání

pirónaparigagi siŋwí winiri Jisaso oyá wé náumini éf roŋagi winiri neri ⁵⁶re uriŋinigini, “Ai, nioni rixa aŋina oxoániri eŋagi winiri áamá imóniŋo Gorixoyá wé náumini éf roŋagi winiri eŋini.” uráná re egíawixini. ⁵⁷Aríá nipíróniro xwamiání neróná omi íá xiraniro nání axíná mírí nípumiro ⁵⁸íá nixero xixoyípí niméra nuro rixa aŋí apimi ákiŋáyo bíariwámi dání síŋá tíni eanairo yarigíáwa wígí iyíá nípírayiro áamá wo, Soroyi riniŋo oneameiniro xíoyá síkwí tíŋí e nitayimáná ⁵⁹Sitipenomi síŋá tíni neáa ugíawixini. Síŋá tíni neáa waríná o ríaiwá re riŋinigini, “Áminá Jisasoxini, gí diŋípi oriŋwirárimini.” nirimi ⁶⁰xómiŋí niyikwiri ámi eŋí tíni ríaiwá niriríná re riŋinigini, “Ámináoxini, ‘Omi sipí wikáríápi nání yokwarimí wiimíámani.’ miyaiwipa ei.” nurárimi peŋinigini.

8 ¹Soro xegí áamáowa Sitipenomi pikiaríná diŋí sipí bí miwí “Apáni yariŋoi.” yaiwiŋinigini.

Soro áamá Jisasoyá siyikí imónigíáyo xeaniŋí wikáriŋí nánirini.

Síá ayimi dání áamá Jisasoyá siyikí imónigíá Jerusaremi ŋweagíáyo xeaniŋí ríá tíŋí wikáraríná ayí níni éf numiamoróná wí Judia piropenisíyo ami ami ŋwearo wí Samaria piropenisíyo ami ami ŋwearo nero aiwí wái wurimeiarigíáwa Jerusaremi dání éf mugíawixini. ²Áamá Gorixomi pírániŋí xídaniro nání aniŋí miní yarigíá wí Sitipeno piyomi nimeámi nuro xwíá niweyárimáná ámixíá número eŋí tíni ŋwí mieáagíá aí ³Soro re eŋinigini. Áamá Jisasoyá siyikí imónigíáyo paimimí níwia nuri aŋí wiwá wiwámi nipáwiri píá neneri oxírani, apixírani, íá nixeri níropémi nuri gwí aŋíyo niŋwirára uŋinigini.

Samaria piropenisíyo xwiyíá yayí neainariŋípi nání wái urimegíá nánirini.

⁴Áamá ami ami xídíxídowná rí éíáyí éf numiamoróná xwiyíá Jisaso nání wái nurimero ⁵wígí wo, Piripoyi riniŋo aŋí yoí Samaria riniŋípimi níremori áamá Gorixo yeáyí neayimixemeanía nání urowárénapíŋo nání wái uraríná ⁶ámá ayá wí o tíŋí e epíroyí nero o nura uŋípi aríá wiro emimí o néra uŋípi siŋwí winiro neróná diŋí nawíni nimónimáná aríá ókiarí mónigíawixini. ⁷Ayí rípi nánirini. O yariŋípimi dání imíó diŋí xixéroarigíáyí áamá ayo píni níwiárimi nuróná xwamiání niyárimi uro eŋí síwímí egíáyí naŋí imóniro síkwí ikí egíáyí naŋí imóniro yariŋagíá níwiniro nání omi aríá ókiarí numóniro ⁸aŋí apimi dání yayí seáyimi dání néra ugíawixini.

⁹Áamá wo —O xegí yoí Saimonorini. Aŋí apimi dání xegí ikayíwí tíni ayáí míkí nikiri xegí yariŋípi yaríná áamá Samaria piropenisíyo ŋweagíáyí ududí wiagíorini. O e neri nání “Nioni seáyí e mimóniŋáoniríani?” rinagorini. ¹⁰Áamá seáyí e nimóniri meŋweagíáyírani, ínimi wurínigíáyírani, aŋí apimi dáŋí níni omi aríá ókiarí numóniro re ragíorini, “Eŋí síxí eániŋí Gorixoyáí

rariŋwápi xío imóniŋipi, ayí axípi o imónini.” ragíorini. ¹¹ Ayái míkí nikiriŋyó dáni xegí néra wariŋipi yaríná ududí nikáriniro náni aría ókíarí numóniro e ragíorini. ¹² O náni áamá aŋí apimi dánjyí sini e yaiwiaríná Piripo xwiýá Gorixo xwioxíyo mimeámí neri umeŋweanía náni riniŋí yayí neainariŋipi náni wái uriri Jisasi Kiraiso náni wái uriri yariŋagi aría niwiróná diŋí wikwírográwixini. Diŋí wikwírófáyí oxírani, apixírani, wayí meagíawixini. ¹³ Saimono eni aí xwiýá Piripo nira uŋipi náni “Neparini.” niyaiwiri diŋí niwikwírori wayí meanjigini. E nemáná Piripomi wí píni miwíarí aníŋí siŋwí niwinaxídimeri Piripo emimí tñi ayá riwamónipaxí seáyi e imóniŋipi tñi yariŋagi niwiniríná ámi ámi ududí nikáriga uŋinigini.

¹⁴ Wái wurimeiarigíáwa wigí Jerusaremi ŋweagíámi dáni aría re niwiro náni, “Samariayí xwiýá Gorixoyá rixa aría niwiro umímináoi.” aría e niwiro náni wigí waú Pitaomi tñi Jonomi tñi urowárigá ¹⁵ awáu niweri kwíyí Gorixoyápi Samariayo eni wímeaní náni Gorixomi rixiŋí urigíisixini. ¹⁶ Ayí ripi nánirini. Ámá ayí Jisasomi diŋí niwikwíroro náni wayí nimearo aiwi kwíyípi sini miwaŋigíáyirini. Sini miwaŋíŋí eŋagi náni awáu Gorixomi rixiŋí nurimáná ¹⁷ o omi wé seáyi e ikwikwíarimí éáná kwíyípi ayo aŋiŋigini.

¹⁸ Saimono wái wurimeiarigíáwaú wé seáyi e wikwíararigíápi dáni Gorixo xegí kwíyípi ayo míni wariŋagi niwiniri nigwí bí niroari awáumi míni wiminiri neri ¹⁹ re uriŋigini, “Awagwí yariŋípa nioni eni áamá giyí giyí niyoní wé wikwíaráná kwíyí Gorixoyápi aŋini náni eŋí sixí eániŋí awagwí imónigípi nioni eni bí neámixípiyi.” uríagi aí ²⁰ Pitao re uriŋigini, “Joxi eŋí sixí eániŋí imónigwí Gorixo anipá yeaiapiŋí ripi ‘Nigwí tñi bí epaxonirini.’ yaiwariŋagi náni joxi dixí nigwí aí tñi aníŋírini. ²¹ Diŋí joxiyá ‘Awaú yariŋípa oemini.’ yaiwariŋipi Gorixoyá siŋwíyo dáni aga naŋí wí mimóniŋagi náni joxi yawawi tñi nawíni nikumixiniri yawawi yariŋwípi epaxí mimóniŋini. ²² Ayináni sipí joxi eminiri éí ripi ríwímíni nimamori jiwaniŋoxi dixí diŋíyo dáni ‘E oemini.’ yaiwípi náni ‘Gorixo anani yokwarimí ría niiniríeŋiŋoi?’ niyaiwiri rixiŋí urei. ²³ Joxi yawawi sipí diŋí yeaiwariŋipi ayá wí diŋí sixí riŋiŋagi siŋwí niraniri íwí joxi yariŋípi dáni gwíniŋí yáriníŋagi siŋwí niraniri náni rariŋini.” uríagi ²⁴ Saimono re uriŋigini, “Awagwí nirarigípi wí minímeapa oeniri náni aiwaniŋowagwí Ámináomi yariŋí niwípiyi.” uriŋigini.

²⁵ E nemowáu egí siŋwí tñi Jisaso emearíná winigípi náni uriri xwiýá Ámináo náni uriri niyárimí aŋí e píni niwíarimí Jerusaremi náni nuríná Samariayí aŋí obaxí wíyo xwiýá yayí neainariŋipi wái nura múrogríisixini.

Piripo áamá Itiopia dání womi uréwapiyíni nánirini.

²⁶ Piripomi aŋinaŋí Ámináooyá wo nuriri re uriŋigini, “Joxi niwíapínimeámi óí Jerusaremi dáni aŋí Gasayi riniŋípimi náni iniŋíyi —Óí

ayi áamá diñí meañe iniñiyirini. Ayi tíñí e nání ui.” uríagi ²⁷o niwiápínimeámi nuri óiyi tíñí e nirémoríná weniñí éiyí winiñinigini. Gapimani Itiopia dání wo — O Itiopiayí añíyo meñweañí Kadesíyi riniñiyá amipí ayá tíñí imóniñí nipini meweño, ayí orini. O Jerusaremi dáni Gorixomi yayí seáyimi numemo baríñagi winiñinigini. ²⁸O ámi xegí añí e nání nuríná karí osí íropearíñípimi éi niñweámáná xwiyíá Gorixoyá wíá rókiamoagí Aisaiao niriri eañípi íá niróa waríñagi ²⁹kwiyí Gorixoyápi Piripomi re uríñinigini, “Joxi nuri osí íropearíñípimi ñweañomi wímeai.” uríagi ³⁰Piripo añíni mírí nuri añwi e dáni aríá wíyí wiñinigini. O wíá rókiamoagí Aisaiao niriri eañípi íá niróa waríñagi aríá niwiri re uríñinigini, “Joxi íá roariñípi míkípi nání rixa nijíá nimónimáná riroariñini?” uríagi ³¹o re uríñinigini, “Ámá wo miniepisipa nerínáyí, arige neri míkípi nání nioni nígípi nijíá imónimíni?” nuriri re uríñinigini, “Joxi nixemónapiri nioni tíni oñweaayi.” uríñinigini. ³²Xwiyíá Bikwíyo eáníñí o íá roariñagi aríá wiñípi, ayí ripirini, “Sipisipí nipikianiro nání niméra warígiápa omi eni axípi niméra ugáwaxini. Sipisipí miáyo íá wiwákwímí yaríná ogeñí bi mirariñípa o eni axípi mañí bi miyoámoñinigini. ³³Ayá imimí wikáraríná ámá wo nurakiri ‘fwi bi meñorini.’ muriñinigini. Nipikíáná xwíá tíyo bi tíni miñweañí nání xegí ámá imónigíáyo wiwaníñiyí wikárigíápi nání go áwaní uriníáráni?” xwiyíá o íá roariñagi wímeañípi ayí apirini. ³⁴Itiopia dání gapimano Piripomi yariñí niwiri re uríñinigini, “Wíá rókiamoago niriri eañí api xewaniño nání niriri eañírani? Ámá wo nání niriri eañírani? Joxi anani áwaní niriréni?” uríagi ³⁵Piripo xwiyíá Bikwíyo eáníñí ámáo íá róipimi dáni iwamíó nuréwapiya nuri Jisaso nání repiyí wiñinigini.

³⁶Awaú sini nerimeánimi óí ayimi nuri iniigí wú wearíñí e nirémori Itiopia dání gapimano re uríñinigini, “Sijwí winei. Iniigí e wearini. Nioni ‘Wayí omeámini.’ ninimónirínáyí, pí nirakioñwiráraríñagi nání wayí mimeapa epaxí imónimíni?” uríagi ³⁷[Piripo re uríñinigini, “Joxi diñí bi bi mamó Jisasomini diñí niwikwírorínáyí, anani wayí meapaxí imóniríni.” uríagi o re uríñinigini, “Jisasi Kiraiso Gorixomi xewaxorini.’ niyaiwiri nání diñí wikwíroñini.” nuriri] ³⁸osí íropearíñípimi omiñí mearíñomi “Re ikwíroarei.” nuriri Piripo tíni Itiopia dáño tíni nayoari iniigíyo nání niwiri nipáwiri e dáni Piripo ámá omi wayí umeañinigini. ³⁹Wayí numeairi awaú iniigíyo dáni nímínimeámi peyaríná re eñinigini. Kwiyí Ámináoyápi Piripomi añíni ménapiñinigini. Añíni ménapáná Itiopia dání gapimano Piripomi ámi sijwí bi miwinípa neri aiwi óí xegí wariñiyimi nuríná yayí néra uñinigini. ⁴⁰Piripo weniñí éiyí winiñinigini. “Añí xegí yoí Asidotí ría rémóini?” niyaiwiri e dáni nuríná añí óí e api api ikwíróniñíyo xwiyíá yayí neainariñípi wái nura nimúrori añí yoí Sisaria riniñípimi rémoñinigini.

Soro Jisasomi diñí wikwíroñiyi nánirini.

9 ¹Soro sini ámá Jisasomi xídarigíáyí píni wiárrírixiniri éi niremori re nira nemeríná, “Jisasomi aníñí nuxídíronáyí, miyíó ráráriníñiyóníñí

uríkwínáná pipíkímí wianíwárini.” nira nemeríná apaxípániŋí imónigiáyo seáyi e wimóniŋo tŋŋí e nání nuri ²omi re uriŋinigini, “Nioni aŋí yoí Damasikasi nání nuri Judayene negí rotú aŋíyo awí eánigiáyi oxírani, apixírani, giyí giyí óí Jisaso tŋámíni iniŋíyimi xídarinaŋia niwiniríná íá nixiriri gwí nijiri Jerusaremi re nání nimeámi bimíá nání joxi payí bi Judayeneyá rotú aŋí wiwá wiwámi mewegíáwa nání niriri ríwamiŋí neari niapowárei.” nuriri o payí neari mini wiowaráná ³Soro payí nurápiri nimeámi nuri nuri nuri rixa Damasikasi tŋŋí e aŋwi e rémóáná re eŋinigini. Aŋínami dání wía nókiénapiiríná omi wía wókiariŋinigini. ⁴Wía wókiaráná o xwíáyo pŋkínimeááná re eŋinigini. Aŋínami dání xwiyíá re rinénapariŋinigini, “Soroxini, Soroxini, joxi pí nání nioni rikikirió nikárariŋini?” uríagi ⁵Soro re uriŋinigini, “Ámináoxini, joxi goxirini?” uríagi “Nioni Jisasoni joxi rikikirió nikárariŋonirini.” uriŋinigini. ⁶E nuriri re uriŋinigini, “E neri aí joxi niwiápínimeámi aŋí api ikwíróniŋípimi nání nuri e ŋweaŋáná ámá wo joxi aga nerípi nání áwaŋí ririniŋoi.” uraríná ⁷Soro tŋí warigiáyi e nirówapimáná xwiyíá bi miripaxí nimóniro xwiyíá rinénapariŋípi aría niwiro aiwi ámá womi siŋwí miwinigiáwaxini. ⁸Soro xwíáyo pŋkínimeáé dání niwiápínimeari xegí siŋwí noxoari naniri aiwi amípi wí siŋwí winipaxí mimóniŋagi nání omi wéyo íá nimaxiriro niméra nuro Damasikasi nirémoro ⁹niŋwearíná o sini siŋwí miwinipaxí neri inligí niri aiwá niri mepa yaríná síá wiyáú wiyi óriŋinigini.

¹⁰Ámá Damasikasi ŋweaŋíyí wo —O xegí yoí Ananiasorini. Jisasomi uxídariniŋí worini. Omi Ámináo oriŋá nupáriri “Ananaiase!” uráná o “Ámináoxini, nioni ŋweaŋini.” uríagi ¹¹Ámináo re uriŋinigini, “Joxi niwiápínimeámi óí Awiaxoi riniŋíyimi nání nuri aŋí Judasoyáiwámi dání ámá aŋí xegí yoí Tasasi dání Soroyi riniŋo nání yariŋí wii. ‘O re riŋweani?’ Yariŋí e wii. Ai agwi o nioni xwiyíá ririmí niariŋagi nání rariŋini. ¹²O oriŋá niwiniríná re winíŋirini. Ámá wo, Ananiasoyi riniŋo níwapiiri xío ámi siŋwí anini nání wé seáyi e wikwiáríagi winíŋí eŋagi nání eni rariŋini.” uríagi aí ¹³re uriŋinigini, “Ámináoxini, ámá obaxí ámá joxi niriariŋo nání xwiyíá rariŋagía aría wiŋárini. O ámá joxiyá imónigiáyo Jerusaremi dání sipí wikáriŋípi nání aría wiŋárini. ¹⁴Apaxípániŋí imónigiá xwéowa payí nearo wiowárenapiagía nání ámá joxi xwiyíá ririmí nisiríná yoí Jisasoyi rariŋíáyo gwí yipaxí nimónimi biŋorini.” uríagi aí ¹⁵Ámináo re uriŋinigini, “O gí inókiniŋí omiŋí niariŋo imóniri yoí nioniyápi nání émáyo tŋí wigí mixí ináyíyo tŋí dixí Isireriyó tŋí wái uriri eníá nání rixa rípeaŋáo eŋagi nání joxi anani o tŋŋí e nání ui. ¹⁶O nioni nání wái urimearíná ríniŋí wímeaníápi nání xamiŋoni níjía niwiri wíwapiyimíárini.” uríagi ¹⁷Ananiaso aría e niwimi nuri aŋiwámi nipáwiri wé seáyi e niwikwiárimáná re uriŋinigini, “Jisasomi diŋí niwikwírorai nání gí niriŋímeá imóniŋí Soroxini, Áminá

Jisaso, óí joxi bariñyimi siñáni simóniño joxi ámi siñwí aniri kwíyí oyápi sixí rimímori eni nání nirowárenapiagi bariñini.” uráná axíná re eñinigini. ¹⁸ Siñwíyo yíániñí imóniñí upáriñipi rixeámioañinigini. Rixeámioááná o ámi pírániñí siñwí naniri nání niwiápínimeari wayí nimeámáná ¹⁹ aiwá niniri eñí sixí eániñiginí.

Soro Damasikasiyo niñwearíná uréwapiyíñí nánirini.

Soro ámá Jisasomi xídarigíá Damasikasiyo ñweagiáyí tñi síá wí niñwearíná kikiá bi mé re eñinigini. ²⁰ Apaxí mé xegí Judayíyá rotú añí wí e wí e miriniñyó nipáwiemerí Jisaso nání “Ayí Gorixomi xewaxorini.” urimeñinigini. ²¹ E urimearíná xío rariñagi aría wiarigíáyí nñi aníñí ududí niwiniro re niríga ugíawixini, “Jerusaremi dání ámá Gorixomi xwiyíá ririmí niwiríná yoi Jisasoyí rariñyó rikikiríó niwikárimi biño, ayí ro menirani? Ámá re dání axípi yariñyó eni gwí niyiri nimeámi nuri apaxípániñí imónigíá xwéowa tñí e wáriminiri biño, ayí ro menirani?” niríga waríná ²² Soro wái nurimeri pírániñí nireñwipéa nuríná xegí Judayo ududí winí nurekáriri “Ámá Gorixo yeáyí neayimixemeaná nání urowárenapiño, ayí Jisatorini.” uraríná ayí o e urariñipi xopirárí wipaxí bi mimónigíawixini.

Judayí Soromi mekaxí umegíá nánirini.

²³ Síá ayá wí rixa nimúrómáná eñáná xegí Judayí Soromi pikianiro nání awí neániro mekaxí méagíá aiwi ²⁴ Soro ayí xío nání mekaxí méfápi nání aría wíagi nání ayí o éí uminiri nání peyeááná opikianeyiniro añí api nipimíni ákiñyó midimidáni íwí ge ge iníge ikwáwiyimirani, áríwiyimirani, íníná aníñí awí niróa pwaríagíá aiwi ²⁵ xegí uréwapiyariñyí re egíawixini. Rixa síá yiniñáná Soromi soxí íá xwé wúmi nimiárimáná gwí nijimáná ákiñyó seáyí émi dání awayini nimamówára wepínáná o xwíá míde dání niroáminimeámi uñinigini.

Soro ámi Jerusaremi nání uñí nánirini.

²⁶ Soro rixa Jerusaremi nání nuri e nirémómáná xewaniño ámá Jisasomi xídarigíáyí tñi gwiaumí oiniminiri yaríná ayí “O eni nene tñi Jisasomi xídaríñwáyí womani.” niyaiwiro wáyí niwiéra wariñagíá aiwi ²⁷ Banabaso omi saní nurápiri wái wurimeiarigíáwa tñí e nání niwirimeámi nuri Soro óí e nuri Ámináomi siñwí winiri o tñi xwiyíá riniri eñípi nání repiyí wiri o Damasikasi niñweari Jisaso nání wái nuriríná ayá igigí mé urariñipi nání repiyí wiri eñinigini. ²⁸ E eñíná dání Soro Jisasomi dñí wikwíroarigíáyí tñi gwiaumí niniro anani Jerusaremi añí nipimíni nemeríná ayá igigí mé Áminá Jisaso nání nuréwapiya nuri yaríná ²⁹ Judayí émáyí tñáminí xirigíáyí niwiápínimearo re egíawixini. O tñi xwiyíá ximiximí niniro mixí niriníásáná rixa “Omi

píyo dání pikianiréwini?” niriniro e yaniro yariṅagía aiwi ³⁰Jisasomi diṅí niwikwírooro nání xegí xexirímeá imónigiáyí omi owikáraneyiniro rinariṅgíápi nání niḡiá nimónimáná omi nimeámi aṅí yoí Sisaria nání niwero e dání aṅí Tasasi tíṅími nání urowáraugíawixini.

³¹Ayináni ámá Jisasoyá siyikí imónigiá Judia piropenisíyo ḡweagiáyírani, Gariri piropenisíyo ḡweagiáyírani, Samaria piropenisíyo ḡweagiáyírani, nání niyopiyáririri niḡwearo diṅí síkíkí nomixiga nuróná Ámináo nání wáyí wirow kwíyí Gorixoyápi arirá wiri yaríná ámá siṅí wíni wíni nikumixiga ugíawixini.

Pitao Iniasomi naṅí imixiṅí nánirini.

³²Pitao aṅí api api ikwíróniṅíyo nemeríná aṅí yoí Ridayi riniṅípimi nání niweri nirémori ámá Gorixoyá imónigiá e ḡweagiáyí tíni niḡwearíná ³³ámá wo —Xegí yoí Iniasoyi riniṅorini. Xegí eṅí nání siwímí eḡo eḡagi nání íkwiaṅwíyo weṅáná xwiogwí wé wíúmi dāṅí waú wo múroṅorini. O íkwiaṅwíyo weṅagi Pitao siṅwí niwiniro ³⁴re uriṅinigini, “Iniase, Jisasi Kiraiso pírániṅí simixíagi nání niwiápínimeari dixí íkwiaṅwí kíroárei.” uráná re eṅinigini. O axíná wiápínimeariṅinigini. ³⁵Niwiápínimeari emeariṅagi ámá aṅí api Ridayi riniṅípimi dāṅíyí tíni ámá ayoxí Saroniyi riniṅípimi ḡweagiáyí tíni omi siṅwí e niwiniro nání nikinimóniro Ámináo tíámíni diṅí wikwírogíawixini.

Pitao uráná Tabitaí wiápínimeari nánirini.

³⁶Aṅí yoí Jopayi riniṅíyo apixí Jisasomi xídariniṅí wí —Í xegí yoí Tabitaírinini. Girikiyí píné tíni Dokaírinini. Í kikiíá bi mé aniṅí miní ámá uyípeayí imónigiáyo nání ayá niwianiri nání saṅí nurápa wariṅírini. ³⁷Í Pitao sini Ridayo ḡweaṅáná simixí niweri peṅinigini. Péagi piyími pírániṅí igiá nearo aṅí awawá ikwíróniṅíyo seáyi émi nitimáná ³⁸“Pitao aṅí yoí Ridayo ḡweani.” rinariṅagía aríá niwiro Jopa aṅí apimi dání aṅwi e eḡagi nání Jisasomi xídarigiáyí wigí waúmi urowáraná awaú nuri wauní rixiṅí re urigíisixini, “Joxi nene tíṅí e nání bei. Sini mepani.” uríagi ³⁹Pitao niwiápínimeámi awaú tíni niḡbiro aṅí e rémóáná ayí aṅí awawá seáyi émi ikwíróniṅíwámi nání nipemeámi niḡpeyiro apixí aní imónigiáwa xío roṅe aṅwi e éi nirómáná ḡwí nearo rapirapí aikí amipí nání í sini wíyí tíni niḡwearíná imixagiṅí siwá niwia waríná ⁴⁰Pitao ayo “Wáími nání peyeápoyi.” nurowárimáná xómíṅí niyikwiri Gorixomi yariṅí niwimáná apixí piyí weṅímini nikinimóniri re uriṅinigini, “Tabitaíxi, wiápínimeai.” uráná re eṅinigini. Í rixa siṅwí noxoari Pitao ḡweaṅagi niwiniro sá wírárinigē dání niwiápínimeari éí ḡweaṅinigini. ⁴¹Niwiápínimeari éí ḡweááná Pitao ími wéyo íá nixirimáná nimíeyoari ámá Gorixoyá imónigiáyo tíni apixí aníwami tíni eni ríaiwá nuriri rixa íwiapáná í ámi siṅí úagi nání ayo miní wiṅinigini. ⁴²Pitao e éipi nání

ámá aŋí Jopayi riniŋe nimini ŋweagiáyí aría niwiárironá obaxí wí Ámináomi diŋí niwikwíroa ugíawixini. ⁴³O síá ayá wí Jopa niweríná ámá wo t́ni —O xegí yoí Saimonoyi riniŋorini. Burimákaú wará eŋí eri yeáyí imixiri yariŋorini. O t́ni ŋweagírini.

Aŋínají wo Koniriasomi siŋáni urónapiŋí nánirini.

10 ¹Aŋí yoí Sisariayi riniŋípimi ámá wo —O xegí yoí Koniriasoyi riniŋorini. Émáýí porisí simiŋí niwíniro axe gwí mónigiá Itariyi riniŋýo seáyí e imóniŋýí worini. ²“Gorixomi píráníŋí ouxídimini.” niyaiwiri aniŋí miní yariŋorini. O t́ni ámá xegí aŋýo ŋweagiáyí t́ni Gorixo náni wáyí niwiniro náni Judayí uyípeayíyo saŋí urápayiri nigwí mini wiayiri yariŋorini. Íníná Gorixomi xwiýá ririmí wiayariŋorini. ³O síá wiyimi 3:00 p.m. imóniŋáná oriŋá winaríná aŋínají Gorixoyá wo niwímeari re uriŋinigini, “Koniriasoxini!” uríagi ⁴o siŋwí agwí niwináriŋisáná sirí nípikíniri re uriŋinigini, “Ámináoxini, pírini?” uríagi aŋínajo re uriŋinigini, “Gorixo xwiýá joxi ririmí wiayariŋípi aría sirí uyípeayíyo saŋí nurápiríná mini wiayariŋípi siŋwí raniri neri náni yayí winariŋagi náni nirowárenapiŋoi. ⁵⁻⁶Agwí joxi ámá wo Saimonoyi riniŋomi —O xegí yoí bi Pitaorini. O ámá burimákaú wará eŋí eri yeáyí imixiri yariŋí Saimonoyi riniŋoyá aŋí rawírawá imanŋípa t́ni miriniŋiwámi ŋweani. Omi wirimiaupíri náni Jopa náni ámá wami uowárei.” ⁷Aŋínajo e nurimi úáná Koniriaso xegí aŋiwámi omiŋí wiariŋíáyí waúmi “Eini.” nuriri simiŋí wínariŋí xío t́ni aniŋí miní emeariŋí womi eni —O “Gorixomi píráníŋí ouxídimini.” niyaiwiri aniŋí miní yariŋorini. Omi eni “Eini.” nuriri awami ⁸amipí níni aŋínajo urípi náni repiyí niwimáná Jopa náni uowáriŋinigini.

Pitao íkwíkwí niyáririri winiŋípi nánirini.

⁹Sá wegíáwa wíápi t́ni niwiápinimeámi nuro nuro sini óí e nuróná Jopa t́ŋí e aŋwi e rémoaniro yaríná Pitao ikwawedí imóniŋáná Gorixomi xwiýá ririmí wiminiri náni aŋí xío weariŋiwámi waíwíyo nixéga nipeyiri aŋí ríwí seáyíyo ikwíroniŋe dáni e yaríná ¹⁰agwí wíagi “Aiwá onimini.” niwimóniri aí ayí aiwá sini riyamí yaríná íkwíkwí niyáririri ¹¹weniŋí yáníýí winiŋinigini. Aŋínami dáni óí ninimáná rapirapí xwé wúniŋí imóniŋí bi midáni biaú midáni biaú íá nixirímáná xwíáyo náni awayini nimamówára wepíninariŋagi niwiniro ¹²rixa xwíáyo ikwiárináná weniŋí éýí winiŋinigini. Naŋwí xwé xixegíni t́ni amipí agwí t́ni napéa wariŋípi t́ni iŋí xixegíni t́ni iwáipimi weŋagi winaríná re eŋinigini. ¹³Xwiýá bi nirinénapiŋi re uriŋinigini, “Pitaoxini, niwiápinimeari naŋwí api nípikiri nei.” uríagi aí ¹⁴Pitao re uriŋinigini, “Ámináoxini, aga oweoi. Naŋwí Judayene ŋwí ikaxí eániŋípimi dáni ‘Ŋwíáririni.’ riniŋípi, ayá nininiri piaxí neániŋipaxí imóniŋípi sini miníáoni eŋagi náni joxi nírfípi

wí emiméini.” uríagi ¹⁵ xwiýá ámi bi re rinénapijinigini, “Gorixoní ríxa ‘Ŋwá mimónini.’ rárfípi nání sini diŋí re miyaiwipani, ‘Ninirínáyí, sini ayá nininiri piaxí neánipaxí imóniŋpiríani?’ miyaiwipani.” rinénapijinigini. ¹⁶ Pitao siŋwí winiri aríá wiri éfípi axípi biaú bi niwinayimáná eŋáná re eŋinigini. Iwáipi apaxí mé nipeyiri aŋínami aínijinigini.

¹⁷ Pitao íkwíkwí niyárirí winíipi nání “Pí nání ría winíini?” niyaiwiri udufí ayá wí níkáriŋa waríná re eŋinigini. Ámá Koniriaso xío tíŋí e nání wái urowáriáwa aŋí wíyo Saimonoyá aŋí nání yariŋí niwiera nibimáná ríxa ákiŋá íwí e nirónapiro ¹⁸ ríaiwá re rigíawixini, “Ámá Saimono ámi yoí bi Pitaoyi riniŋo re riŋweani?” ríaiwá e raríná ¹⁹ Pitao íkwíkwí niyárirí míkípi nání “Pí nání ría winíini?” niyaiwiri diŋí e pikínaríná Gorixoyá kwíyípi omi re uriŋinigini, “Aríá nii. Ámá waú wo joxi símeaniro nání piá siariŋoi. ²⁰ Wigí diŋíyo dání mariái, niwanijoni awa joxi siriménapíri urowárenapíá eŋagi nání joxi niwiápínimeámi niwepíniri diŋí obibaxí ‘Pí nání ría yariŋini?’ mimó anani awa tíni níkumixiniri nawíni úpoyi.” uríagi ²¹ Pitao awa rogié nání niwepíniri re uriŋinigini, “Aríá nípoyi. Ámá soyíné piá yarigió, ayí nioni nání yariŋoi. Soyíné pí nání bíoyínérini?” uríagi ²² awa re urigíawixini, “Koniriaso —O porisí 100 imónigiáyo seáyi e wimóniŋorini. Ámá wé róniŋo nimóniri Gorixomi wáyí wiarinorini. Dixí Judayí níni ‘O ámá naŋorini.’ rarigiŋorini. Omi aŋínají wo re urénapijinigini, ‘Joxi xwiýá o ririníapi aríá wiría nání omi wirimiaupíri nání dixí wami urowárei.’ urénapijí nání bíwáonerini.” uríagiá ²³ Pitao “Anani níwíapiro nioni tíni sá oweaneyi.” uriŋinigini.

Pitao Koniriasoyá aŋiwámi nání uŋí nánirini.

Sá weŋo wíapi tíni niwiápínimeari awa tíni nuróná ámá Jopa dání Jisasomi diŋí niwikwíroro nání xexirímeá imónigiáwa tíni nawíni nuro ²⁴ óimi síá wíyi wegíáwa niwiápínimeámi waríná Koniriaso xegí xexirímeáyí tíni xegí níkumixiniri emearigiáyí tíni awí neaárimáná weníŋí neri ŋweaŋáná Pitao aŋí apimi Sisariayi riniŋípimi nirémori ²⁵ aŋí Koniriasoyáiwámi páwiminiri éfíyí o Pitao tíni nerimeániríná oyá síkwí tíŋí e nípíkínimeari miŋí xwíáyo ikwíronijinigini. ²⁶ E éagi aiwi Pitao omi áríwí numeari re uriŋinigini, “Joxi niwiápínimeari éí roi. Nioni eni sa ámá wonirini.” nuriri ²⁷ o tíni xwiýá niriniri nerimeánimi nípáwiríná ámá obaxí awí neániro ŋweaŋagí niwiniri ²⁸ re uriŋinigini, “Judayene re rinariŋwápi nání émáyíné xamiŋíyíné eni níjía imóniŋoi, ‘Nene émáyí tíni gwiaumí niniranénáraní, xwiýá niŋwearanénáraní, apimi dání negí ŋwí ikaxí rinariŋwápimi wiaíkiariŋwini.’ E rinariŋwápi nání xamiŋíyíné níjía imóniŋoi. E neri aí Gorixo nioni re oyaiwiniri oriŋá nípárijinigini, ‘Émáyi aí wo tíni gwiaumí minipaxí mimónini.’ E oyaiwiniri oriŋá

nipárinjĩ enjagi náni ‘Émáýí tĩni gwiaumí niniríná piaxí eánipaxírini.’ wí sini rípxonimani. ²⁹Gorixo siwá éniñjĩ níí enjagi náni áamá rowa nioni nirimeanĩro bání nioni urakíminiri wí murí sa aríá niwiri númi bíanigini. Ayináni yarinjĩ bi oseaimini. Pí náni nirimeáfonirini?” uríagi ³⁰Koniriaso re urinjinigini, “Nioni agíná ayímĩni síápi tĩni xixeni reyáiná 3:00 p.m. imóniñáná anjĩ riwámĩ dání Gorixomi xwiýíá ririmí wiaríná re enjinigini. Ámá rapirapí xwiníá eaarinjĩ yíninjĩ wo nirónapiri ³¹re nirinjinigini, ‘Koniriasoxini, joxi Gorixomi yarinjĩ wiarinjĩpi aríá siri joxi áamá uyípeayíyo arirá wiayarinjĩpi siñwí raniri neri náni yayí winarinjagi náni nirowárenapiñoi. ³²Agwi joxi áamá wo Saimonoyi rininjomĩ —O xegí yofí bi Pitaorini. O áamá burimákaú wará enjĩ eri yeáyí imixiri yarinjĩ Saimonoyi rininjoyá anjĩ rawirawá imanjĩpá tĩni mirinjinjwámĩ ñweani. Omi wirimiauþiri náni Jopa náni dixí wami urowárei.’ niríagi ³³nioni sini mé anjĩni áamá wa joxi sirimeapíri náni urowáraná joxi nañjĩ neri awa tĩni bíini. Agwi nene Ámináo ‘Xwiýíá ayo urírixini.’ ririnjĩpi nipini aríá wianirane náni Gorixoyá siñwí aninje dání awí neánárirane ñweanjinwi.” urinjinigini.

Pitao anjĩ Koniriasoyáiwámĩ dání uréwapiyinjĩ nánirini.

³⁴Pitao manjĩ niyoámori re urinjinigini, “Xámĩ nioni Gorixo yarinjĩpi náni majíá neri aiwi agwi rixa nijíá imóniñini. O wí símfí símfí e nimeri animí yaríániñjĩ epaxomani. ³⁵Omi wáyí wiro wé róninjĩ imóniñjĩpi ero yarigíá giyí giyí gwí wirí wirímĩ dání imóniñgíáyí aiwi xfo tíámĩni bání anani yayíni niwiri umíminarinjĩrini. ³⁶Xwiýíá Gorixo Isirerene yanjĩ neaiapinjĩ ripi náni seyíné rixa nijíárinĩ. Jisasi Kiraisomi —O Ámináo nimóniri áamá niyoni seáyí e wimóniñorini. Omi ñinjĩ wikwíroarinjwápimi dání Gorixo tĩni piyíá wírinipaxí imóniñwini. ³⁷Jono xámĩ wayí xegí umeainjĩpi náni wáí nememáná enjána Gariri dání iwamíó nimóga biri Judia piropeniñyoyi ami ami imónimeri enjĩpi náni xaminjĩyíné nijíárinĩ. ³⁸Nasareti dání Jisaso náni rarinjinĩ. Omi Gorixo nirípeari xegí kwíyĩpi wiri enjĩ sixí weámixiri éaná o Gorixo ñinjĩ ukikayonjagi náni nemeríná ámáyo nañjĩni niwiiri áamá obo ñinjĩ nixixérori sipí wikáranjĩyoyi niyoni nañjĩ imiximenjĩpi náni seyíné rixa nijíárinĩ. ³⁹Amipí o negí Judayí anjĩyoyi eri negí anjĩ xwé Jerusaremipimi dání eri enjĩpi wone siñwí winaronjwáone riwonerini. Omi nipíkironá yoxáíyo yekwíroáriagíá aí ⁴⁰síá wiyáú wiyi nórimáná enjána Gorixoyá ñinjĩyoyi dání niwiápínimeari áamá siñwí anigíe dání siñjání wimóniñiniginĩ. ⁴¹Gí áamá Judayí níni siñwí anigíe dání maríái, áamá Gorixo enjína dání siñwí winarórixiniri neaeýironjone —None o xwáripáyo dání niwiápínimeámáná enjána o tĩni iniigí nĩrane aiwá nĩrane enjwáonerini. Noneyá siñwí aninjwáe dání siñjání nineaimóniri ⁴²sekaxí re nearinjinigini, ‘Soyíné nioni náni ámáyo wáí urimero “Ámá siñjĩ ñweagíáyo tĩni rixa pegíáyo tĩni niyoni áwini

e niŋweámáná wígí yarigiápi eyeyírómí eníá nání Gorixo rípeaŋo, ayí orini.” Áwaŋí e urimero érixini.’ ⁴³E neariŋo nání wía nearókiamoagiá nání re nearagíorini, ‘Ámá omi diŋí wikwírófiáyí nání xío wiŋiŋpimi dání Gorixo anani yokwarimí wiariŋírini.’ nearagíorini.” uriŋinigini.

Émáyo Kwíyí Gorixoyápi waŋiniŋí nánirini.

⁴⁴Pitao xwiyíá api sini nura waríná re eŋinigini. Ámá xwiyíá o rariŋipi aría wiarigiáyo niyoni kwíyí Gorixoyápi waŋiniŋinigini. ⁴⁵⁻⁴⁶Kwíyí Gorixoyápi waŋnáná Judayí Jisasomi diŋí wikwíroarigiá Pitao tñi bíáyí weníŋí éfiáyí winigiáwixini. Xwiyíá aría wiarigiá tiyí rixa píné xixegíni ayí majiá imónigiáyi riro Gorixomi seáyi e umero yariŋagiá niwiniro nání re yaiwigíawixini, “Gorixo xegí kwíyí émáyo sipí miwí nene xwé ayá wí neaiapiŋípa ayo eni aníá axípi ría wiarini?” niyaiwiro uduŋí níkáriŋa waríná Pitao re uriŋinigini, ⁴⁷“Ámá kwíyí Gorixoyápi waŋníní tiyí iniŋí tñi wayí meapaxí mimóniŋoi.’ go riŋiŋoi? Oweoi, kwíyípi nene neaafiŋiŋípa axípi waŋníní eŋagi nání ámá wo e ripaxí mimónini.” nuriri ⁴⁸sekaxí re uriŋinigini, “Ámá tíyo Jisasi Kiraisomi diŋí wikwíroariŋagiá nání wayí umeaípoi.” uráná ayí “Joxi nene tñi síá ámi wíni re oŋweaneyí.’ neaimónarini.” urigiáwixini.

Pitao Koniriasoyá aŋiwámi eŋípi Jerusaremi dání áwaŋí uriŋí nánirini.

11 ¹Wái wurimeiarigiáwa tñi ámá Jisasomi diŋí niwikwíro nání xexirímeániŋí imónigiá Judia piropeniŋíyo wí e wí e ŋweagiáyi tñi xwiyíá ripí rinariŋagi aría niwiro “Émáyi eni Gorixoyá xwiyíápi aría niwiro diŋí wikwírogiárini.” rinariŋagi aría niwiro ŋweaŋáná ²Pitao Jerusaremi nání niyiri rémóáná xegí Judayí wí —Ayí Jisasomi diŋí niwikwíro awi re rariŋiáyiŋini, “Émáyi Jisasomi diŋí niwikwíroróná iyí símí síó niwákwiŋiro nene imóniŋwápa nimóniróná, ayí ananirini.” rariŋiáyiŋini. Ayí wí Pitaomi mixí nuriro ³re urigiáwixini, “Joxi pí nání negí yariŋwápi ogámí neri émáyi, iyí símí síó miwákwiŋipa egiáyi tñi gwiaumí niniri nawíni aiwá niŋinigini?” uríagiá aí ⁴Pitao xámi imóníe dání repiyí niwíera nuri nureŋwipéa nuríná re uriŋinigini, ⁵“Nioni aŋí yoí Jopayo niŋweari Gorixomi xwiyíá ririmí niwiríná íkwíkwí niyáririri oriŋá niŋpáráná weníŋí yánfiáyí winiŋanigini. Rapirapí xwé wúniŋí imóniŋí bí midáni biaú midáni biaú níxirimáná aŋínamí dání awayini nimamówáriŋa weariŋagi niwiniŋi nioni tñí e ikwiárinénapáná ⁶rapirapí iwáí iniŋúmi pírániŋí siŋwí owiniŋiniŋi ínimí siŋwí agwí winíáyí winiŋanigini. Naŋwí ámá iwí mearigiáyi tñi sayí tñi agwí tñi níropéa wariŋíyí tñi iŋí tñi ínimí weŋagi niwiniŋíná ⁷aŋínamí dání xwiyíá re rinénapíagi aría winiŋanigini, ‘Pitaoxini, niwíápinimeari naŋwí api níŋikiri nei.’ níriŋagi aría niwiri aí ⁸nioni re uriŋanigini, ‘Ámináoxini, amípi “Íŋwíáriŋini.” riniŋípi, niniríná piáxi eániŋaxí imóniŋípi sini iwamíó

gígí bi méáonirini. Aga wí nimiméini.’ uríagi aí ⁹xwiyá ańńami dáni rinénapípi ámi bi nirinénapiri re nirenápińiginini, ‘Gorixonirixa “Ŋwá mimónini.” ráriápi náni joxi sini dińj re miyaiwipani, “Ninirínáyí, sini ayá nininiri piaxí neánipaxí imónini.” miyaiwipani.’ Xwiyá e ninirénapimáná ¹⁰xwiyá api axípi biaú bi ninirénapimáná íríríwápi ámi ańńami náni mixeánénapinińiginini. ¹¹Mixeánénapáná axíná re eńjiginini. Ámá waú wo —Awa Sisaria dáni nioni tńj e náni uowáráwarini. Awa ańj none wearıńwáiwámi rémónapigíawixini. ¹²Rémónapáná kwíyí Gorixoyápi re nirińiginini, ‘Joxi awa tńni anani ui. Awa tńni nawíni nuróná dińj kíkímí nimóga nuri “Pí náni ámá rowa tńni warıńjini?” miyaiwipani.’ nirińiginini nioni tńni ámá Jisasomi dińj niwikwíro náni nirińimeá imónigíá wé wíumi dńj wo rowa tńni nurane ámá nioni náni uowárenápińoyá ańiwámi páwíáná ¹³o xegí ańjyo ańńaj wo sińáni niwimóniri urińjpi náni repiyí nineairi re nearińiginini, ‘Ańńajo re nirińiginini, “Dixí ámá wa Saimonomi —Oyá yoí bi Pitaorini. Omi wirimiaupiri Jopa náni uowárei.” niniriri ¹⁴re nirińiginini, “Xwiyá o nibiri ririńápi joxi tńni ámá joxiyá ańiwámi wearigíáyí tńni aría wipíríapimi dáni Gorixo yeáyí seayimixemeaníarini.” Ańńajo e nirińiginini.’ nearíagi ¹⁵nioni xwiyá iwamíó uréwapiyaríná re eńjiginini. Kwíyí Gorixoyápi nene xámi nineafmearíná neaafnińjpa ayo eni axípi wańnińiginini. ¹⁶Axípi wańfagi niwiniri xwiyá Ámináo nearagí ripi náni dińj nironińiginini, ‘Jono inińgí tńni wayí seameafagi aiwi Gorixo seyńe xegí kwíyípi tńni wayí seameainíarini.’ rińjpi náni dińj nironińiginini. ¹⁷Gorixo nene Áminá Jisasi Kiraisomi dińj niwikwírómáná eńáná xegí kwíyípi anía neaiapińjpa ámá ayo eni axípi wíagi náni ‘Nioni Gorixo xegí dińjyo dáni yarińjpi píri urakipaxorini.’ riseaimónarini?’ uríagi ¹⁸awa xwiyá Pitaó urípi píránińj aría niwiro omi ámi xwiyá bi murí Gorixomi seáyí e numeróná re rigíawixini, “Gorixoyá dińj tńni émáyí eni wigí fwi yarińjpi ríwímíni nimamoro dińj niyimíńj imónińjpi meapaxí imónińjoi.” rigíawixini.

Adioki ńweáyí wí Jisasomi dińj wikwíróáná imónińjpi nánirini.

¹⁹Xámi Sitipenomi nipikiróná Jisasomi dińj wikwíroarigíáyo xeanińj niwikáriro xídixídowári éagía émáyí ańimíni numiamoróná wí xwía rawirawápami eńjpi xegí yoí Pinisia ńwearo wí pirińwí Saipirasi rinińjyimi ńwearo wí ańj bi xegí yoí Adioki ńwearo neróná xwiyá Gorixoyápi émáyo muréwapiyí wigí Judayoni nuréwapiya nuro aí ²⁰wigí wa pirińwí xegí yoí Saipirasi dáni xirigíáyí tńni ańj yoí Sairini dáni xirigíáyí tńni Adioki niremoro wái nurimeróná émáyo eni xwiyá Áminá Jisaso náni yayí winipaxípi nura emegíawixini. ²¹E yaríná Áminá Gorixo dińj ukikayori eńj sixí weámixiri yarińjagi náni ámá obaxí wigí ńwá náni yarińjpi aría nikeamoro Ámináo tíámíni nikinimóniro dińj wikwírogíawixini.

22 Ámá Jerusaremi dání Jisasoyá siyikí imónigiáyí xwiýáá ripi rinariṅagía aríá niwiro “Adiokiyo émáyí obaxí Jisasomi diṅí wikwíroariṅoi.” rinariṅagía aríá niwiro nání Banabasomi Adioki nání urowáriagía 23 o nuri aṅí apimi nírémori winiṅinigini. Gorixo émáyo wá niwianiri ayo wimixariṅipi niwiniríná diṅí níá niwiniri eṅí rirémixí niwiri re uriṅinigini, “Gorixomi wí ríwí mumó aniṅí miní ayá t́ni xídífrixini.” uriṅinigini. 24 O ámá naṅí yariṅo imóniri Gorixoyá kwíyípi ayá wí sixí winiri Jisasomi diṅí ayá wí wikwírori yariṅo eṅagi nání e uriṅinigini. Ámá obaxí Ámináomi diṅí wikwíróiáyí axíniṅí nimóniro nikumixiga wariṅagía 25 Banabaso Soro nání píá eminiri aṅí yoí Tasasi nání nuri 26 apimi ṅweaṅagi niwiniri niwirimeámi bífwaú nawíni Adiokiyo niṅwearíná ámá e dání Jisasoyá siyikí imónigiáyí t́ni awí neánayiro obaxí wíyo nuréwapiya nuríná xwiogwí wo awaúmi e múroṅinigini. Adiokiyo e íná dání ámá wí ámá Jisasi Kiraisomi uxídarigiáyí nání yoí Kirisiteniyi iwamíó wírigíárini.

27 Íná wía rókiamoarigiá wa Jerusaremi píni niwíárimi Adioki nání niweapiro 28 wigí wo Agabasoyi riniṅo éí nirori Gorixoyá kwíyíyo dání wía nurókiamori re uriṅinigini, “Aiwá nání xwíá t́yo niyoni aga d́wí ayá wí ikeamónaníwáriní.” E uriṅipi Romiyí mixí ináyí Kirodiasoyi riniṅo meṅweaṅáná d́wí api ikeamóníagía nání 29 Jisasomi xídarigiáyí woni woni xixegíni niwipaxí imóniṅípa wigí diṅí re yaiwigíawixini, “Negí níríxímeá Judia piropeniṅfyo ṅweagiáyo arirá wianíwá nání nígwí api api nítrane wiowárfwanigini.” niyaiwiro 30 xixeni e nero nígwí awí eáíápi Banabaso t́ni Soro t́ni awaú nimeámi nuri Jisasoyá siyikí imónigiá Jerusaremi ṅweagiáyo wipeṅweagiáwami miní wipisí nání wiowárfíawixini.

Mixí ináyí Xeroto Jemisomi pikiri Pitaomi gwí uyiri eṅí nánirini.

12 1 Íná Judayí mixí ináyí Xeroto Jisasoyá siyikí imónigiáyí wíyo rikikiríó wikáriní nání íá nixiriri 2 porisí wami uráná kirá t́ni Jonomi xiráo Jemisomi pikigíawixini. 3 Jemisomi pikíagía nání Judayí yayí yariṅagía niwiniri Xeroto sipí ámi bi neri re eṅinigini. Pitaomi ení íá xiriṅinigini. Sía Pitaomi íá xiriṅíyi t́ṅíná Judayí Gorixo eṅíná múroṅipi nání diṅí mopíri nání bisíkeriá yisí mayí úrapí nimixiro narigííná omi Xeroto íá xiriṅinigini. 4 Omi íá nixirimáná re yaiwiṅinigini, “Sía Aṅínajo Neamúroagoi riniṅí ripi rixa pwéáná omi gwí aṅíyo dání nimixeari ámá níni siṅwí anigíe dání xwirixí numeri pikíimigini.” niyaiwiri gwí aṅíyo niṅwiráriníná porisí awí eánigíá biaú biaú xixegíni waú waú awí mearoayipíri nání wáriṅinigini. 5 E wáraná Pitaomi gwí aṅíyo awí mearoariṅagía aí Jisasoyá siyikí imónigiáyí Gorixo omi arirá owininiri aniṅí miní aríá ríá wé yariṅí niwíera ugíawixini.

Aṅínají wo Pitaomi gwí aṅíyo dání mixeaṅí nánirini.

6 Sía Xeroto “Ayimi omi nimixeari ámá siṅwí anigíe dání xwirixí uméimigini.” yaiwiṅíyi sini wía móniṅáná Pitao seníá wiríkaú

niyárinimáná áwinimi sá wejána porisí waú midimidáni ηweari wa gwí aŋí ówaŋí niyárimáná bíariwámi dáni awí roro eŋána re eŋinigini. ⁷Ámináo yá aŋŋají wo nírónapiri gwí aŋíyo wía ókiárána Pitaomi miwíyo saiwiári wiminiri náni ayiŋwí núrori re uriŋinigini, “Joxi aŋíni wiáŋínimeai.” urána re eŋinigini. Seníá aríkaú xegí wéyo dáni íkweámioaŋinigini. ⁸Seníá aríkaú íkweámioáagi aŋŋajo ámi re uriŋinigini, “Dixí arerixí yíniri sikwí sú yíniri ei.” nuriri o rixa e éána re uriŋinigini, “Dixí iyíá níkwíyini nixídei.” uríagi ⁹gwí aŋí awámi dáni omi númi nípeyeari númi nurína “Aŋŋajo niri xwi yíá niri yariŋípi, ayí nepa ría niarini?” miyaiwí “Sa oriŋá ría winiŋini?” niyaiwiri ¹⁰awaú porisí xío tíŋí aŋwí e awí rogiáwami múrori jíami awí rogiáwami eni múrori nemána ákiŋá ówaŋí ainixí tíni imixiniŋinami —Anami píni niwiárimi nípeyearína gwí aŋíyo píni niwiárimi rixa aŋí api íkwíróniŋípimi emearigiánarini. Ana tíŋí e rémóána re eŋinigini. Xegípi íkwíminiŋinigini. Xegípi íkwíminána nípeyeari ói wiyimi nurína re eŋinigini. Aŋŋajo rixa píni niwiárimi úána ¹¹Pitao xegí diŋí íá nixiriri re riniŋinigini, “Ámináo nioni éí nimíniminiri náni xegí aŋŋajo nurowárenapiri Xeroto ‘Gí eŋí eániŋíyo dáni e wikárfimigini.’ yaiwiriŋípi píri urakiri gí Judayí ‘Xeroto omi e wikárfwinigini.’ niyaiwiro diŋí wikwímoarigiápi píri urakiri neri gwí aŋíyo dáni nimixeáoniríani? Oyi, e níonirini.” riniŋinigini. ¹²Diŋí e íá nixirimo aŋí apixí Mariaíyi riniŋí wíyá —Ími xewaxo Joni Makorini. Omi xinái Mariaíyi riniŋíyá aŋí iwámi náni nuri ámá obaxí aŋiwámi awí neánárimáná Gorixo xíomi arirá owininiri náni yariŋí niwia warína nírémori ¹³ákiŋá íwí míde dáni iwaŋí neari ikaxí rimákíána apixí wí, aŋí iwámi xináiŋíni nimóniri omiŋí wiariŋí wí —Í xegí yoí Rodarini. Í iwaŋí neániri ikaxí rimákíniŋíagi náni goríaniri siŋwí owiniminiri nuri ¹⁴“Goxirini?” nuriri Pitaoyá maŋí umiŋíniŋíagi náni diŋí níá wíagi re eŋinigini. Xámi ówaŋí miwíkwíomeá aŋíni nuri ayá tíni re uriŋinigini, “Pitao ákiŋá ówaŋíyo bíariwámini dáni biraiwo roni.” uríagi ¹⁵ámá ayí re urigiáwixini, “Jíxi xaxá neri rariŋini.” uríagi áí í axípi aríkí ámi bi tíni urarína ayí re urayigiáwixini, “Pitao yá aŋŋajo ría roni?” urayariŋagi aiwi ¹⁶Pitao sini ówaŋí iwaŋí neari ikaxí rimákiariŋagi ayí nuro ówaŋí níkwiro winigiáwixini. Pitao riwo roŋagi niwiniro diŋí niyága úagi áí ¹⁷Pitao ayí xwi yíá mirípa oépoyniri wé ówaŋí nuyimána Ámináo niwiiri gwí aŋíyo dáni nímeámi nupeyearína éipi náni repiyí niwiera nuri re uriŋinigini, “Jemisomi tíni negí nírixímeá imónigiáyo tíni nioni ní api náni áwaŋí urírixini.” nurárimi nípeyeari mi náni unigini.

¹⁸Rixa wía ónáná porisí Pitaomi awí mearoarigiáwa o miŋweaŋagi niwiniro “Pitao arige neri ría uŋoi?” niriŋiro ayá ípípiá niŋwiráriga warína ¹⁹mixí ináyí Xeroto Pitao náni píá néra nuri píá nímeginárimána porisí awí mearogí awami yariŋí imimí niwiárimáná wíami sekaxí re

urinjiginini, “Awami nimeámi nuro pikípoyi.” Sekaxí e nurimo Judia piropenisíyo pñni niwiárimi aņj yof Sisaria náni niweri e urinjiginini.

Mixí ináyí Xeroto peņj nánirini.

²⁰Xeroto áma Taia ŋweáyo tñni Saidoni ŋweáyo tñni wikí bi onimiápi miwóni ayá wí wónariņagi wigí wí awí neánárimáná o ŋweaņe náni nibiro xámi Xerotoyá gapimaní seáyi e imónigiá wo tñni —O xegí yof Birasitasorini. O tñni xámi Xeroto wikí wónariņipi náni xwiyá nimixiro re urigiáwixini, “Joxi Xeroto wikí neónariņipi náni omi xwiyá nineauriyiri piyá neawírii. Áma dixí mixí ináyomi simaņwíyóniņj wurínigiáyo aiwá bí yariņwáone eņagi náni rirariņwini.” uráná o re urinjiginini, “Soyíné tñni nawíni nirorane seauriyimíárinini.” uríagi awa weniņj nero ŋweaņáná ²¹siá Xeroto xwiyá imixińa náni ráriņyi parimóána o mixí ináyowa yinarigiápi okiyá ninimáná xegí siá íkwiaņwí seáyi e imixiniņnamini ŋweari xwiyá ririmí wiarína ²²áma awí eánigiáyí ríaiwá niriro re rayigiáwixini, “Xwiyá api áma woyá mirinarinini. Api aņinami dánj ŋwá imóniņj woyániņj rinarini.” rayarína re eņiginini. ²³Ayí urarigiápi náni xewaniņo pírf nirakíniri “Gorixomini seáyi e numeri rípoyi.” muripa éagi náni Gorixoyá aņináj wo riniņj wíána agwí ayiņwí norína piyí omoņiginini.

²⁴E neri aí xwiyá Ámináoýa surímá mimóní sini niriga nuri náni áma obaxí nikumixiga ugíawixini.

²⁵Banabaso tñni Soro tñni awaúmi nigwí ripi negí nirixímeá imónigiá Jerusaremi ŋweagiáyo mini wísisixiniri wiowárigiápi rixa niyárimáná Joni Makomi niwirimeámi Jerusaremi pñni niwiárimi ámi Adioki náni yigiáwixini.

**Banabasomi tñni Soromi tñni wái urimepisí
náni nirípearo urowárigiá nánirini.**

13 ¹Jisasoyá siyikí imónigiá Adiokiyo ŋweáyí wigí wa wía rókiamoarigiá imóniro wa uréwapiyarigiá imóniro egiáwa rowarini. Wo Banabasorini. Ámi wo Simiono xegí yof bi Naijeroyi wírigíorini. Ámi wo Sairini dánj Rusiasorini. Ámi wo Maneyeno —O gapimaní Xeroto tñni nemeńa xwé iwiaroņorini. Ámi wo Sororini. ²Ayí awí neániro Ámináomi yayí niwiro aiwá ŋwá ŋweaņáná kwíyí Gorixoyápi re urinjiginini, “Banabaso tñni Soro tñni nioni awaú e ísisixiniri wéyo ía umiráriņapi xixeni emepisí náni nurípearo urowáripoyi.” uráná ³ayí aiwá ŋwá ŋwearo Gorixomi xwiyá ririmí wiro néiasána awaúmi wé seáyi e niwikwiárimáná urowárigíawixini.

**Banabaso tñni Soro tñni piríņwí Saipirasipimi
dáni wái urimegí nánirini.**

⁴Awaúmi kwíyí Gorixoyápi urowáragi niweri aņj yof Serusia riniņipimi dáni sipixí womi niPIXemoániri niņweámáná piríņwí

Saipirasi riniñyimi náni nuri ⁵ sipixo aņí yoí Saramisiyi riniñpimi iwiékínimeáána awaú sipixíyo dáni nayoari Judayíya rotú aņí wí e wí e miriniñyíyo dáni Gorixoyá xwiýápi wái nurimeriná Joni Mako eni saņí nurápimeri ⁶ rixa pirinwí miwí midáni dáni midáni náni wái nura neméísáná aņí yoí Peposiyi riniñpimi nirémoro winigíawixini. Ámá ayái mǫkí ikiņí wo —O Judayí worini. Mimóní wía rókiamoariņí worini. Xegí yoí Ba-Jisasoyi wírigíforini. ⁷O tǫni piropenisí apimi dáni pirimiáo —O xegí yoí Sejiasi Porasorini. Diņí neyírori aumaúmi ininorini. O tǫni nikumixiniri ŋweagíforini. O aņí apimi ŋweaņagi Banabaso tǫni Soro tǫni siņwí e niwiniri wái urimeariná pirimiáo xwiýá Gorixo náni wái rarigípi aría owiminiri awaúmi “Eini.” uríagi a ⁸ ayái mǫkí ikiņo —Girikiyí wigí píné tǫni Erimiasoyi riniñorini. O pirimiáo Jisasomi diņí miwikwíropa oeniri awaúmi xegí diņyíyo dáni píri rakíminiri éagi aiwi ⁹ Soro —O xegí yoí bi Poroyi urigíforini. O kwíyí Gorixoyápi ayá wí sixí wíniņagi náni ayái mǫkí ikiņomi rixa siņwí agwí niwináririri ¹⁰ mixí re uriniginini, “Oboýá niafwiníņí imóniņí roxini, ámá wé róniņí yarigíá giyí giyo píri urakíminiri yariņoxirini. Arǫkí yapí wíwapiyiri fwi urápiri néra wariņoxirini. Ámináo náni nepaxiņí riniñipi joxi aniņí miní yapíni imoriréini?” nuriri ¹¹ re uriniginini, “Agwi nioni re rirariņini, ‘Ámináo rixa diņí rikikayóagi náni joxi siņwí nisupáririri síá obaxí wíyo sogwí siņwí winiríamani.’ rirariņini.” uráná re eņiniginini. Agwí wíániņí úrariri síá uyináririri éagi náni “Ámá go go wéyo íá ninixiriri ói siwá ninirfeniņoi?” niyaiwiri ámá náni piá emeņiniginini. ¹²E éagi pirimiáo siņwí niwiniri Jisasomi diņí wikwíroniginini. E neri Ámináo náni uréwapiyarigípi náni ududí niwiga uņiniginini.

**Banabaso tǫni Soro tǫni Pisidia piropenisíyo náni
nuri Adiokiyo wái urimegíí nánirini.**

¹³ Poro tǫni nikumixiniri emearigííwaú tǫni Peposi píni niwiárimini nuro sipixí womi nipixemoániro niņweámáná nuro Pabiria piropenisíyo aņí xegí yoí Pega riniñpimi iwiékínimeáána nayoaro e dáni Joni Mako awaúmi píni niwiárimini ámi xegí axí Jerusaremi náni úagi aiwi ¹⁴ Poro tǫni Banabaso tǫni awaú Pega nimúrori Pisidia piropenisíyo aņí xegí yoí Adiokiyi riniñpimi nirémori Sabariáyo Judayíya rotú aņíyo nipáwiri éi ŋweaņáná ¹⁵ ŋwí ikaxí eániñpimi bi íá roro wía rókiamoagiáwa eagíapimi bi íá roro niyárimáná rotú aņí iwámi mewegíáwa ámá womi awaú éi ŋweagíe náni nuowáriro re urigíawixini, “Re urei, ‘Negí nirixímeá imónigííwagwí, awagwí xwiýá eņí rirémixí neaipaxí bi eņánáyí, anani nearípiyi.’ urei.” urowáraná o nuri awaúmi axípi e uráná ¹⁶ Poro niwiápíni meari wé ówaņí nuyimáná re uriniginini, “Gí Isireriyíne tǫni émáyí Gorixomi wáyí niwiro náni nene tǫni nawíni awí neánirane Gorixomi yayí wiarinwáyíne tǫni aría nípoyi. ¹⁷Ŋwía Isirereneýa aríowéyí

uxídagíó, o enjíná negí aríowami neyírori ayí anjí midánjyí nimóniro Isipiyí anjyo ɲweaɲáná oyá dɲjí tɲni sayá nimóga numáná enjáná o enj sixí neániri emimí niwíwapiya uɲjipimi dáni anjí ayo dáni niwirimeámi biɲinigini. ¹⁸Niwirimeámi báná ayí áamá dɲjí meaje nemeróná xwiogwí 40 pwearíná o ayá nurimixiri wé íá numixeánfísáná ¹⁹Kenaniyí anjyo áamá gwí wirí wirí wé wúmi dɲjí waú apimi xwiríá nixixerí xwíá wigí ɲweagiápi nurápiri negí aríowami mini wiɲinigini. Api nipini yaríná xwiogwí 450 pweɲinigini. ²⁰Gorixo e niwiíísáná oyá dɲjí tɲni áamá wa aniwá nimónayiro wíá rókiamoagí Samueroyi riniɲo tɲjíná náni nimeɲweága nibíásáná ²¹negí aríowa Gorixomi re urigiáwixini, ‘Míxí ináyí neameɲweani náni neaimónarini.’ uráná o Kisomi xewaxo, Soromi — O xiáwo íriɲo Bejimanoyáorini. Omi míxí ináyí náni urípeááná o numeɲwearíná xwiogwí ámi 40 pweɲinigini. ²²Gorixo omi surímá nimixiri ámi Depito xamiɲo míxí ináyí nimóniri oumeɲweaniri imixiɲo náni woákíkí neri re neariɲinigini, ‘Jesiomi xewaxo Depito áamá nioni dɲjí uɲwiráripaxí wo imóniɲagi winiɲáorini. Nioni nimónariɲjí nipini xixeni enforini.’ neariɲinigini. ²³O ‘Depitoyá fwiárfawéyí wo Isireriyo yeáyí uyimixemeanfa náni oimiximini.’ niyaiwiri negí aríowami símimanjyo dáni urijípa xixeni neri áamá Jisasoyi riniɲo imixiɲirini. ²⁴O sini áamáyo piaumimí miwinijáná Jono xámi Isireriyo niyoní wáí nemeri ‘Segí íwí yariɲgápi ríwímimi mamóáná wayí seameaimfíni.’ nurimeri ²⁵rixa Gorixo e éwiniginiri wimixiyiɲjipi yoparípi urimíániri neríná re rayiɲirini, ‘Seyíné nioni náni “Gorini.” yaiwiarɲoi? Seyíné weniɲjí neri niɲweagfonimani. E neri aí aríá nípoyi. Áamá nioniyá ríwíyo binío nioni aga seáyi e nimúroɲo enjagi náni xegí sikwí sú gwí wíkweaipaxí mimóniɲini.’ rayiɲirini.

²⁶Gí nixixímeá imónigiáyíné, Ebiríamoyá fwiárfawéyíné tɲni émá Gorixomi wáyí niwiro náni ayí tɲni re awí eánigiáyíné tɲni ripi osearimini. Xwiýá áamáyo yeáyí uyimixemeapaxo nánipi nineneni aríá wiani náni Gorixo rixa urowárenapiɲirini. ²⁷Áamá Jerusaremi ɲweagiáyí tɲni wigí mebá nimóniro umeɲweagiáwa tɲni omi ayí oríaniri mí miwómixipa ero enjíná dáni wíá rókiamoagiáwa o náni niriri ríwamiɲjí eagiápi — Api Sabaríá ayí ayo dáni íá roarigiápirini. Api míkí náni dɲjí mimó surímá íá niroro náni ‘Ayí o náni ríá rinini?’ niyaiwipa ero néfásáná wíá rókiamoagiá awa niriro eagiápi tɲni xixeni omi wikárigiáwixini. Wíá rókiamoagiá awa niriro eagiápi tɲni xixeni niwikáriróná ‘Sípíoxirini.’ nuriro xwiýá umeárigiáwixini. ²⁸E nemowa nimeámi nuro omi xwiýá numeariri pikipaxí imóniɲjí bi náni píá nimeginiri aiwi gapimaní Pairatomi ‘Pikoi.’ urigiáwixini. ²⁹Omi nipikiróná wíá rókiamoagiáwa o náni niriro eagiá nipini xixeni niwimáná enjáná wa yoxáipámi dáni niyoámi niwepíniro xwáripáyo weyáragía aiwi re enjinigini. ³⁰Gorixoyá dɲjí tɲni xwáripáyo dáni ámi wiápnimeanjinigini. ³¹Niwiápnimeámáná

síá ayá wí áamá Gariri piropenisíyo dání o tñni nawíni Jerusaremi nání bigíáyo siñáni wimónayiniginí. Ayináni siñáni wimónayiníyí negí Isireriyí imóniníyo áwaní urimepíri nání imónigíáyírini. ³²⁻³³Yawawi eni xwiyíá yayí seainipaxí ripi searanirai niyaiwimi bariñwii. Gorixo negí aríowami símimaníyo dání nuriríná ‘Niseaiimíárini.’ urinípi Jisaso xíoyá diñí tñni wiápínimeañípimi dání awayá íwiáriawene rixa xixeni apí, xío urinípi neaiinírini. Xwiyíá Bikwí Samíyo soñí biaúyi riniñípimi niriniri eáníñí ripi, ‘Joxi Gorixoníyá íwoxirini. Agwi nioni simixáná imóníoxirini.’ Xwiyíá e niriniri eáníñípi eni xixeni imóninírini. ³⁴Nene diñí re yaiwianíwá nání ‘O Gorixoyá diñí tñni wiápínimeáiyí nání ámi niperi wí piyí epaxí menini.’ yaiwianíwá nání Bikwíyo niriniri eáníñípa Gorixo re urinírini, ‘Depitomi símimaníyo dání nuriríná “Ayá niriirimixiri pírániñí siimíárini.” urinípi joxi eni axípi nisiimíárini.’ urinírini. ³⁵Ayináni o nání Bikwí Samíyo soñí ámi bimí Depito re rinírini, ‘Gorixoxi áamá e wíwiniginiri urinípi aníñí miní xídarinjo joxi xwáripáyo dání xe piyí oeniri siñwí winiríá menini.’ rinírini. ³⁶Depito imóninípi nání nene nijíárini. O Gorixo e éwiniginiri wimónarinípi néra núsáná péáná negí aríowa xwíá weyárininíyo weyáraná piyí eniginini. ³⁷E neri aí áamá Gorixoyá diñí tñni wiápínimeañjo wí piyí meñiginini. ³⁸Ayináni gí niriixímeá imónigíáyíné, yawawi seararigwípi nání xixeni nijíá re imónífoyí. Jisaso enípi dání Gorixo negí íwí yariñwápi yokwarimí neaiipaxírini. ³⁹Íwí yariñwá ñwí ikaxí Moseso niriiri eañípi xídarinwápi dání yokwarimí neaiipaxí mimóninípi Jisasomi diñí wikwírówá gene gene xegí xewaxo neaiinípi dání anani yokwarimí neaiiri gwíniñí neajiniñípi neaikweawárirí epaxírini. ⁴⁰⁻⁴¹Ayináni wíá rókiamoagíáwa niriro eagíá ripi xixeni seaimóniniginiri wáyí niseainiri diñí mórixini, ‘Gorixo rinípi ikayíwí umeararigíáyíné, xámi siñwí niwiniro udufí nemáná anínírixini. Ayí ripi nání searariníni. Nioni seyíné tñíná yariñápi áamá wa áwaní seariágía aiwi seyíné agwi aí ná ríwíyo aí bi “Neparini.” yaiwipíría menini.’ xwiyíá apí wíá rókiamoagíáwa niriro eagíápi xixeni seaimóniniginiri wáyí niseainiri diñí mórixini.” uriniginini.

⁴²Poró tñni Banabaso tñni e nura numowáu peyearíná áamá aríá wííáyí rixiní re urayigíawixini, “Awagwí ámi Sabaríá wíomi dání xwiyíá agwi neararigípi axípi anani nearéwapiyipisírani?” urayigíawixini. ⁴³E nemáná rixa rotú añí tñí e píni niwíárimí ami ami numiamoróná Judayí obaxí wí tñni émayí Gorixomi wáyí niwiro nání Judayíniñí imónigíáyí wí tñni Poromi tñni Banabasomi tñni númi wariñagía awáu ámi nura nuríná ení rirémixí niwiri re urigíisixini, “Seyíné Gorixo wá nineawianiri neaiinípi íá nixiriro ñweáírixini.” urigíisixini.

⁴⁴Sabaríá wo rixa parimóáná áamá añí apimi ñweáyí nápi xwiyíá Gorixoyápi aríá wianiro nání awí eánigíá aí ⁴⁵ámá ayá wí awáu rarigípi

aríá wianiro nání epíroyí yariṅagía Judayí siṅwí e niwiniro sipí diṅí bi onimiápi miwiaiwí ayá wí niwiaiwiro nání Poro uréwapiyariṅípi píripírí ero ikayíwí umeariro egíawixini. ⁴⁶E yariṅagía aí Poro t́ni Banabaso t́ni ayá igigí bi miwiní re urigísisixini, “Yawawi aga xwiyía ripi yegí Judayíne niseamúrorai émáyo xámi uripaxí meṅagi nání seyiné xámi searariṅwii. E neri aí xwiyía ripi aríá miyeaí aríkwíkwí neróná seyiné áwaní réniṅí niyeariro yariṅoi, ‘Diṅí niyimiṅí imóniṅípi meapaxí imónigíáyí t́ni xixeni mimóniṅwini.’ Áwaní éniṅí niyeariro yariṅagía nání agwi yawawi seyiné píni niseawiárimi émáyo uréwapiyarirai wariṅwii. ⁴⁷Ayí ripi nánirini. Ámináo sekaxí neariṅí ripi ṅwí ikaxí eániṅíyo re eánini, ‘Gorixoní joxi émáyo uyíwiniṅí wía wókímixiría nání riṅwiráríarini. Joxi nioni nání uriríapimi dání ámá xwía nirimini gimi ṅweagíáyo yeáyí uyimixemeámía nání e oimóniri rirowáríarini.’ Gorixo e nineariríná yawawi nání enfiṅí riṅí eṅagi nání émáyo uranirai wariṅwii.” urigísisixini. ⁴⁸E urariṅagí émáyí aríá niwiróná diṅí níá niwiniri xwiyía Ámináooyápi naṅí e rinariṅagi nání re rinigíawixini, “Api seáyí e imónini.” niriṅiro ámá Gorixo diṅí eyíróariṅíyí diṅí wikwírogíawixini.

⁴⁹Xwiyía Ámináooyápi aṅí api t́ṅí e nimini rinárimearíná ⁵⁰Judayí re egíawixini. Apixí seáyí e imónigíá ayí t́ni rotú ṅwearigíwámi t́ni aṅí apimi seáyí e nimóniro meṅweagíawámi t́ni símírírí wíagía ayí Poromi t́ni Banabasomi t́ni sipí niwikáriro wigí t́ṅí e dání mixí xídownárigíawixini. ⁵¹Wigí t́ṅí e dání mixí xídownárigíá awaú “Nene sipíni wikáraririṅwaéneríani?” oyaiwinípoyiniri egí sikwíyo xwía sikí xéniṅípi píri wiaíkímí niyárimi aṅí yoí Aikoniamiyi riniṅípimi nání ugísisixini. ⁵²E neri aí aṅí apimi dání Jisasomi diṅí niwikwíro uxiḍarigíáyí yayí bi onimiápi miwiní yayí seáyimi dání niga uro kwíyí Gorixoyápi ayá wí sixí wíniṅípimi dání eṅí neága uro néra wagíarini.

Poro t́ni Banabaso t́ni Aikoniamí dání egí nánirini.

14 ¹Awaú xámi egípa Aikoniamíyo niremómáná Judayíyá rotú aṅíyo nipáwiri nuriríná píraníṅí reṅwipeariṅagí nání ámá xwé ayá wí, Judayí t́ni Girikiyí t́ni ámá gwí apiaú diṅí wikwírogíawixini. ²E neri aiwi Judayí aríá niwiro diṅí miwikwíropa éfáyí Girikiyí ámá Jisasomi diṅí wikwíroarigíáyo símí t́ni owípoyiniri símírírí niwiro yariṅagía nání ³awaú e ayá wí niṅwearíná “Ámá tiyí wí mixí niyeaipaxí aí Ámináo anani yeameniṅoi.” niyaiwiri ayá igigí bi miwiní sa nira ugísisixini. E yaríná Ámináo “Awaú neararigíípi nepa ría nearariṅí?” owipimónipoyiniri gí diṅíyo dání xe nuriri emimí t́ni ayá riwamónipaxí imóniṅípi t́ni owíwapiyípiyiniri eṅí sixí niweámixa uṅinigini. ⁴E neri aí ámá aṅí apimi ṅweagíáyí diṅí bi biaú nixiriro wí Judayí, diṅí miwikwíroarigíáyí t́ni kumixiniro wí wái wurimeiarigíwáwú t́ni kumixiniro neróná re eṅinigini. ⁵Girikiyí wí t́ni Judayí wí wigí seáyí

e nimóniro umeḡweagiáyí t́ni ayí niwiápínimearo “Awaúmi sipí niwikárirane sḡḡá t́ni opikianeyi.” niriniro yaríná ⁶e owianeyiniro yarigiápi náni awaú niḡḡá nimóniri náni Raikonia piropenisíyo aḡḡ simí biaú xegí yoí Risitirapimi t́ni Debipimi t́ni náni éí uri aḡḡ midimidáni ikwíróniḡḡipiami eni náni éí uri neri ⁷aḡḡ ayo dáni xwiýá yayí neainariḡḡipi wái urimeḡḡisixini.

Poró t́ni Banabaso t́ni Risitirapimi dáni egíipi nánirini.

⁸Awaú aḡḡ yoí Risitirai rininḡḡipimi emearíná áamá e dḡḡḡ wo —O xináí agwíyo dáni sikwí ikí eḡḡ xirinorini. Xegí sikwíyo eḡḡ bi meáninagá náni o bi onimiápi irú nípímixiri aḡḡ yagomani. O éí niḡweari ⁹Poró urariḡḡipi aría wiaríná re eḡḡinigini. Poró siḡwí agwí niwináriríná winíyí wininiginini. Xegí sikwí sipí eḡḡḡ náḡḡ wimixini náni Jisasomi dḡḡḡ wikwíroarinagá niwiniri ¹⁰ímí t́ni niri “Niwiápínimeari dixí sikwí t́ni pírániḡḡ éí roi.” uráná re eḡḡinigini. Úrapí éí niroamori aḡḡ eḡḡinigini. ¹¹Poroyá maḡḡḡyo dáni éí niroamori aḡḡ yarinagá áamá e epíroyí egíáyí siḡwí api niwiniro xwiýá nimíeyoaro níróná wigí Raikoniyá ṕné t́ni re rigíawixini, “Negí ḡwíá aḡḡnami ḡweagiáwa rixa áamá nimóniro nene t́ḡḡ e náni riwaú weapíi.” niri ¹²“Banabaso, o negí ḡwíáo Susoyi wíriniḡḡorini.” riro Poró xwiýá yaḡḡ umeaiariḡḡo eḡḡ náni “O negí ḡwíáo Xemisoyi wíriniḡḡorini.” riro neróná ¹³Susoyi wíriniḡḡo —O náni aḡḡ ridiyowá yarigíwá aḡḡ apimi ákiḡḡyo bíariwámi dáni umiriyiniḡḡorini. Oyá apaxipániḡḡ imóniḡḡo uría iwí yeyí ininḡḡ bi nimaxirimi burimákaú oxí wo t́ni niméra nibiri ákiḡḡ íwí e éí nírómáná áamá e epíroyí egíáyí t́ni “Awaú náni ridiyowá owianeyi.” niwimóniro e wianiro yaríná ¹⁴wái wurimeiarigiáwá, Banabaso t́ni Poró t́ni ayí “Awaú náni e owianeyi.” rinariḡḡa aría niwiri re egíisixini. Ayí “Nene wianiri yariḡwápi awaú aga miwímónarini.” oyaiwípoyiniri egí iyíá naxeri áamá epíroyí egíe áwinimi aḡḡni nuri xwiýá ímí t́ni nira nuri ¹⁵re urigíisixini, “Áamá tiyíné, pí náni e yeaianiro yariḡḡo? Yawawi eni seyíné imóniḡḡápa ámáwawirini. Yawawi sa ripi náni yariḡwii. Seyíné segí ḡwíápi nixídiróná surímá yarigíápi ṕni niwiárimi Gorixomi —ḡwíá nepa dḡḡḡ t́ḡḡo ayí orini. O aḡḡna imixiri xwíá imixiri rawirawá imixiri neri amipí náni ayo yariḡḡipi imixinorini. Omi seyíné xídipiri náni yawawi xwiýá yayí seainipaxi ripi wái searariḡwii. ¹⁶Áamá gwí wirí wirí náni aga eḡḡná dáni niḡweaxa bigíáyí Gorixo wigí siwíyo xe oxídipoyiniri niwiga nibiri aiwi ¹⁷xewaniḡḡo imóniḡḡipi náni yumí miseainí xegí náḡḡ niseaiirinḡḡipimi dáni siwániḡḡ niseaiga biḡḡrini. Segí omiḡḡ ná weariḡḡná wenía náni oyá dḡḡḡ t́ni inía eaenapiri aiwá píripírí iniri yaríná seyíné niniro yayí niga warigíáriní. Ayináni o e niseaiirinḡḡipimi dáni xewaniḡḡo imóniḡḡipi náni siwániḡḡ niseaiga biḡḡrini.” ¹⁸Xwiýá e nuriri aiwi áamá ayí aríkí “Awagwí náni xe ridiyowá oépoyiniri siḡwí neanipiyi.” urariḡḡa awaú aninḡḡ miní píri urakianiri néisáná eḡḡná ayí kikiá egíawixini.

Poromi síṅá nearo tigíá nánirini.

¹⁹Judayí wí Adioki dáni biro Aikoniami dáni biro nero áamá obaxí e ḡweagiáyo diṅí ukiniṁixáná “Poromi sipí e owikáraneyi.” wimónariṅípi nixídiro re egíawixini. Omi síṅá t́ni nearo “Rixa piyírani?” niyaiwiro aṅí apimi dáni níropémi nipeyero e wáragía af ²⁰ámá Jisasomi diṅí niwikwíro xídarigiáyí piyo weṅe midimidáni rówapána re eṅinigini. O ámi wiápínimeaninigini. Ámi niwiápínimeari aṅí apimi náni nuri sá weṅo wíápi t́ni Banabaso t́ni aṅí yoí Debi riniṅípimi náni nuri ²¹aṅí apimi dáni xwiyíá yayí neainariṅípi wái nurimeríná áamá obaxí Jisasomi diṅí niwikwíro ouxidípoyiniri niwimixárimi ámi Risitira náni nuri e eni nurára múrori Aikoniami e eni nurára múrori Adioki e eni nurára múrori neríná ²²awaú xámi nura púána Jisasomi uxídigiáyí eṅí neániro omi ṕni miwiári aṅí miní xídipírfa náni eṅí rirémixí niwiéra nuri re urigíisixini, “Xeaniṅí ayá wí nineafmeáa numána eṅána Gorixoyá xwioxíyo páwianfwarini.” nuriri ²³ámá wa Jisasoýa siyikí imónigiáyo wipeṅweapírfa aṅí apí apimi niwurípeaária niweri xámi aiwá ḡwía ḡwiráriniri Gorixomi xwiyíá ririmí wiri néfisána Ámináo, wigí diṅí wikwíroarigíó píraníṅí oumeniniri wéyo niwimi ugíisixini.

Poró t́ni Banabaso t́ni ámi egí axímini ugíí nánirini.

²⁴E nemowáú Pisidia piropenisíyo áwinimi nípurí Pabiria piropenisíyo níremori ²⁵aṅí yoí Pega riniṅípimi xwiyíá Gorixoyápi nurára nimúrori aṅí yoí Ateria riniṅípimi náni niweri ²⁶e dáni sipixí womi nípixemoániri niṅweámána nuri Adiokiyo náni nuri —E ayí awaú rixa eméípi wái emearíná Gorixo wá wianíapimi dáni éfisixiniri omi wéyo niwiro wárigíerini. E náni nuri ²⁷nirémómána Jisasoýa siyikí imónigiáyo awí neaáriní amípí awaú nemeríná Gorixo eṅípi náni repiyí niwiéra nuri Gorixo émayí nikinimóniro diṅí onikwírípoyiniri ówaníṅíṅí wikwiṅípi náni repiyí niwiri ²⁸e nemowáú Jisasomi uxídarigiá aṅí apimi ḡweáyí t́ni nawíni síá ayá wí e ḡweagíisixini.

Émá Jisasomi xídarigiáyí náni xwiyíá imixigíá nánirini.

15 ¹Ámá wa Judia piropenisíyo dáni niweapiro Adioki níremómána áamá Jisasomi diṅí niwikwíro náni wigí xexirímeá imónigiáyo nuréwapiyiro re urigíawixini, “Seyíné Judayene t́ni xixeni imónipírí náni negí arío Moseso riṅípi iyí símí síó miwákwínipa nerónáyí, Gorixo yeáyí seayimixemeapaxí menini.” urariṅagía ²Poró t́ni Banabaso t́ni xwiyíá símí t́ni ximiximí niniro xwiyíá ayá wí níriga niwiápínimearo néfasána áamá e dāṅí Jisasoýa siyikí imónigiáyí re rinigíawixini, “Poró t́ni Banabaso t́ni negí wa t́ni Jerusaremi náni nuro wái wurimeiarigiáwa t́ni áamá e dāṅí Jisasoýa siyikí imónigiáyo

wipeŋweagiáwa t́ni nerimeánimáná ‘Iyí símí síó wákwinípoi.’ neararigiá ripi nání xwiyíá nimixiróná, ayí naŋírini.” niriŋiro ³urowárauáná awa xwiá Pinisiayi riniŋípimi t́ni Samaria piropenisíyo t́ni nipuríná aŋí api apimi Jisasomi diŋí niwikwíroro nání xexirímeá imónigiá wíyoni wíyoni émayí Gorixo t́fámimi kinimónigiápi nání e áwaŋí nura nimúroróná yayí niwimóa ugiawixini.

⁴E nemowa rixa Jerusaremi nirémoro aŋí e daŋí Jisasoyá siyikí imónigiáyí t́ni wigí wipeŋweagiáwa t́ni wái wurimeiarigiáwa t́ni yayí wiemeááná Poro t́ni Banabaso t́ni awaú émayí t́ŋí e emearíná Gorixo egí wéyo dání néra uŋí nipini nání repiyí wiaríná re eŋinigini. ⁵Parisi imónigiá Jisasomi diŋí wikwíroarigiá wa niwiápínimearo re rigíawixini, “Émá Jisasomi diŋí wikwíroarigiáyí negí iyí símí síó wákwinariŋwápi mepa epaxí wí mimónini. Ayí ŋwí ikaxí negí arío Moseso eaŋípimi mixídipa neríná, ‘Ayí ananírini.’ uripaxí mimónini. Ayo nuréwapiyirane ‘Apimi aniŋí miní xídírixini.’ uríwanigini.” rigíawixini. ⁶Ayináni wái wurimeiarigiáwa t́ni Jisasoyá siyikí imónigiáyo wipeŋweagiáwa t́ni api nání xwiyíá imixaniro nání awí neániro ⁷rixa xwiyíá ayá wí rirowiági ninífasáná eŋáná Pitao niwiápínimeari re uriŋinigini, “Gí niriŋímeá imónigióyíné, xámi dání émayí xwiyíá yayí neainariŋípi aríá wiro diŋí wikwíroro epíríá nání soyínéyá wo iwamíó wái uríwiniginiri Gorixo eyíroŋo, ayí nioni eŋagi nání soyíné niŋíárini. ⁸Nioni ayo wái urimeááná Gorixo —O ámayá xwioxíyo imóniŋípi níni nání niŋíá imóniŋorini. O xegí kwíyípi nene neaiapiŋípa axípi miní niwiriŋípimi dání siwá réniŋí neaiŋírini. Émayí eni diŋí ninikwíroróná, ayí ananírini. Siwá éniŋí neaiŋírini. ⁹Judayene xegí bi neaiiri émayó xegí bi wiiri eŋímani. Nene neaiiŋípa axípi ayí eni diŋí wikwíroariŋagía niwiniri yokwarimí wiŋírini. ¹⁰Ayináni soyíné Gorixo wikí oneaóniri pí nání yariŋoi? Ŋwí ikaxí Moseso eaŋípimi dání saŋí negí aríowa anani nimeámi upaxí mimóniŋípi —Api, ayí ŋwí ikaxí negí aríowa oxidaneyiniróná nixídipaxí mimóniŋípirini. Api pí nání émá Jisasomi diŋí wikwíroarigiáyo wikwiáraniro yariŋoi? Soyíné Gorixo ayo miwikwiáriŋípi wikwiáraniro neríŋípimi dání Gorixo nene wikí oneaóniri yariŋoi. ¹¹Nene diŋí wí re mimó, ‘Ŋwí ikaxí eániŋípi xidariŋwápimi dání yeáyí neayimixemeapaxírini.’ wí mimó diŋí re neaipimónini, ‘Áminá Jisaso émayó wá niwianiri ayo nání wayíá upeiŋíyo dánini Gorixo yeáyí uyimixemeaariŋípa Judayene eni axípi e yeáyí neayimixemeaariŋírini.’ Diŋí e neaipimónini.” uriŋinigini.

¹²Awí eániŋíáwa xwiyíá bi mirí sini aríáni niwiro yaríná Banabaso t́ni Poro t́ni éí nitori xwiyíá nuriri emimí t́ni ayá riwamónipaxí imóniŋí t́ni awaú émayí t́ŋí e wái urimearíná Gorixo egí wéyo dání wíwapiyiniŋípi nání repiyí niwiri ¹³rixa nírárímáná eŋáná Jemiso niwiápínimeari re uriŋinigini, “Gí niriŋímeá imónigióyíné, xwiyíá nioniyá bi eni aríá

nípoyi. ¹⁴‘Gorixo émáyí náni wí diñí mimoarini.’ yaiwiagwá aiwi xewanijo émáyí wí nioniyá imónírixiniri niwiewírorinípi dáni áamá ayí náni moñípi iwamíó siwá neañírini. Api náni Saimono rixa repiyí neañoi. ¹⁵Agwí o nearípi, ayí wía rókiamoagiáwa Depitoyá íwiárafawé náni niriro eagíá ripi tñi xixeni imónini, ¹⁶‘Api nipini nimónimáná eñáná Gorixononi ámi nibiri añí segí mixí ináyí Depitoyá pineamioagiwá ámi mirimíárinini. Anjwá xwiríá ikixenípi ámi nimiriri siñí imiximíárinini. ¹⁷Ayí ripi náni e emíárinini. Judayí gwí axírí maríái, áamá gwí wirí wirí nñi Ámináoni tñámini obípoyiniri náni ámi api e mirimíárinini. Ayí émá nioniyá imónírixiniri wéyo íá umirináyí nioni tñámini obípoyiniri ámi mirimíárinini. ¹⁸Ámináoni xwiyíá ripi seyíné nijíá oimónípiyiniri eñíná dáni seariñáoni seariñinini.’ Xwiyíá wía rókiamoagiáwa eagíá api tñi Saimoni nearípi tñi xixeni imónini. ¹⁹Ayináni diñí nioniyá eni ripirini. Émá Gorixo tñámini ukinimónarigiáyo upupígí miwikáripa oyaneyi. ²⁰Ŋwí ikaxí eániñí nipini náni miwikwíáripa nemáná aí sa payí wí nearane re uríwanigini, ‘Judayene xwiríá neainipaxí imóniñí ripi ripi mepa érixini. Ámá wí mimóní ŋwíá imóniñípi náni ridiyowá yarigíápi minipa érixini. Apixí nimearíná sewini mimeánipa érixini. Nañwí gwí siñwíyo xiráná ragí sini eñípi minipa érixini. Rakiwí eni minipa érixini.’ Apini payí nearane uríwanigini. ²¹Ámá eñíná dáni néra nibiro nene ŋweañwá ríná eni Sabaríá ayí ayo añí api apimi áamá wa ŋwí ikaxí Moseso eañípimi dáni íá roro uréwapíyiro yariñagía náni émáyí Judayene xwiríá neainariñípi náni nijíá imóniñoi. Ayináni ríwamíñí apini nearane e uríwanigini.” uriniginini.

Émáyí náni payí nearo wiowárigíá nánirini.

²²Wái wurimeiarigiáwa tñi Jerusaremi dáni Jisasoyá siyikí imónigíá nñi tñi wigí wipeñweagiáwa tñi eni diñí ná bini nixiriro re rinigíawixini,

“Negí wí Poro tñi Banabaso tñi payí nimaxirimi upíri náni nirípearanénáyí nañírini.” niriniro Judasomi —O xegí yoi ámi bi Basabasorini. Omi tñi ámi wo Sairasomi tñi —Awaú Jisasomi diñí niwikwíroro náni xexirímeá imónigíáyo seáyi e imónigííwaúrini. Awaúmi nirípearo ²³payí re niriniri eániñípi wiowárigíawixini, “Wái wurimeiarinñwáone tñi Jisasoyá siyikí imónigíáyo umeñweañwáone tñi nene segí sérixímeá imóniñwaéne seyíné negí nirixímeá imónigíáyíné náni — Wiyíné añí yoi Adiokiyo ŋweagíáyíné, wiyíné Siria piropenisíyo ŋweagíáyíné, wiyíné Sirisia piropenisíyo ŋweagíáyínérini. Seyíné náni payí ripi neari wiowárenapariñwini. Seyíné niyínéni yayí oseainini. ²⁴None rixa aríá re wíwárinini, ‘Negíyí wí none “Soyíné nuro e urípoyi.” muríwámi ayí seyíné tñe náni

nibiro searéwapiyaríná diñí ríá seaxeri diñí simigwíá seayiniri enjírini.’ aríá e wíwá enjagi náni ²⁵⁻²⁶none rixa diñí ná bini t́ni nimónimáná ‘Ayí ripi neranéná nañjirini.’ neaimóníírini, ‘Ámá negí wami níripearane Banabasomi t́ni Soromi t́ni —Awaú nene diñí sixí uyiñwáwaúrini. Negí Áminá Jisasi Kiraiso náni wái nurimeríná yoí mayí nimóniri urimegííwaúrini. Awaúmi t́ni negí wami t́ni seyíné t́ñí e náni nurowárénapiříná, ayí nañjirini.’ neaimóníírini. ²⁷Ayináni ríwamiñí re eaariñwápi Judaso t́ni Sairaso t́ni awaú mañí t́ni eni anani áwaní searísixiniri urowáariñwini. ²⁸None xwiyíá nimixiranéná kwíyí Gorixoyáyo dáni re riníwanigini, ‘Ŋwí ikaxí ayá wí sañjíníñí imóniñípi miwikwiáripáni.’ riníwanigini. Ŋwí ikaxí émáyíné aga ṕni miwiáripaxí imóniñípi, ayí ripinirini. ²⁹Ámá wigí mimóní ñwíá imóniñípi náni ridiyowá yarigíápi minipa éřixini. Rakiwí minipa éřixini. Nañwí gwí siñwíyo xiráná ragí sini enjagi náni minipa éřixini. Apixí nimearóná sewini mimeánipa éřixini. Seyíné nene ríwá apini e nerónáyí, ayí apáni yariñoi. Negí xwiyíá apirini.”

E níriro payí eagíawixini. ³⁰E nemowa mini wiowáraná awa payí nimeámi Adioki náni niwero níremómáná ámá e dāñí Jisasoyá siyiki imónigíáyo awí neaárimáná payí mini wíagía ³¹ayí íá níroróná xwiyíá enjí rirémixí niwiro eániñagi náni diñí nífá winiñinigini. ³²Diñí nífá winaríná Judaso t́ni Sairaso t́ni awaú eni wíá rókiamoarigííwaú enjagi náni wigí xexirímeá imónigíáyo xwiyíá ayá wí bi t́ni enjí rirémixí niwiri enjí sixí níwímixiri egíisixini. ³³E nemowaú síá wí e niñweagíísáná enjáná awaúmi ámi wigí urowárigíáwa t́ñí e náni nurowáři ro yayí wiowáriagía náni xexirímeá imónigíá e ñweagíáyo ṕni niwiárimi kikiíá néra ugíisixini. ³⁴[Jerusaremi náni nuri aiwi Sairaso “Adiokiyo ámi bi t́ni niñwearíná, nañí emíni.” yaiwiñinigini.] ³⁵Awaú e éagíí aí Poro t́ni Banabaso t́ni Adiokiyo niñweari ámá obaxí wí t́ni nawíni xwiyíá Ámináoyápi wái urimeri uréwapiyiri egíisixini.

Poro t́ni Banabaso t́ni ewáramónigíí nánirini.

³⁶E nemowaú rixa síá wí múróáná Poro Banabasomi re uriniginini, “Yawawi ámi nurai añí api apimi xwiyíá Ámináoyápi wái nurimeraíná ámá Jisasomi diñí niwikwíro ro náni yegí nírixímeá imónigíáyí arige ríá ñweañoiniri siñwí owinimeaaayi.” uríagi ³⁷Banabaso “Ayí ananirini.” niyaiwiri “Joni Mako eni yawawi t́ni nawíni owaneyi.” wimóniagi aiwi ³⁸Poro aríkí re urariñagi náni, “Xámi wái urimeañirane nuranéná sini nápi oyaneyiniri náni mú Pabiria piropeniśíyo dáni ṕni niyeawiárimi uño ámi yawawi t́ni nawíni niwirimeámi mupa oyayi.” urariñagi náni ³⁹mixí nírinowieáníísáná apimi dáni newáramóniri Banabaso Joni Makomí niwirimeámi nuri sipixí womi niñixemoániri niñweari piñiñwí Saipirasiyi

riniñǵipimi nání ugǵisixini. ⁴⁰E nání úagǵí aí Poro Sairasomi nimeari xexirǵímeá imónǵíáǵí awaú wái emearíná Ámináo wá niwianiri uméwiniñiniri omi wéyo mini wíáná e dání pǵíni niwíarimi nuri ⁴¹Siria piropenisíyo tǵni Sirisia piropenisíyo tǵni áwini e nuri aǵí api apimi nirémómáná ámá Jisasoyá siyikǵí imónǵíá wíyǵí wíyo nuréwapiya nuríná eǵí sixǵí wímixǵíǵisixini.

Poró Timotiomi niwirimeámi uǵí nánirini.

16 ¹Poró aǵí Debiyi riniñǵipimi nirémori ámi nuri Risitirai riniñǵipimi nirémoríná winiñinini. Ámá Jisasomi xidarǵíáǵí wo —O xegǵí yoǵí Timotiorini. Xinái Jisasomi diñǵí wikwíroariǵí wírini. Í Judayǵí eǵagi aí omi xano Girikiyírini. ²Ámá Risitira ǵweáǵí tǵni Aikoniami ǵweáǵí tǵni Jisasomi diñǵí niwikwíro nání xexixexirǵímeá imónǵíáǵí Timotio nání “Ámá naǵí worini.” rarǵíǵorini. ³O nání Poro “Yawawi tǵni nawíni oemeaneyi.” niwimóniri nání omi nimeari iyǵí símǵí sío wákwiñinini. Ayǵí ripi nání e eñinini. Judayǵí ariwámidáni ǵweagǵíáǵí nǵni o xegǵí xano Girikiyǵí eǵagi nání xǵo iyǵí símǵí sío miwákwíniñǵipi nání niǵjá e imónǵíá eǵagi nání Poro negǵí Judayo wái urimearíná omi arǵá miwipa epǵirixiniri iyǵí símǵí sío wákwiñinini.

⁴Aǵí api apimi nurára nimúroróná xwiyǵíá wái wurimeariǵíáwa tǵni Jerusaremiyo Jisasoyá siyikǵí imónǵíáǵíyo wipenǵweagǵíáwa tǵni awa xwiyǵíá nimixiróná rinárǵíá ripi, “Negǵí ǵwǵí ikaxǵí eáníǵí ripimini émá Jisasomi diñǵí niwikwíro nání negǵí nirixǵímeá imónǵíáǵíyo ogámǵí mepaxǵí imónini. Apimini nixǵídiróná apánirini.” e rinárǵíáǵipi nání áwanǵí nurára múroariǵagǵá nání ⁵aǵí api apimi ámá Jisasoyá siyikǵí imónǵíáǵíyo diñǵí wikwíroariǵíáǵipi eǵí neáníro xaǵwǵí íá nixiriro nání síá ayǵí ayo ámá ámi wǵí Jisasomi diñǵí niwikwíro wíniyǵí tǵni kumixinagǵírini.

Poró Tirowasiyo niǵwearíná oriǵá winiñǵipi nánirini.

⁶E nemowa piropenisǵí biaú Pirigia tǵni Garesia tǵni riniñǵípiáú tǵñimini waríná kwǵíyǵí Gorixoyáǵipi xe Esia piropenisíyo nání nuro ámá e ǵweagǵíáyo xwiyǵíá yayǵí winipaxǵipi wái uriméirixiniri siǵwǵí miwini urakiowáriñinini. ⁷Awa ámi wímimi nání niǵkinimóniro nuro rixa Maisia piropenisíyo nirémómáná Bitinia piropenisíyo nání owaneyiniri yaríná ámi kwǵíyǵí Jisasoyáǵipi xe oúpoyiniri siǵwǵí miwini urakiowáriñinini. ⁸Awa Maisia piropenisíyo nimúro nǵí Tirowasiyǵí riniñǵipimi nání niwero ⁹nirémómáná síá ayimi árǵíwiyimi Poro sá weǵáná oriǵá winǵíyǵí winiñinini. Ámá Masedonia piropenisíyo dánǵí wo éí nirori waunǵí rixiñǵí “Joxi Masedonia re nání niǵbiri arirá neaii.” urariǵagi oriǵá e niwini nání ¹⁰none (rǵwamiñǵí ripi eanǵoni tǵni) re yaiwiñwanigini, “Gorixo rixa ámá ayo e dání wái ourimépoyiniri siwǵá niñeairi oriǵá rǵa neapárarini?” niyaiwirane Masedonia tǵámimi nání píyo waniréwiniñǵipi píá neranéná sipixǵí wo e nání uminiri yariǵagi winiñwanigini.

Ridiaí nikinimóniri Jisasomi diñí wikwíronǵi nánirini.

¹¹E nemone sipixomi nípixemoánirane niñwearane aṅǵi Tirowasiyi riniñǵipimi dání pǵini niwiárimí nurane pirinǵwí Samotiresiyi riniñǵipimi tǵiñǵi e nání nimeámi nurane nimúrorane sá weñwáone wíapi tǵini aṅǵi Niaporisiyi riniñǵipimi tǵiñǵi e nání nimeámi nurane wiárfi nimúrómáná ¹²e dání aṅǵi Piripaiyi riniñǵipimi —Aṅǵi Masedonia piropenisíyo ikwíronǵi seáyi e imóniñǵiyí, ayí bi Piripairini. Romiyí niḅiro aṅǵi apimi dání aṅǵi nimiriwo ḡweagiápirini. Apimi none nirémómáná sía obaxí wí e niñwearane ¹³Sabaríáyo “Iniigí wearinǵú tǵiñǵi e ámá Gorixomi xwiyiá ririmí wiarigíerini.” niyaiwirane aṅǵi apimi nání ákiñá íwíyo niḡpeyearane iniigí e wearinǵi ú tǵiñǵi e nání niwerane éfi niñweámáná apixí e awí neániro ḡweagiíwami xwiyiá yayí neainarinǵipi uraríná ¹⁴apixí wí —Í xegí yoí Ridiaírini. Aṅǵi Taiatairai riniñǵipimi dáñirini. Í rapirapí ayíá riñǵi niǵwí xwé roñǵipi niǵwí xeni nání bi yarinǵirini. Judayí mimóniñǵi aṅǵi Gorixomi wáyfi niwiri nání yayí wiarinǵi wírini. Í xwiyiá Poro rarinǵipi aríá niwiri Gorixo í xwiyiá api diñǵi ikwíropaxí oimóniri xwioxíyo píranǵiñǵi wimixáná í “Poro neararinǵipi neparini.” niyaiwiri Jisasomi diñǵi wikwíronǵiniginí. ¹⁵Jisasomi diñǵi niwikwírori rixa wayí nimeari ámá xegí aṅiwámi í tǵini nawíni ḡweagiáyí ení wayí nimearo e nemáná í re nearinǵiniginí, “Soyíné re niniaiwirónáyí, ‘Neparini. Ámináomi diñǵi wikwírófi wírini.’ niniaiwirónáyí, gí aṅiwámi nání niḅiro anani sá wepíríréoi?” Anǵiñǵi miní e nearayíagi nání í tǵini uñwaniginí.

Poromi tǵini Sairasomi tǵini gwí aṅǵiyo ḡwirárigiá nánirini.

¹⁶E nemone sía wíyi Gorixomi xwiyiá ririmí wiarigíe nání waríná apixí wí —Í ámá wíyá xináíniñǵi nimóniri omiñǵi wiiarinǵirini. Imíó xixéroarinǵipimi dání ámá sini majíá imónigiápi áwanǵi urékweearinǵirini. Ámá ími xiáwowániñǵi imónigiáwa í ámáyo áwanǵi urékweearinǵipimi dání niǵwí xwé urápayarigíirini. Í none tǵini óiyimi órórfi niniranéná ¹⁷í Poro tǵini none númi niñeaxídirí aríkí ríaiwá re nira neaxídiñǵiniginí, “Ámá rowa ḡwíá wíyo nimúrori aga seáyi émi imóniñǵomi xináíwániñǵi nimóniro omiñǵi wiiarigíáwarini. Ófi ḡwíá e imóniño nene yeáyí neayimixemeanía nání iniñǵiyi nání wái neararigíáwarini.” nira neaxídiñǵiniginí. ¹⁸Ámi ámi sía ayá wíyo axípi e niñeaxídiríná e rayarinǵagi nání Poro rixa anǵiñǵi bi onimíapi miwinípa yarinǵagi nání nikinimóniri imíó ími xixéroarinǵipimi miñǵi re urinǵiniginí, “Jisasi Kiraisoyá eñǵi eániñǵiyo dání sekaxí re rirarinǵini, ‘Apixí rími pǵini niwiárimí ui.’ rirarinǵini.” uráná re eñǵiniginí. Sini mé imíó api ími pǵini niwiárimí uñǵiniginí. ¹⁹Ími pǵini niwiárimí úaná xanowániñǵi imónigiáwa re niyaiwiro, “Ófi apixí rí áwanǵi rékweearinǵipimi dání niǵwí meayarinǵwáyi rixa anípa imónigoi. Ámi bi sini meapaxí mimónini.” niyaiwiro Poromi tǵini Sairasomi tǵini

íá nixero makeríá imixarigíe nání níropémi nuro gapímanowa siŋwí anigíe dání xwirixí oumeaneyiníro nimeámi nuro ²⁰ awa tíŋj e níwáriríro re uxekwímogíawixini, “Ámá Judayí rowaúyí ámá negí aŋj ripimi ŋweagíáyo nearakiowáripaxí yariŋagíi nání nene pírániŋj miŋweapaxí neaimónarini. ²¹ Siwí nene Romiyene imóniŋagwí nání gapímaníyínéyá siŋwíyo dání anani íá xirirane xídirane epaxí wí mimóniŋjipi ámá rowaú wái nearariŋjii.” uráná re eŋinigini. ²² Ámá e epíroyí egíáyí eni níwiápnimearo awaúmi mixí wianíro yaríná gapímanowa egí iyíá nupíríro porisí wami sekaxí re urigíawixini, “Soxí mepépayi.” uríagía ²³ iwanj ripi ripi nimépeayimáná níméra nuro gwí aŋjyo níwáriróná gwí aŋjyo awí mearoariŋomi re urigíawixini, “Joxi awaúmi éí mupaxí imóniŋj ŋwiráraríŋwápi niŋwirárimáná pírániŋj awí mearóirixini.” ²⁴ Sekaxí e uráná awaúmi gwí aŋjyo nimeámi nipáwiri awawá ná ínimi ikwíróniŋjipimi nání nimeámi nipáwiri e niŋwiráriríná re eŋinigini. Egí sikwí íkíá wára winami níwíxímori wára wina tñi níwakiríwíárimáná rokimí yáriŋinigini. ²⁵ E wikáriagía aí rixa áriwegí imóniŋáná Poro tñi Sairaso tñi Gorixomi xwiýíá ririmí wiri yayí umeaniri nání soŋj riri yariŋagíi ámá gwí aŋjyo ŋweagíáyí ariá wiaríná re eŋinigini. ²⁶ Poboní xwíá aí tñi yaiwiámí méáná gwí aŋiwá nimiríná siŋá piárá xwíámi eapiniŋjyí riwóminiminiri neríná re eŋinigini. Gwí aŋj ówanj nání íkwínowiri seníá ámáyo yáriníŋjyí nñi íkweánowiri eŋinigini. ²⁷ Gwí aŋiwámi awí mearoariŋo sá weŋe dání níwiápnimeari weníŋj éyí winiŋinigini. Gwí aŋj ówanj íkwínowiŋagi níwiniri “Gwí ŋweagía níníyí rixa éí úfawixini.” niyaiwiri ámá ayí éí úfá nání gapímanowa nioni nípikipírixiniri xegí kirá nimixeari rixa pikíniminiri éyí ²⁸ Poro eŋj tñi ríaiwá nuriri re uriŋinigini, “Jiwaniŋoxi mipikínipani. Gwí ŋweaŋwáone ninoneni sini riwone ŋweaŋwini.” uríagi ²⁹ o awí mearoariŋíá wíami “Uyíwí nimixáromeánapípayi.” nura mírí nipáwiri wáyí winíagi eŋj óí níkáriga Poro tñi Sairaso tñi tígíe nípíkínimeari ³⁰ awaúmi nimixeámi nípeyeari bíariwámíni nírómáná re uriŋinigini, “Ápowagwí Gorixo yeáyí niyimixemeani nání pí emíni?” uríagi ³¹ awaú re urigíisixini, “Áminá Jisasomi diŋj wikwíróná Gorixo yeáyí níriyimixemeari ámá dixí aŋiwámi joxi tñi ŋweagíáyo eni yeáyí uyimixemeaniŋoi.” urigíisixini. ³² E nuriri omi tñi ámá xegí aŋiwámi ŋweagía niyoni tñi xwiýíá Ámináo nánípi ririmí wíáná ³³ sini áriwegí imóniŋagi aiwi o awaúmi “Eini.” nuriri iwanj mepéíáyo igíá níweámáná re eŋinigini. Wayí meari ámá xegí aŋiwámi ŋweagíáyí eni wayí mearo nemáná eŋáná ³⁴ o awaúmi xegí aŋiwámi nimeáa nipáwiri aiwá níxeri míni níwiríná xío tñi ámá xegí aŋiwámi ínimi ŋweagíáyí tñi “Rixa Gorixomi diŋj wikwírówaéneriani?” niyaiwiro nání yayí seáyimi dání néra ugíawixini.

³⁵ Gapímanowa wíapi tñi níwiápnimearo porisí wami awí mearoariŋo tíŋj e nání xwiýíá yaŋj re wiowárigíawixini, “Omi ‘Ámá awaúmi

wárei.’ urípoyi.” wiowáragiá awa nuro uráná ³⁶o xwiyiá api Poromi áwaní nuriri re uriniginini, “Gapimanowa nioni náni xwiyiá yaní re wiowárenapáoi, ‘Awaúmi owárinini.’ wiowárenapiagiá náni awagwí anani níwapiiri kikiá nára úpiyi.” uríagi aí ³⁷Poró re uriniginini, “Yawawi Romiyíwawi imóninagwí aí miki wí meñagi aí gapimanowa, xwirixí niyeamero áma obaxí siñwí anigíe dáni iwaní yeamépero gwí aníyo yeañwiráiro egíáwa ínimi niyeamixearo yeawáraniro rirariñoi? Oweoi, aga wí e yeaipaxí mimónini. Wiwaninowa nibiro ‘íwapiipi.’ yearáná peyaníwii.” uríagi ³⁸porisowa xwiyiá Poró urípi ámi nimeáa nuro gapimanowami repiyí níwiro “Awaú Romiyí waúrinini.” uríagiá awa aríá níwiróná wáyí níkariniro ³⁹nuro awaúmi piyipiýí nuriro gwí aníyo dáni nímixearo níwáriróná aríki wauní rixiní re urayigiáwixini, “Awagwí aní ripimi píni nineawiárimini nuríná ‘Ayí nanírinini.’ neaimónarinini.” urayarinagiá ⁴⁰awaú gwí aníyo dáni nípeyeari aní apixí Ridiáiyi rininíyáiwámi náni nuri nípáwiri áma Jisasomi ñiní níwikwíroro náni egí xexirímea imónigíáyí tni e nawíni nerimeániro xwiyiá ámi bi tni ení rirémixí níwiárimini ugíawixini.

**Tesaronaika ñweáyí Poromi tni Sairasomi
tni iwaní weaniro egíá nanirini.**

17 ¹E nemowa e dáni nuro aní biaú Abiporisi tni Aporonia tni rininípiáúmi ní múróa nuro aní Tesaronaikai rininípiimi —Aní apimi Judayí wigí rotú aní wiwá mirinínipimirini. Apimi níremómáná ²Poró xegí íníná yarinípa e eni axípi neri Sabaríá wiyáú wiyimi Judayí wigí rotú aníyo awí neániro ñweañáná níwímeari Bikwí Gorixoyáyo dáni nureñwipéa nuríná ³ayí re oyaiwípoyniri urayiniginini, “Bikwíyo dáni api api níriniri eáñinagi náni áma yeáyí neayimixemeanía náni Gorixoyá ñiní tni aríowayá xwíá piaxíyo dáni iwiaroníoyi rariníwáomi wa pikíáná ríñiní o nímeari xwáripáyo dáni wiápinimeañipi apimi wí ní múropaxí mimónini.” oyaiwípoyniri mikiپی náni uréwapiyiri miní níróa uri neríná re urayiniginini, “Áma Jisasoyi rininí ro, nioni wáí seararináo, o ayí áma yeáyí neayimixemeanía náni aríowayá xwíá piaxíyo dáni iwiaroníoyi rariníwáorini.” urayiniginini. ⁴E nuririnípiimi dáni Judayí wíyo ñiní ukínimixíagi ayí ñiní “Neparini.” níwipimóniri náni Jisasomi ñiní níwikwíroro Poró tni Sairaso tni nawíni níkumixiniro Gírikíyí Gorixomi wáyí níwiro náni yayí umearigíáyí obaxí tni aní apimi seáyí e nímoníro meñweagíawayá apixí wíwa tni eni ñiní níwikwíroro náni awaúmi níkumixinayiro yaríná ⁵Judayí Jisasomi ñiní níwikwíróáwa awaúmi sipí ñiní níwíawiro náni níwiápinimearo re egíawixini. Makeríá imixarigíe dáni áma sipíyí wa Poromi tni Sairasomi tni wíki níwóníro mixí wipíri náni símíráxwiró níwiemero ayí rixa ikwíkwierí niga uro wíki níwóga uro yariníagiá níwíniro níwirimeámi aní apimi

áwinimi nipuróná mixíni népímixamóa nipuro Poro t́ni Sairaso t́ni anj́ Jesonoyáiwámi ría ɲweanjiniro e nání nuro awaúmi áamá negí anj́ ripimi ɲweagiáyíyá siɲwí anigíe dání xwirixí oumeaneyiniro anj́ iwámi píri íkweámí néra nipáwiro ⁶awaú nání píá nimeginiro nání Jesonomi t́ni Jisasomi d́ɲj́ niwikwíroro nání xexirímeá imónigíá wami t́ni íá nixero anj́ apimi d́ɲj́ gapimanowa t́ɲj́ e nání níropémi nuróná rfaiwá re nira ugíawixini, “Áamá anj́ xwíá nimini ikwíróniɲyó ɲweagiáyí wígí yarigíápi mé píni owiárípoyniri sipíni urekárarigiáwa rixa nene eni ninearekárero yariɲoi. ⁷Awa Jesono numíminiri xegí anj́wámi nání nipemeámi uɲowarini. Awa ɲwí ikaxí negí mixí ináyí Sisao riɲípi niwiaikiro xegí bi néra nuro re rariígáwarini, ‘Segí mixí ináyí Sisao, ayí surímá mixí ináyorini. Wo omi seáyí e wimóniɲo xegí yoí Jisatorini.’ rariígáwarini.” rfaiwá e nira nuro ⁸ámá e epíroyí egíáyí t́ni anj́ apimi d́ɲj́ gapimanowa t́ni ayí rfaiwá e rariɲagíá aríá niwiro símí níróniro wikí niwóga niwiápínimearo ⁹gapimanowa xwirixí numéíasáná Jesonowa ámi axípi bi mepa oépoyniri nigwí bi nurápiro wárigíawixini.

Poró t́ni Sairaso t́ni Beriayo egípi nánirini.

¹⁰Síá ayimi áríwiyimi Jisasomi d́ɲj́ niwikwíroro nání xexirímeá imónigíáyí Poromi t́ni Sairasomi t́ni íá xiripírixiniri rixa anj́ Beriaí riniɲípimi nání éí urowárigíá awaú nuri anj́ apimi nírémoríná Judayíyá rotú anj́ e miriniɲiwámi nipáwiri xwiyíá yayí neainariɲípi wáí urigíisixini. ¹¹Judayí Beria ɲweáyí —Ayí Judayí Tesaronaika ɲweagiáyí yapí mimóniɲoi. D́ɲj́ pírániɲj́ eyíroarigiáyí enagi nání seáyí e wimóniɲoi. Ayí símí níxeadípeniro “Xwiyíá Poro nearariɲípi aríá owianeyi.” niwimóniro síá ayí ayo re niyaiwiro, “O nearariɲípi, ayí Bikwíyo niriniri eániɲípi t́ni nepa xixeni ría imónini?” niyaiwiro Bikwípi íá níróa uro píá nímera uro neróná ¹²obaxí wí Jisasomi d́ɲj́ wikwíroro Girikiyí anj́ apimi d́ɲj́ seáyí e imónigíáyí wí oxí t́ni apixí t́ni eni d́ɲj́ wikwíroro yaríná re enjinigini. ¹³Judayí Tesaronaika ɲweagiáyí xwiyíá ripí, “Beriayo eni Poro xwiyíá Gorixoyá wáí urarini.” rinariɲagi aríá niwiro re egíawixini. Anj́ apimi nání nuro áamá e d́ɲj́yí Poromi mixí owípoyniri símíráxwiró wieméáná áamá obaxí rixa epíroyí nero wikí niwóga wiápínimeagiawixini. ¹⁴Áamá obaxí rixa epíroyí nero wikí niwóga wiápínimeaariniɲagíá Jisasomi d́ɲj́ niwikwíroro nání xexíxexirímeá imónigíáyí siɲwí e niwiniro re egíawixini. Apaxí mé Poromi rawirawá t́ɲj́ e nání éí urowárigíawixini. Poromi rawirawá t́ɲj́ e nání éí nurowáriro Sairaso t́ni Timotio t́ni sini e ɲweanáná ¹⁵ámá Poromi éí nímiáa úfáyí omi síá obaxíyo nímera núíasáná anj́ Atenisiyi riniɲípimi nírémero e dání wáraúáná o ámi sekaxí re urowárinigini, “Sairaso t́ni Timotio t́ni nioni t́ɲj́ e nání bipaxí imóniɲánáyí, anj́ni bíisixini.” urowáraná omi e niwárimí ugíawixini.

Poró Atenisi dáni wái uriní nánirini.

¹⁶ Poró Atenisi dáni awaú náni weniní neri ninweariná aní apimi mimóni nwiá imóniníyí —Ayí xopaikigí xixegíni ámá imixigíáyirini. Ayí aga ayá wí ami ami nimini éí nurárara uninagi niwiniri náni símí nírónimi nemeríná ¹⁷ Judayíyá rotú aníyo nipáwlayiri ayí tni émá Gorixo náni diní moarigíáyí tni xwiyá riniro síá ayí ayo makería imixarigie náni nuayiri ámá o eméiná e rówapigíáyí tni xwiyá riniro néra nuríná ¹⁸ ámáyo uréwapiyarigíá Epikurianiyi rinigíá wa tni Sitoikiyi rinigíá wa tni Poró tni ximiximí xwiyá rinigíawixini. O wái nuriríná Jisaso náni uriri ámá xwáripáyo dáni wiápinimeapíria náni uriri yarinagi náni wa peayí niwianiro re rigíawixini, “Ámá xwiyá rirowiári emeariní ro pí xwiyá neariminiri ría rarini?” riro wa “O aninami dání nwiá imónigíá ámá aní midáníyíyá náni neariminiri ría rarini?” riro nero ¹⁹⁻²¹ omi niwirimeámi nuro —Ámá Atenisi dáníyí tni ámá aní midání aní apimi urínigíáyí tni kikiá bi mé aniní miní pí pí xwiyá siní rinípi aría wiro áwaní uriro yaniro nánini yarigíáyirini. Ayí omi niwirimeámi nuro Ariopagasiyi riniñipámi dáni xwiyá réwapinarigie náni niwirimeámi nuro re urigíawixini, “Xwiyá siní joxi wái neararinípi nene píraniní aría nisirane nijá imónani náni áwaní nearei. Ayí ripi náni rirarinwini. Xwiyá joxiyá ninearíná nene sini aría miwiarinwápi rarinagi náni xwiyá míkípi náni nijá imónani náni rirarinwini.” uríagía ²² Poró Ariopagasi tni e dáni éí nírómáná re uriniginí, “Atenisi dáníyíné, segí nwiá imóninípi nimeróná awayini ayá tni wéyo umearinagía sinwí seaninini. ²³ Ayí ripi náni seararinini. Xámi nioni aní ripimi nemerí segí nwiá éí nurárara uniníyo —Ayo seyíné yariní niwiro seáyi e umearigíayorini. Ayo píraniní sinwí mí nómixa nuríná winíaniginí. Éí urárarininí bimi ríwaminí ripi ‘Nwiá nene majíáo nánirini.’ eáninagi winíaniginí. Ayináni nwiá seyíné majíá nimóniro aiwi yariní niwiro seáyi e umearigíó náni áwaní bi osearimini. ²⁴ Nwiá xwíá riri nírímíni imixiri amipí níni arími eníyí imixiri eno, o aninami tni xwíárimí tni Ámináo seáyi e wimónino enagi náni diní re yaiwipaxí mimónini, ‘O aní nañwí ridiyowá yaníwá náni negí wé tni mirarinwáyo nweaarinirini.’ diní e yaiwipaxí wí mimónini. ²⁵ Xewanino ámá niyoní wigí dinípi sixí umímori siní nimóniro aní upaxí imónipíri náni wimixiri amipí níni ámá nipíri nánirani, yínipíri nánirani, wimixiyiri yariño enagi náni ripi eni yaiwipaxí mimónini, ‘O amipí wí náni díwí ikeamónarinagi náni negí wé tni arirá wipaxorini.’ Diní api eni yaiwipaxí wí mimónini. ²⁶ Nwiá o xewanino re niyaiwiri, ‘Ámá gwí arí arí e e nweapíriáriní. Gwí arí arí xiáíwa xiripíríná íná íná imóniníáriní.’ niyaiwiri aniníni neyíróarimáná ámá ná woni imixinípimi dáni ámá gwí wirí wirí níni nimóga biñwáriní. ²⁷ Ámá gwí arí arí níni xewanino náni píá néra

nuro ámiríniñí neróná síñwí winimeapíría nání xío ení api e eníriini. E neri aí o nene xixegíni ñweañwá gene gene tñí e dání ná jíami mineaimónini. ²⁸ Ayí ripi nání searariñini. Segí sorixowa aí re rigíapi, ‘Nene eni Ñwíáo neameañenerini.’ rigíapi tñi xixeni nene ení eáníñí oyáyo dání imónirane ñwearane añí emerane yariñwini. ²⁹ Nene Ñwíáo o neameañene imóniñagwi nání dñí re miyaiwipa oyaneyi, ‘Nepa Ñwíáo imóniño imóniñipi, ayí ámaéne dñí nimorane wé tñi xopaikigí imóniñí ñwíáo síñáyo dání imixariñwápirani, síñá goríyo dání imixariñwápirani, síñá siripáyo dání imixariñwápirani, sa apíniñí ría imónini?’ miyaiwipa oyaneyi. ³⁰ Ayináni Ñwíáo o —O Gorixorini. O ámá xámi o nání majíá nero wigí ñwíápiini niméra bigíapi nání peá nimori kikiíá niwia nibiri aiwi agwi ámá ami gimi ñweagíá niyoni re neararini, ‘Segí íwí yarigiápi nání ríwímini nimamoro saniñí nimóniro ñweápoi.’ neararini. ³¹ Ayí ripi nání e neararini. O síá wiyimi ámá xwíá rirí nírímini ñweañwáyo xwiyíá píráníñí nineameariríná woni woni negí yariñwápi nání yariñí imimí neainíá nání rixa ráriñíriini. Nene xwiyíá neamearínfo eni rixa rípeáriñíriini. Nene ‘Rípeáriño, ayí oríani?’ yaiwianíwá nání o péo ámi síñí neri owiápiñimeaniri ení sixí weámixáná wiápiñimeañíriini.” Poro e uráná re eníniñini. ³² Ámá e awí eánígíáyí Poro xwiyíá “Xwáripáyo dání wiápiñimeañíriini.” ríagi aríá niwiróná wí ripirirí wigíawixini. Wí “Xwiyíá joxi nearariñipi ríwéná ámi bí tñi aríá sianíwárinini.” urigíawixini. ³³ E uráná Poro réwapínarigíe dání píni niwiárimini úagi aí ³⁴ ámá wí —Oxí wo xegí yoí Daionisiasoyi riniñorini. O Ariopagasi dání réwapínarigíáyí worini. Apixí wí xegí yoí Damarisíyi riniñíriini. Ámá ámi wí eni nawínirini. Ayí omi nikumixiniro númi nuro Jisasomi dñí wikwírogiawixini.

Poro Koriniyo niñwearíná enípi nánirini.

18 ¹ Poro e nemi Atenisi píni niwiárimini añí yoí Korini riniñípimi nání nuri e ² nírémómáná ámá Judayí wo —Xegí yoí Akwiraoyi riniñorini. Xináí Podasi piropenisíyo dání xiriñorini. Xiepi xegí yoí Pirisiraíriini. Romiyí mixí ináyí Kirodiaso Judayí añí apimi ñweagíá niyoni sekaxí re uriñí enagi nání “Romi añí ripimi dání píni nineawiárimini úírixini.” uriñí enagi nání ayaú Itari piropenisíyo píni niwiárimini Korini nání síñí bigíyaúrini. Ayaúmi Poro niwímeari ³ niñwí omiñí o yariñipi ayaú eni yariñí enagi nání ayaú tñi nawíni niñwearo seníá añí pákipíría nání imimiximí nero niñwearóná ⁴ Poro Sabaríá ayí ayo Judayíá rotú añíyo nání nuri ayí tñi Gírikiyí tñi eni re owipimóniri, “Xwiyíá Gorixoyápiini dání Jisaso nání nearariñipi neparini.” owipimóniri ayí tñi nawíni rotú añíyo dání xwiyíá ximiximí niníro rinayigíawixini.

⁵ E néra nuríná Sairaso tñi Timotio tñi Masedonia piropenisíyo dání nibiri Poromi wímeááná o xegí niñwí omiñí yariñipi píni niwiárimáná Sabaríáyoni

maríái, síá ayí ayo Judayí tñí e nání nuayiri pírániñí uréwapiyiminiri neríná woáikí re wiayiniginí, “Ámá yeáyí neayimixemeanía nání aríowayá xwíá piaxíyo dání iwiaroníoyi rariñwáo, ayí Jisasorini.” ⁶E urayaríná ayí rixa xixewiámí nuriro ikayíwí uráná Poro xegí iyíá nípiriri síkí xéniñipi pírfí wiaikímí yáriñiginí. Pírfí wiaikímí niyárirí re uriñiginí, “Seyíné anínánáyí sewaniñíyíné ríá meáriniáyo dání anínipírfíarini. Seyíné aríá miniariñagía nání nioni wí nixímeapaxímáni. Agwi nioni seyíné píni niseawiárimí rixa émáyo wái uriminiri riwoni warinini.” uráriñiginí. ⁷E nurárimo píni niwiárimí nuri añí ámá woyá —O xegí yoí Titiasi Jasitasoyi riniñorini. Gorixo nání wáyí niwiri nání yayí umeariñí worini. Xegí añí Judayíyá rotú añíyo dání oriwámí dání miriniñorini. Oyá añiwámí nání nuri e dání xwiyíá uraríná re eñiginí. ⁸Judayí wo —Xegí yoí Kirisipasorini. Judayíyá rotú añíyo awí eánarigiáyo seáyí e umeñweañorini. O tñi ámá o xegí añiwámí wearigiáyí tñi Poro urariñipi aríá níwiro Jisasomi diñí níwikwíroro émáyi Korini ñweagiáyí obaxí ení aríá níwiro diñí wikwíroro wayí mearo yaríná ⁹síá wiyimi Ámináo re eñiginí. Poromi oriñá nupárirí re uriñiginí, “Joxi wáyí misinipa oeni. Xwiyíá nioni nání joxi nura warinipi píni miwiárfí sini aníñí nura úirixini. ¹⁰Ayí ripí nání rirariñini. Nioni joxi diñí rikikayonagi nání ámá mixí sífápimi dání wí ríniñí sininíámáni. Ámá añí ripimi nioni diñí ninikwíripírfía nání nigí imóniñíyí obaxí eñagi nání rirariñini.” uríagi nání ¹¹o añí apimi niñweari Gorixo nání nuréwapiya waríná emá 18 múroniginí.

¹²Judayí Koriniyo ñweagiáyí, Romiyí wo xegí yoí Gario pírimíáo nimóniri Gírikíyí piropenisí e meñweañaná, Judayí diñí axípi tñini nimóniro niwiápinimearo Poromi xwiyíá oumeáraneyiniro wái pírimíá Gario xwirixí umeariñe nání nimeámí nuro ¹³Poromi nuxekwímoro re urigíawixini, “Ámá ro ámá Gorixomi yayí numeróná ñwí ikaxí riniñípimi niwiaikíro xegí bi nero érixiniri diñí xejwímíni ukinimixariñorini.” uríagi aí ¹⁴Poró rixa mañí exoáminiri yaríná pírimíá Gario Judayí ayo re uriñiginí, “Poró íwí éí siñwiriáyí, rikikírío éí siñwiriáyí, nioni re yaiwiminiri éarini, ‘Ámá rowa uxekwímoarigiápi aríá niwiríná, ayí ananirini.’ yaiwiminiri éarini. ¹⁵Soyíné uxekwímoarigiápi, ayí xwiyíá tñi yoí tñi segí ñwí ikaxí eániñípimi dání riniñipi nání o tñi mixí rinariñagía nání segípi xwiyíá nimixiro eyírópoyi. Nioni ‘Xwiyíá api oseaeýiroimíni.’ minimónarini.” nuriri ¹⁶xwirixí umeariñe dání mixídámí wiowáraparíná ámá wí re egíawixini. ¹⁷Judayí wigí rotú añíyo awí eánarigiáyo seáyí e umeñweañomi —O xegí yoí Sotensorini. Omi íá nixero pírimíá Gario xwirixí umeariñe midániñe iwaní mépearíñagía aí o diñí sipí wí miwí kikiá eñiginí.

Poró ámi Siria piropenisíyo nání nuri Adiokiyo rémoñí nánirini.

¹⁸Poró sini síá ayá wí e niñweañisáná ámá e dání Jisasomi diñí níwikwíroro nání xexirímeá imónigiáyo yayí niwiárimo Siria piropenisíyo

náni úimiginiri sipixí womi nipixemoániri Pírisiraí t́ni Akwirao t́ni eni nawíni nipixemoániri o t́ni nuro Poro Gorixomi diŋí niwikwírori náni ŋwá ŋweaŋpi náni aŋí xegí yoí Segiria riniŋípimi dáni d́á niróniri ¹⁹rixa aŋí Epesasi riniŋípimi nirémoro Poro ayaúmi aŋí apimi niwárimi Judayíá rotú aŋí e miriniŋiwámi náni nuri nipáwiri ayí t́ni xwiýá niriniro ²⁰ayí “Joxi sini bi t́ni niŋweámoxi úrixini.’ neaimónarini.” uríagía aivi o “Ananirini.” miwimóní ²¹yayí niwíarimi nuríná re uriŋiginini, “Gorixo niwimónirínáyí, nioni anani ámi re seaíménapimíáriní.” nurárimi nuri sipixíyo nipixemoániri Epesasi píni niwíarimi nuri nuri nuri ²²sipixo rixa aŋí Sisaria riniŋípimi iwiékínimeááná Poro nayoáminimeámi Jerusaremi náni niyiri Jisasoyá siyikí imónigíáyo yayí niwíara nimúroairi aŋí yoí Adiokiyo nirémori ²³e síá wí niŋweaŋisáná píni niwíarimi nuri xwíá yoí Garesia riniri Pirigia riniri eŋe — Ayí xó xámi wái urimeŋerini. E nipuríná ámá Jisasomi diŋí wikwíroarigiáyo xwiýá ámi bi t́ni nuriri eŋí sixí niweámixára múronjinigini.

Aporoso Epesasiyo t́ni Koriniyo t́ni dáni uréwapiyiŋí nánirini.

²⁴⁻²⁵Judayí wo —Xegí yoí Aporosorini. Aŋí yoí Arekisadiria dáni xiriŋí worini. Xwiýá niriríná neŋwiperi émf saímí rariŋorini. Bikwí Gorixoyáyo niriniri eániŋipi nipini aumaúmí iniŋorini. Óí Ámináomi xídipaxíyi náni pírániŋí uréwapiyigó eŋagi náni ámayo Jisaso náni uriri pírániŋí uréwapiyiri neríná símf nixeadfépéniri uréwapiyariŋorini. E neri aí wayí Jono umeaiagípi nánini niŋíá imóniŋorini. O Epesasiyo nirémori ²⁶Judayíá rotú aŋíyo iwamíó nipáwiri ayá igigí mé xwiýá Gorixo náni urariŋagi aí Pírisiraí t́ni Akwirao t́ni o apini náni rariŋagi aríá niwiríná omi niwirimeámi nuri óí Gorixomi xídipaxíyi náni bi, o sini majíá eŋipi náni áwaŋí nuriri ámi bi t́ni pírániŋí uréwapiyigísixini.

²⁷Aporoso “Nioni Girikiyí piropeniŋíyo náni úimigini.” wimónáná ámá Epesasi dáni Jisasomi diŋí niwikwíroro náni xexirímeá imónigíáyi omi diŋí sixí numímowáriro payí bi nearo Girikiyí piropeniŋíyo ŋweagiá Jisasomi diŋí wikwíroarigiáyi náni ríwamiŋí re eagíawixini, “Ámá ro seaímeááná yayí t́ni nipemeámi úrixini.” Ríwamiŋí e nearo wiowáráná o nuri e nirémómáná ámá Gorixo wá wianariŋagi náni Jisasomi diŋí wikwíroarigiáyo xegí nuréwapiyiriŋípimi dáni arirá niwiríná arirá bi onimiápi miwiŋiginini. ²⁸Ayí ripi nánirini. O ámá obaxí siŋwí anigíe dáni Judayí xerwí nimoro rariŋíáyi t́ni ximiximí niniro niriniróná o Bikwí Gorixoyáyo dáni miŋí nirori “Ámá yeáyí neayimixemeanía náni aríowayá xwíá piaxíyo dáni iwiaroníoyi rariŋwáo, ayí Jisasorini.” nuriríná xwiýá mimúropaxí imóniŋipi nuriri xórórí bi onimiápi miwiŋiginini.

Poro ámi Epesasiyo nirémori e dáni eŋí nánirini.

19 ¹Poro, Aporoso sini aŋí yoí Koriniyi riniŋípimi ŋweaŋáná, o d́wíni eŋími áwinimi nipumáná ámi aŋí yoí Epesasiyo nirémori

Jisasomi xídarigíá wíyo niwímeari ² yariñí re wiñinigini, “Soyíné Jisasomi ñíñí wikwíróaná kwíyí Gorixoyápi seaímeanoyínérani?” uríagi awa re urigíawixini, “Xwiyíá re riniñípi, ‘Gorixoyá kwíyí bi ñweani.’ riniñípi aí rinariñagía sini aríá bi miwiñwáonerini.” uríagiá ³ o re uriñinigini, “Wayí nimearóná pí wayí meagíoyínérini?” uríagi awa “Wayí Jono umeaiagípi axípi meañwáonerini.” uríagiá ⁴ o re uriñinigini, “Wayí Jono umeaiagípi, ayí áamá re oyaiwípoyniri umeaiagípirini, ‘Áamá ayí wigí íwí yariñípi ríwímíni mamóíáyíríani?’ oyaiwípoyniri umeaiagípirini. O áamáyo wayí api numeairíná re uragírini, ‘Áamá nioniyá ríwíyo biñíomi ñíñí wikwírórixini.’ O e urago, ayí Jisaso nání uragírini.” uríagi ⁵ awa Poro e urípi aríá niwiro wayí áamá Áminá Jisasomi ñíñí niwikwíroríná meariñípi meagíawixini. ⁶ Wayí api meáaná Poro wé seáyi e wikwíaráná re eñinigini. Kwíyí Gorixoyápi áamá awami waññinigini. Kwíyípi wañnáná awa xwiyíá míkí api apimi dání anani riro wía rókiamoariñíñí riro egíawixini. ⁷ Áamá e egíáwa nowani wé wúkaú síkwí waú awarini.

⁸ Poro añí apimi niñweari Judayíyá rotú añíyo nipáwiri ayá bi mé xwiyíá nura nuri áamá ayí re owipimóniri, “Ayí áamá Gorixo xío xegí xwioxíyo míméámí neri umeñweanípi nání áamá ro nearariñípi, ayí neparini.” owipimóniri nureñwípéa nuri ñweañáná emá waú wo rixa nimúrómáná eñáná ⁹ Judayí wí ñíñí wakísí niniro Poro rariñípi píñí niwíáíkiro áamá obaxí epíroyí egíá siñwí anigie dání óf Gorixo tíñí e nání iniñíyi nání Jisasomi xídarigíáyí nání ikayíwí raríná o ayo píni niwíárimí nuri áamá Jisasomi ñíñí niwikwíroro nání wiepisariñí wíniñí imónigíáyo niwirimeámi xío tíni nawíni nuro síá ayí ayo añí xwiyíá réwapínarigíá Tiranasoayáiwámi dání nureñwípéa uñinigini. ¹⁰ O e yariñagi nání áamá Judayírani, Girikíyírani, Esia píropenisíyo ñweagíáyí nání Poroyá mañíyo dání xwiyíá Ámináo nánípi aríá wiaríná xwiogwí waú múroñinigini.

Sipaomi xewaxowa imíó mixí oumáinowáraneyiniro egíá nánirini.

¹¹ Poro Gorixoyá ñíñí tíni emimí xegí bi áamá siñwí miwinarigíá imóniñípi yariñagi nání ¹² irikwírani, roarixírani, o kwírinarariñípi áamá nurápimi nuro áamá simixí yariñíyí tíñí e nání nimeámi úaná simixí ayí píni wíárirí áamá imíó ñíñí xixéroariñíyí tíñí e nání nimeámi úaná imíó píni niwíárimí uri yagírini. ¹³ Judayí añí wí e wí e nemero “Imíó mixí umáinipaxonerini.” rinariñíyí wí re yagíárimí. “Imíó áamá romí xixéroariñíyí mixí umáinowáraneyi.” niyáiwiro iwamíó yoí Jisasoyáyo dání mixí umáinowáranero neróná imíóyo re nura wagíárimí, “Nioni yoí Poro wáí nearariño, Jisasoyi riniñomi dání rirariñagi nání áamá xixéroariñí romí píni niwíárimí ui.” nura nuro nemeríná ¹⁴ Judayíyá apaxípaniñí imóniñí xwé wo —Xegí yoí Sipaoyi riniñorini. Omi xewaxowa wé wíúmi dání waú imónigíáwa ení axípi e yaniro yaríná

15 imió awa urarigío re uriñinigini, “Nioni anani Jisasomi mí ómixiri Poro náni nijjá imóniri enjagi aiwi soyíné goyínérini?” uráná re enjinigini. 16 Ámá imió diñí xixéroariño nimawiri nixeamomeri awami xopírará wíáná ríniñí xaíwí winiágiá aní iwámi dáni éí nuróná aikí uríríáwa ugiawixini. 17 Aní iwámi dáni éí nuróná aikí uríríáwa úfáyí náni ámá Judayírani, Girikiyírani, Epesasi ñweagiáyí náni aríá niwiáriro náni wáyí nikáriniro Áminá Jisasoyá yoí niriróná seáyi e numero 18 Jisasomi diñí wikíróíáyí obaxí wí nibayiro wigi yariigiápi waropárfí wiro wíá urókiámóniro niyayiro 19 wigíyí obaxí wí ayái xixegíni yariigiáyí wigi ikayíwí siñwí winaxídiwaniginiri bikwíyo ñwirárininiyí nimeámi nibiro ámá níniyá siñwíyo dáni ríá nikaárimáná nigwí bikwí ríá ikaáriápi bí neróná tarigiápi íá niroróná níni K50,000 imóniminiri éagi winigiáwixini. 20 Api nipini nimóga waríná xwiýá Ámináo nánipi surímá mimóní wí e wí e sini xwé niriga emeariñagi náni ámá ámi ámi ayá wí kumixinayigiáwixini.

Epesasi ñweagiáyí simimiákwí nero egíá nánirini.

21 Api rixa nimónimáná enjáná Poro Gorixoyá kwíyípiimi dáni re yaiwiñinigini, “Nioni nuri Masedonia piropenisíyo áwinimi uri Girikiyí aníyo áwinimi uri niyárimoni Jerusaremi náni úimigini.” E niyaiwiríná re riñinigini, “Nioni rixa Jerusaremiyo náni nuri nirémorínáyí e dáni wí e náni xámi mupaxí nimóniri nuri aní Romiyi riniñipimi siñwí winíimigini.” niriri 22 ámá xíomi seáyí wiariigiáwáumi —Egí yoí Timotiomi tñi Erasitasomi tñi awáumi Masedonia piropenisíyo náni nurowárirí aí o sini ámi bí tñi Esia piropenisíyo ñweañáná 23 ámá wí niwiápinimearo ófí Gorixomi xidarigiáyí náni mixí nirinowieániríná simimiákwí onimiápi megiawixini. 24 E egííná ámá wo —Xegí yoí Demitiriasorini. O xegí nigwí omiñí neríná amípí síñá siripá tñi imixarigiápi yariñyí worini. Esia piropenisíyo ñweáyí wigi ñwíá xwépi —Api xegí yoí Atemisiyi riniñipirini. Api wigi aní ridiyowá yariigiáwami éí urárariñipiniñí imóniñipi siripá tñi wigi ñwíá onimiá bia anani nimeámi nuro wigi aní xixegíniyo tipíría náni imixarigiáyí worini. Ámá omiñí xío yariñpa axípi neróná nigwí onimiá meaarigiámami. 25 O ámá omiñí xío yariñpa axípi yariigiáwami tñi ámá omiñí xegí bí onimiápi yariigiáwami tñi awí neaárirí re uriñinigini, “Gí áamáoyíné, soyíné nijjárini. Omiñí none yariñwá ripi nánini nigwí wí mineamúroarinini. 26 Ámá Poroyi riniño negí aní Epesasiyoni maríái, negí Esia piropenisíyo nimini eni yariñipimi soyíné siñwí winiro aríá wiro yariigiáriní. O ámá wigi ñwíá íá xirarigiá imóniñipi ríwí oumópoyiniri neríná re urariñorini, ‘Ñwíá ámá wé tñi imixarigiápi nepaxiñí mimónini. Mimóní ñwíárini.’ E urariñagi náni ámá obaxí aríá niwiro ñwíá nene imixariñwápi rixa ríwí umogíárini. 27 None o rariñipi xe oriniri siñwí niwiniranénáyí,

nigwí omiñí none nerane nigwí mineamúroariñípi peayí wianipaxí imóniniáipini maríái, ripi eni imóniniárini. Aní ridiyowá yariñwáiwá, negí ñwá Atemisiyi riniñípi náni miriniñiwá náni eni peayí niwianiro ‘Sipírini.’ ripaxí imóniri ñwá apixí imóniñí í, áamá Esia piropenisí tíyo ñweagiá náni tñi xwá nimini ñweagiáyí tñi yayí umeariñí eni surímá nimóniri xwá iweri eníárini.” uríagi ²⁸awa aríá niwiróná wikí bi ayikwí miwóníagi ení tñi ráiwá re nira ugiáwixini, “Epesasi ñweañwaéneyá ñwá Atemisipi, ayí seáyi e imóniñípirini.” nira nuro ²⁹añí ñipimini ráiwá rirowiámí niga nuríná áamá nñi re egiáwixini. Wáf áamá awí eánariñí náni nawíni xwamiání néra mírí nuro áamá Masedonia piropenisíyo dání Poro tñi emearigiáwaú —Egí yoí rowaúmi Gaiasoyi riniñomi tñi Arisitakasoyi riniñomi tñirini. —Awaúmi íá nixero níropémi úáná ³⁰Poró áamá wikí tñi awí eánariñí piyíá xwiyíá bi ouriminiri yaríná áamá Jisasomi xídarigiáyí xe ouriniri siñwí miwinaríná ³¹gapimaní Esia piropenisí ayo umeñweagiá wa —Awa Poro tñi nikumixiniro emearigiáwarini. Awa xwiyíá Poro náni nurowáriróná re urayigiáwixini, “Aríki áamá awí eáníñí náni mupani.” uraríná ³²áamá awí eáníñí dání xwamiání nero wa wigí bi náni riro wa wigí bi náni riro neróná arikikí niniro náni áamá nápi aríá kwíkwíkwíkwí nero “Ayí ripi náni awí eáníwaénerfani?” miyaiwipa nero ³³wa Judayí wigí wo Arekisadaoyi riniño xwiyíá ririmí oneaiiniri wáráná áamá e epíroyí egiáyí wí “Ayí o náni awí eáníwaénerfani?” yaiwiaríná o re oyaiwípoiñiri, “Judayí ríá api neameáriñíámani.” oyaiwípoiñiri xwiyíá ouriminiri náni wé ówaní uyiminiri éiyí re egiáwixini. ³⁴Awa o Judayí wo enagi siñwí mí niwómixiro náni nawíni axíná nírayiro ayá wí ráiwá re nura ugiáwixini, “Epesasi ñweañwaéneyá ñwá Atemisipi, ayí seáyi e imónini.” Aníñí miní e nira nuro nira nuro ³⁵gapimanowayá payí weaiariño nibiri áamá epíroyí egiáyo píri wiaíkmí niyárimáná re uriniñigini, “Episasi ñweagióyiné, áamá wo sini majíá re rimónini, ‘Episasi ñweagiáyí aní ridiyowá yariñíwá wigí ñwá xwé Atemisiyi riniñípi náni miriniñiwá tñi ñwá api aníñami dání piérónapiñípi tñi meñweagiáyirini.’ Áamá wo sini majíá e rimónini? Oweoi. ³⁶Nioni searíá api áamá wo ‘Ayí nepamani.’ ripaxí mimóniñagi náni soyíne niyopiýára oseauñi. Úrapí mikárinipa époi. ³⁷Ayí ripi náni searariñini. Áamá soyíne íá nixemi bíá rowaú negí aní ridiyowá yariñwáiwámi dání amipí bi íwí mimeapa eri negí ñwá imóniñí náni ikayíwí aí bi miripa eri éíwaurini. ³⁸Xwirixí náni mimónipa neri gapimanowa xwirixí aríá wianiro náni miñweapa reñoi? Ayínáni Demitiriaso tñi omiñí axípi yariñíáwa o tñi nawíni kumixiniñíáwa tñi áamá womi xwiyíá oumearaniro nerónáyí, xwiyíá umeariñí náni rixa nuro e dání xixe oxekwímonípoi. ³⁹Soyíne xwiyíá sini wí tígiáyíne enánáyí, xwiyíá náni síá awí eánariñwáíná dání rírixini. ⁴⁰Ayí ripi náni searariñini. Agwi none éwapíñíwá ripi míki mayí enagi náni

gapimanowa ‘Píyo dáni awí neániro rirowiámí niniro simimiákwí éoi?’ nearáná ‘Xwiyíá anani uripaxí imónaníwini.’ riseaimónarini? Oweoi, rixa gapimanowa xwiyíá neamearipaxí imóniŋwini.” ⁴¹ Gapimanowayá payí weaiariŋo e nuríśáná áamá e awí eánigíáyo xixegíni urowárapiniginini.

**Poro ámi Masedonia Piropenisíyo emeri
Girikiyí aŋíyo emeri eŋí nánirini.**

20 ¹Ámá xwiyíá rirowiámí niniro simimiákwí yarigíá píní niwiáŋiro kikiáá yaríná Poro áamá Jisasomí xídarigíáyo xío tíŋí e nání “Eini.” nuriri rixa báná eŋí rirémixí niwiri yayí niwiáŋimi Masedonia piropenisíyo nání úimiginiri e dání píní niwiáŋimi ²nuri piropenisí apimi áwinimi nipuríná áamá e ŋweagíá Jisasomí diŋí wikwírogíáyo eŋí rirémixí ayá wí niwiéra nipuri Girikiyí aŋíyo nirémori ³e ŋweaŋáná emá waú wo rixa nimúrómáná eŋáná rixa Siria piropenisíyo nání úimiginiri sipixí womi pìxemoániminiri éyí Judayí wí o nání mekaxí rinarigaŋía nání ámi diŋí re yaiwiŋiginini, “Ámi Masedonia piropenisíyo nioni biŋámani oumini.” niyaiwiri imani nuri ⁴ámá rowa eni o tñi nawíni ugíawixini. Wo Beria dání Pirosomí xewaxo Sopataorini. Ámi waú Tesaronaika dání Arisitakaso tñi Sekadaso tñi awaúrini. Ámi wo Debi dání Gaiasorini. Ámi wo Timotiorini. Ámi waú Esia piropenisíyo dání Tikikaso tñi Tiropimaso tñi awaúrini. ⁵Awa nioni tñi Poromi tñi xámi niyeamearo Tirowasi dání yawawi nání weniŋí nero ŋweaŋáná ⁶Judayí Gorixo múroŋíyi nání diŋí mopíri nání síá bisíkeriá yisí mayí nimixiro narigíáyi rixa pwéáná yawawi Piripai e dání píní niwiáŋimi nurai sipixí womi nipìxemoánirai niŋwearai síá rixa wé wú yeamúróáná awami Tirowasiyo niwímearei e ŋweaŋáná síá wé wíúmi dání waú neamúroŋiginini.

Yutikaso piyomi Poro siŋí imixiŋí nánirini.

⁷Sadéyo nene aiwá nirane rosapá imixirane yani nání awí neániranéná Poro áamá e dání awí eáníáyo xwiyíá nuriríná “Wíáŋíná rixa aŋí úimigini.” niyaiwiri nání xwiyíá aŋiŋí miní xwíá nimiri nira nuri rixa áriwegí imónáná ⁸aŋí awawá seáyi e ikwíróniŋí nene awí neánimáná xwiyíá aríá wiariŋwáwámi ramixí obaxí mixároáŋiniŋagi aí ⁹íwí síkiŋí wo —O xegí yoí Yutikasorini. O pípíwíyo niŋweámáná Poro aŋiŋí miní xwiyíá xwíá nimiri nura waríná aríá niwiri sá níásí niyayíśáná rixa sá diŋí mamó niweáŋiri re eŋiniginini. Pákíkí wíxaú wá ikwíróniŋí seáyi e eŋowámi dání pírimioaŋiginini. Pírimioááná áamá niwepíniro nimearíná xwíámi piyí weŋagi meáagía aiwí ¹⁰Poro niwepíniri íwí síkiŋomi seáyi e nupikákwíniri nimíkwiyínimáná re uriŋiginini, “Seyíne diŋí sipí miseaipani. Ámi siŋí eŋiŋoi.” nurimi ¹¹ámi niŋpeyiri ayí tñi nawíni aiwá níkwiriri ninimáná ayí tñi xwiyíá niriga núíasáná rixa wíá nóga wariŋí

tíni Poro píní niwiárimí úagi ¹² ayí íwí sikiñí o ámi siñí éagi nimeámi wigí aní e nání nuro diñí wía bí onimiápi miwóniñigini.

Poró Tirowasiyo píní niwiárimí Mairitasiyo nání uñí nánirini.

¹³ Poro “Awa aní Asosiyo riniñipimi nání sipixíyo waríná nioni xwíáyo úimigini.” niyaiwiri none sipixí womi nipixemoánirane Asosiyo nání nurane xío nání weníñí neri ñweaníwá nání óí neaimoíí enagi nání none omí xámi numearane sipixomi nipixemoánirane Asosi nání nurane nirémorane ñweañáná ¹⁴ Poro rixa xwíáyo nibiri aní apimi neaímeááná o tíni nerimeánimi sipixíyo nurane aní Mitirini riniñipimi nirémorane ¹⁵⁻¹⁶ e dání píní niwiárimí nurane sipixomi sá weñwáone piriñwí Kaiosiyo riniñipimi oriwámi dání nimúrorane ámi sá weñwáone piriñwí Semosiyo riniñipimi nirémorane Poro nioni Esia piropenisíyo nirémori niñwearíná síá ayá wí nimúroniñiniri re yaiwiáriñigini, “None aníni nuranénáyí, síá Judayenyá Pedikosiyi riniñiyi sini mipwémi enáná Jerusaremi rémoanfwaríani? Ayináni Epesasi múróimigini.” yaiwiáriñí enagi nání none Epesasi miwiékínimeá nimúrorane ámi sipixomi sá weñwáone aní Mairitasiyo riniñipimi rémoñwanigini.

Poró Jisasoyá siyikí imónigíá Epesasi ñweáyo wipenweagiáwami uriñí nánirini.

¹⁷ Poro Mairitasiyo nirémómáná e dání ámá Jisasoya siyikí imónigíá Epesasiyo ñweagiáyo wipenweagiáwa nání re urowáriñigini, “Awa obípoyi.” nurowárirí ¹⁸ awa rixa o tíñí e nání báná re uriñigini, “Síá nioni segí Esia piropenisí tíyo iwamíó rémoñáyimi dání píní niseawiárimí uñáyí nání seyíné tíni nawíni niñwearíná pí pí enápi nání soyíné nijíáriní. ¹⁹ Seyíné tíni niñwearíná Ámináoyá xináíníñíñí nimóniri o nání wái niwurimeiri niseariríná seáyi e mimónipa neri ínimi niseaimóniri enáriní. Seyíné nání diñí sipí niariñagi nání waíní waíná ñwí niseaeayiri enáriní. Judayí nioni nání mekaxí niriñariñagía nání xeaniñí obaxí nímeañí aiwi ²⁰ nioni wé íá mimixeání xwiýíá seyíné aría niwiro nixídiróná nañí seaimixipaxípi wí yumí miseaí neri ámá obaxí siñwí anigíe dánirani, aní xixegíyo ínimi dánirani, nisearéwapiyiri enáriní. ²¹ E neríná Judayínérani, Girikeyínérani, ayá nisearemori re searayíñáriní, ‘Segí íwí yarigíápi ríwímíni nimamoro Gorixo tíámíni níkinimóniríná negí Áminá Jisasi Kiraisomi diñí wikwírópoyi.’ searayíñáriní.

²² Aría nípoyi. Agwi kwíyí Gorixoyápi o Jerusaremi nání úwiniñiniri níkiyoyagí nání aní apimi rémóáná pí pí nímeanípi nioni majíá aiwi, sa e nání wariñini. ²³ E rémóáná pí pí nímeanípi nioni majíá enagi aiwi aní api apimi múroaríná Gorixoyá kwíyípi ayá re níremoariñirini, ‘E rémóáná gwí riyiro xeaniñí seaikáriro epírírini.’ ²⁴ Ayá e níremoariñagí aiwi, nioni diñí miñwiráriníñini. Ayináni miñí yíwí nírimí e nání anani

wariñini. Siñj umía náni ‘Ayí seáyi e imóniñipíríani?’ miyaiwí, pí pí nikáripíría aí gí xámi néra biñápa sini axípi néra nuri ripini nerínáyí, ‘Ayí seáyi e imóniñipíríani?’ nimónarini. Áminá Jisaso re niyaiwiri sekaxí niriñipi, ‘O Gorixo ámayo wá wianiñj eñagi náni xwiýá yayí winipaxípi wái nirimefwinigini.’ niyaiwiri sekaxí niriñipi yoparípi nipini wái nuráriméríná ‘Ayí seáyi e imóniñipíríani?’ nimónarini.

²⁵ Aría nípoi. Nioni seyíné tñjimi nemeri xwiýá ámá Gorixomi diñj wikwíroarigiáyo xegí xwioxíyo mimeámí neri umeñweaníapi náni wái searimeariñáyíne, niyínéni ámi gí símimañj bi siñwí nanipíría menípi náni nioni nijjárini. ²⁶⁻²⁷ Ayináni ayá re searemoariñini, ‘Eñíná dáni Gorixo “Re éimigini.” yaiwiáriñipi náni nioni áwanj niseariríná wé íá mimixeání nipini xixeni searariñj eñagi náni ámá niyíyá wo anínáná “Poró ría nimeáriñoi.” ripaxí imóniníá menini.’ searariñini. ²⁸ Ámá Jisasoyá imónigía sewaniñoyíne umeñweagiápimi rikikirió wiarigíoyíne imónipírixiniri wáyí seainíwinigini. Ámá Gorixoyá siyikí imónigía niyoni —Ayí náni yoxáipámi dáni nupeiríná xewaniño gwñiñj roayíroáriñjírini. Ayo niyoni numeñwearíná Gorixoyá kwíyípi sipisipí awí mearoarigiápa axípi awí umearórixiniri seaimixáriñoyíne xixeni pírániñj umeñweárixini. ²⁹ Ayí ripi náni searariñini. Nioni rixa píni niseawíárimi úáná ámá síwí sayí sipisipí roarigiápániñj nimónimi seyíné tíámimi nibiro ámá soyíné umeñweagiáyo xe nañj oépoiñiri siñwí miwíní xwiríá seaikixeayipírírini. ³⁰ Ayí ripi náni eni searariñini. Segíyí wa eni niwiápínimearo re niyaiwiro yapí wíwapiyipírixinini, ‘Jisasomi xídarigiáyí wigí wíniyo píni niwiárimi nionini onixídípoi.’ niyaiwiro yapí wíwapiyipírixinini. ³¹ Ayináni nioni seyíné tñni niñweari xwiogwí waú wo nimúroaríná woxini woxini náni diñj sipí niseairi ñwí tñni eñj rirémixí seariñápi bi píni miwíárí aniñj miní yayiñápi náni ríwímimi mimamó siñwí tñni aniñj miní érixini. ³² Agwi nioni Gorixo seamenía náni xegí wéyo seawárirí soyíné xwiýá o ámá niyoni wá niwianiri eñápi náni diñj wikwíropírí seawárirí yariñini. Xwiýá api anani síkíkí seaomixiri amípí nañj Gorixo ámá nioni gí imóniñíyo wíimiginiri imóniñipi meapaxíyíne seaimixiri epaxí imónini. ³³ Nioni seyíné tñni niñwearíná segí woyá síñá gorírani, síñá siripárani, rapirapírani, wí siñwí íwí miwiniñárini. ³⁴ Nioni seyíné tñni niñwearíná eñápi sewaniñoyíne nijjárini. Amípí wí misearápí ‘Pí yiniri pí niri emíini?’ niyaiwiri neríná wé gí rúmi dáni nigwí omiñj neri nigwí nimeari bí neríná nioni gí bí eri ámá nioni tñni ñweaarigiáyo eni bí wiiri eñáriní. ³⁵ Amípí níní nioni eñápi neríná rixa re seaíwapiyiñárini. Ámá sipíyí seáyí neri minipaxí imóniñíyo arirá wírixini. Xwiýá Áminá Jisaso riñj ripi, ‘Yayí miní wiaríño winariñipi yayí urápariño winariñipimi seáyi e imónini.’ xwiýá api eni ríwímimi mimamó diñj mórixini.” uriñiginini.

³⁶ Poró xwiýá api nipini nurárimi xómiñj niyíkwiri awa tñni Gorixomi xwiýá ririmí niwiro ³⁷⁻³⁸ awa xwiýá Poró “Gí símimañj

ámi bi siŋwí nanipíríámani.” uríí eŋagi náni diŋí sipí niwiri ŋwí nearo omi nimakíkiyayiro kíyí nimiaúnayiro xíomi nimeáa nuro sipixí tíŋí e wárigíawixini.

Poró ámi sipixíyo nípíxemoániri uŋí nánirini.

21 ¹E nemone awami píní niwiárimí ámi sipixíyo nuranéná niyakía mú iríníí piríŋwí yoí Kosiyi riniŋípimi nírémorane sá weŋwáone nurane piríŋwí Rosiyi riniŋípimi nírémorane e dání nurane aŋí yoí Patarai riniŋípimi niwiékínimearane ²e nayoarane sipixí ámi wo Pinisia piropenisíyo náni uminiri yariŋagi niwinirane omi nípíxemoánirane niŋweámáná nimeámi nurane nurane ³piríŋwí yoí Saipirasiyi riniŋípi wé onamiŋúmíni eŋáná nimúrorane nurane nurane xwiyíá re rináŋíŋí eŋagi náni, “Aŋí yoí Taiayi riniŋípimi sipixí royá saŋí e tíwanigini.” rináŋíŋí eŋagi náni none Siria piropenisíyo aŋí apimi niwiékínimeámáná ⁴e nayoarane ámá Jisasomi xídarigíáyí náni píá nemerane ayí tñí síá wé wíúmi dáŋí waú ŋweaŋáná ayí kwíyí Gorixoyáyo dání Poromi re urayigíawixini, “Joxi Jerusaremiyo náni wí nuri xwiríŋwí mosaxipani.” nurayiro ⁵síá none ayí tñí ŋweaani imóniŋíyí nñi rixa óráná aŋí apimi píní niwiárimí nurane ayí tñí wigí apixí tñí wigí niafíwí tñí nínemeámi nuro rawírawá imañí e dání xómiŋí niyikwirane Gorixomi xwiyíá ririmí niwimáná yayí ninowárimí ⁶none sipixomi píxemoánáná ayí wigí aŋí e náni ugíawixini.

Agabaso Poromi íkwairirí wiŋípi nánirini.

⁷E nemone Taia píní niwiárimí nurane aŋí yoí Toremesiyi riniŋípimi nírémómáná nayoarane ámá Jisasomi diŋí niwikwíroro náni negí nírixímeá imónigíáyó yayí niwirane ayí tñí síá ayi sá weŋwáone ⁸⁻⁹wíápi tñí e dání píní niwiárimí nurane aŋí Sisariayi riniŋípimi nírémómáná nayoarane aŋí xwiyíá yayí winipaxí wái urariŋí Piripoyi riniŋo —O eŋíná wái wurimeiarigíawami seáyí wírrixiniri wé wíúmi dáŋí waú rípeániŋowa worini. O xegí xemiáíwa —Íwa Gorixo náni wíá rókiamoarigííwarini. Apíyá wípaú wípaú íwa tíŋorini. ¹⁰Oyá aŋíyo nipáwirane o tñí síá wí ŋweaŋáná wíá rókiamoariŋí wo —Xegí yoí Agabasorini. O Judia piropenisíyo píní niwiárimí niweapíri ¹¹none nínemeámi oriŋá ikaxí níneariri re eŋinigini. Poroyá arerixí nurápiri xegí wéyo tñí sikwíyo tñí nijáriniri re riŋinigini, “Kwíyí Gorixoyápi riŋípi ripirini, ‘Arerixí rirí xiáwomi Judayí Jerusaremi dání axípi re gwí nuyiro émáyo míni wipíríáriní.’ Kwíyí Gorixoyápi riŋípi apirini.” nearíagi ¹²none aríá e niwiranéná none tñí ámá e ŋweáyí tñí Poromi wauní rixiŋí re urayiwaniŋini, “Joxi Jerusaremi náni miyipani.” uríagwi aí ¹³Poró re neariŋinigini, “Seyíné pí náni ŋwíni ŋwíni nearo íkíniŋí sipí nipaxí níkáraríŋoi? Awa nioni gwí nijáránáyí, ‘Ayí ananirini.’”

niyaiwiri nánini e náni miwariḡini. Áminá Jisasomi xídarigagi náni nipikíánáyí, ‘Ayí ananirini.’ niyaiwiri náni eni wariḡini.” neariagi¹⁴ none omi urakipaxí mimóníagi niwinirane omi xwiýá ámi bí muri re riniḡwanigini, “Ámináo ‘Omi wímeáwinigini.’ yaiwiarigipi xe wímeáwinigini.” riniḡwanigini.

**Poró Jerusaremiyo nirémori Jisasoyá siyikí imónigíayo
umeḡweagiáwami repiyí wiḡí nánirini.**

¹⁵E nemone síá ayí rixa neamúróaná none yúrári nemáná rawirawá pini niwiárimí Jerusaremiyo náni niyirane ¹⁶Sisaria dání áamá none pini niwiárimí yariḡwaé dání Jisasomi xídarigíáyí wa t́ni niyirane awa none aḡí Nesonoyá —O Saipirasi pirinḡwípimi dání worini. Eḡnán dání Jisasomi diḡí niwikwírori xídagi worini. “Oyá aḡíyo sá owépoýi.” niyaiwiro náni nineaipemeámi nineayiro e neawárigíawixini.

¹⁷E nemone rixa Jerusaremi náni niyirane e rémóaná áamá Jisasomi diḡí niwikwíroro náni negí nirixímeá imónigíáyí yayí nineairo nineamímíníagiá ¹⁸sá weḡwáone wíápi t́ni Poró t́ni none niwiápinimeámi Jemiso t́ḡí e náni nurane Jisasomi diḡí wikwíroarigíayo wipeḡweagiáwa eni Jemiso t́ni awí eániḡáná ¹⁹Poró rixa yayí niwimáná xío émányí t́ḡímíni wái nurimeríná Gorixo xíoyá wéyo dání wiemenḡí bí bí náni repiyí niwiéra úagi ²⁰awa aríá niwiróná Gorixomi seáyi e numero re urigíawixini, “Gwíáoxini, negí Judayí sipí ayá xwé wí Jisasomi diḡí wikwíroḡagiá joxi rixa niḡíá imóniḡini. Ayí níni negí ḡwí ikaxí eḡnán dání niriniri eániḡípimi xídaniro náni símí xeadípénariḡoi. ²¹Ayo áamá wí joxi náni re urigíawixini, ‘Poró émányíyá aḡíyo nemeríná negí Judayí émányí t́ámíni ḡweagiáyo re uréwapiyariḡirini, “ḡwí ikaxí negí arío Moseso niriri eaḡípimi pini wiáriro siwí negí aríowa érowiápinigíápimi mixídipa ero nero segí niaíwí iyí símí síó miwákwiya érixini.” Áamá ayo Poró e uréwapiyariḡirini. ²²E urigíá eḡagi náni ari yaníwini? Negí Judayí Jisasomi xídarigíá aḡí ripimi t́ámíni ḡweagiááyí anani joxi bípi náni rixa aríá niwipírí eḡagi náni ²³xwiýá none riraní ripi axípi érixini. Negí áamá ḡwíá ḡweagiá waú waú ḡweaḡoi. ²⁴Joxi awa t́ni níkumixiniro nene xwiraimimí neainariḡipi anipá imóninía náni yariḡwápi awa t́ni nawíni nero ámi naḡí imónírixini. E neríná waú waú awa wigí díá niróniro xwiraimimí winariḡipi anipá imóniro naḡwí Gorixo náni ridiyowá wiuro epíría náni bí wiírixini. Joxi none rirariḡwápi axípi e neríná áamá níni re yaiwipíráoi, ‘Poró náni neararigíápi míkí mayírini. O eni negí ḡwí ikaxí eániḡípimi níxídiri píraníḡí yariḡorini.’ yaiwipíráoi. ²⁵E niseairane aí eḡnán xwiýá nimixiranéná ‘Émá Jisasomi diḡí wikwíroarigíáyí negí ḡwí ikaxí eániḡí nipini xídírixiniri uraniréwini?’ niriniranéná re rináriḡwanigini, ‘ḡwí ikaxí ripiaú ripiaú pini wiáripaxí mimónini.’ nirinirane payí re neari wáriḡwanigini, ‘Naḡwí áamá wí

mimóní ηwíá imóniηí náni ridiyowá éíápi minipa éírixini. Rakiwí eni minipa éírixini. Nanwí siηwíyo gwí xiráná ragí sini eηagi náni minipa éírixini. Apixí nimearoná sewini mimeánipa éírixini.’ Apiaú apiaú náni neari wiowáriηwanigini.” uríagía ²⁶ Poro sá weηo wíápi t́ni ámá ηwíá ηweagíá waú waú awami niwirimeámi nuri xwiraimimí winariηípi anipá imóníwiniginiri yarigiápa xío t́ni nawíni wigí yarigiápa nemáná o aηí ridiyowá yarigiáwámi nípáwiri apaxípániηí imónigiáyo áwaní re uriηinigini, “Sía ámá awa xwiraimimí winariηípi anipá imóninía náni yarigiápi nípini néíasaná Gorixo náni xixegíni woni woni ridiyowá wipíríáyi sía ayimirini.” uriηinigini.

Judayí Poromi aηí ridiyowá yarigiáwámi dáni mixí wigíá nánirini.

²⁷ E nemo sía wé wíumi dání waú awa xwiraimimí winariηípi anipá imóninía náni yarigiápi rixa yoparípi aηwi e imóniminiri yaríná Esia piropenisíyo dání Judayí wí Poro aηí ridiyowá yarigiáwámi ηweaηagi niwiniro re egíawixini. Ámá e epíroyí egíáyo símírírí niwiemero omi íá nixero ²⁸ ríaiwá re rigíawixini, “Negí Isireriyíné rixa simiηí neaínípoi. Ámá re roηí royí ámá xwíá nimini ηweagiáyo nuréwapiyemeri ámá negí gwí axí imóniηwá rí náni uréwapiyiri negí ηwí ikaxí eániηípi náni uréwapiyiri negí aηí ridiyowá yariηwá riwá náni uréwapiyiri nerfná api nípini náni ‘Sipírini.’ urariηorini. Sa apinini maríái, ámá Girikiyí wí aηí ridiyowá yariηwá riwámi nipemeámi níwapiηiηípi dáni ηwíá imóniηí re rixa xórórí eηírini.” niriro ²⁹—Xámi ámá Esia piropenisíyo dání Tíropimasoyi riniηo Poro t́ni aηí apimi nawíni emeariηagí winíá eηagi náni xeηwí re mogíawixini, “Poro omi ridiyowá yariηwáiwámi ínimi nipemeámi fwiapiηorini.” xeηwí nimoro náni ríaiwá eηí t́ni nirióróná e niriro ³⁰ ámá aηí apimi ηweagiá níni simimiákwí e yarigiápi aría niwiro mírí nibimiro Poromi íá nixero ridiyowá yarigiáwámi dáni níropémi peyeáaná apaxí mé ówaní níni niyára ugíawixini.

Romiyí porisowa Poromi urápigiá nánirini.

³¹ E nemowa Poromi nípikianiro náni yaríná ámá wí porisowámi seáyi e imóniηomi xwiyíá re urémeagiawixini, “Jerusaremi ηweáyí níni simimiákwí inarini.” urémeáagía ³² o aηaηíni xegí porisí wami t́ni awami seáyi e wimónigiáwámi t́ni niwirimeámi Poromi pikianiro yariηe náni wéáná ayí porisowa t́ni wigí seáyi e wimóniηo t́ni weapariηagía niwiniro ámi Poromi iwaní meá ṕni wiárigíawixini. ³³ Ṕni wiáriagía porisowami seáyi e wimóniηo aηwi e nibiri Poromi íá nixeri xegí porisí wami re uriηinigini, “Gwí seníá wiríkaú t́ni yípoi.” nuriri ayo yariηí re wiariηagini, “Ámá ro gorini? O pí éirini?” ³⁴ Yariηí e wiariηagi aiwi ámá e epíroyí egíáyi xwamiání niriro wí xegí bí náni riro wí xegí bí náni riro nero arikikí yariηagía o aría kwíkwíkwíkwí niwiri

náni o yariñí wiariñípi e dáni nijá píráníñí imónipaxí meñagi niwiniri re uriñinigini, “Porisoneyá aniwámi náni nimeámi úpoyi.” uríagi ³⁵⁻³⁶ omi niméra waríná rixa áamá e epíroyí egíáyí númi nuro ríaiwá ímí tñí “Rurápapikiariñoi?” niriga waríná awa rixa añí iwámi síñá waíwí tñí e nirémoríná áamá Poromi pikianiro yariñíyí porisowami urápapikianiro yariñagiá náni omi seáyí e nimíeyoaro nixirimi peyigíawixini.

Poro Judayí xíomi umeararigiápi owákwíminiri uriñípi nánirini.

³⁷Porisowa rixa wigí aniwámi nimeáa páwianiro yariná awami seáyí e wimóniñomi Poro re uriñinigini, “Nioni xwiýá bi anani ririminiréini?” uríagi o re uriñinigini, “Ai, joxi Girikiyí píné anani rariñini. ³⁸ Ayináni re nimónarini, ‘Joxi áamá Isipiyí xámi re riño, “Émáyo mixí xídíwanigini.” niriri áamá 4,000 gwí mónigíá, Irikiarigiái riniñowami niwirimeámi áamá diñí meañe náni uño, ayí joximani.’ nimónarini.” uríagi ³⁹ Poro re uriñinigini, “Áamá joxi rariño, ayí nionimani. Nioni añí onimiá yoí miriniñí bimi dánjonimani. Sirisia piropenisíyo añí Tasasiyí riniñípimi dání Judayí wonirini. Wauní rixiñí bi oririmini. Áamá tíyo xwiýá ouriniri anani síñwí naniriréini?” nuriri ⁴⁰ o rixa anani xe ouriniri síñwí wináná Poro síñá waíwíyo e nirómáná áamá ayí xwiýá miripa oépoyiniri wé ówaní nuyiri rixa ñiñíá imónáráná wigí Xibiruyí píné tñí nuriri re uriñinigini,

22 ¹ “Rárowayíné, ápowayíné, xwiýá áamá wí nixekwímoarigiápi wákwíminiri searáná anani aríá nipíriréoi?” uríagi ² aríá wííáyí Poro nuriríná wigí Xibiruyí píné tñí rariñagi aríá niwiro erówarí aí bi mé aga ñiñíá imónáríagiá Poro ámi re uriñinigini, ³ “Nioni Judayí wonirini. Sirisia piropenisíyo añí yoí Tasasiyí riniñípimi gí nóki nixiriñoni aí añí ripimi dáni xwé iwiaroñáonirini. Negí nearéwapiyagi Gameriero niniréwapiyiríná ñwí ikaxí eániñípi negí aríowa neaiapigíápi náni aga xixeni píráníñí niréwapiyiñí eñagi náni agwi seyíné Gorixomi oxidaneyiniri símí nixeadípeniro yariñíápa nioni eni axípi e imóniñáonirini. ⁴ Ayináni eñíná nioni áamá Óí ‘Gorixo tífámini imóniñoi.’ riniñíyimi diñí wikwíroarigiá anínimiximiniri náni xeaniñí niwiri oxíyorani, apixíyorani, gwí niyiri gwí añíyo wáragáonirini. ⁵ Negí apaxípaniñí imóniñí xwéo tñí negí áminá mebá imónigíáwa tñí eni ‘O nepa e yagorini.’ searipaxí imóniñoi. Awa negí Judayí añí yoí Damasikasiyí riniñípimi ñweagíáyí náni payí nearo niapowáraná nioni áamá e ñweagíá óí axíyimi xidarigiáyí eni añí ripimi dáni ríniñí meárixiniri ayo íá nixeri gwí niyimáná ámi re náni nimeámi bimía náni añí ripimi píni niwíarimi nuri Damasikasiyo náni ujanigini.

Poro “Api yariná Gorixo nikinimixiñirini.” uriñí nánirini.

⁶ “E nemoni nuri nuri Damasikasi tñí añwi e rémóminiri neri rixa ikwawedí eñáná re eñinigini. Añínami dáni wíá síñwí mimiñí iníí

xwé bi nókiárénapijinigini. ⁷Wíá api nókiárénapáná nioni xwíáyo nipíkínimeari aríá wíáyí xwíyá bi re nirinénapiagi wiñanigini, ‘Soroxini, Soroxini, pí nání xeaniñí nikárariñini?’ nirinénapiagi ⁸ re uriñanigini, ‘Ámináoxini, joxi goxirini?’ uríagi o ‘Nioni Nasareti dání Jisasoni joxi xeaniñí nikárariñonirini.’ niríagi ⁹—Ámá nioni tíni warigíáwa wíá nókiárénapípi pírániñí siñwí niwinaxídíro aiwi o tíni xwíyá rinarigwíomi aríá nipíkwini miwigíawixini. ¹⁰‘Joxi xeaniñí nikárariñonirini.’ niríagi re uriñanigini, ‘Ámináoxini, nioni pí oeniri nirariñini?’ uríagi Ámináo re niríñinigini, ‘Joxi niwiápínimeámi Damasikasi jíapimi nání nuri e rémóáná ámá wo nisímeari e éwiniginiri rirípeañápi nání áwaní ririniñoi.’ niríagi ¹¹ nioni wíá api siñwíyo ninipirori sini siñwí mimiñí nininiri siñwí manípaxí niariñagi nání ámá nioni tíni warigíáwa wéyo áríwí ninimaxiriro Damasikasiyo nání niniméra nuro e nirémori ñweañáná ¹²ámá wo, xegí yofí Ananiasoyi riníño —Judayí añí apimi ñweagíáyí níni ‘Ámá awiaxí worini.’ rinagíorini. Negí ñwí ikaxí riníñipi bi múroagomani. Aníñí miní nipini xixeni axípi xídagorini. ¹³O nibiri nioni tñí añwi e nirómáná re niríñinigini, ‘Gí nixixímeáo imóniñí Soroxini, dixí siñwí ámi anei.’ níráná re eñanigini. Gí siñwí ámi naniri omi siñwí winiñanigini. ¹⁴Omi siñwí wináná o re niríñinigini, ‘Ñwíá negí aríowa xídagíó joxi e éwiniginiri wimónariñipi nání nijíá eri Wé Róniñomi eni siñwí winiri xíoyá maníyo dání xwíyá raríná aríá wiri oeniri rirípeañirini. ¹⁵Ámá niyoni xío nání áwaní nuriríná jiwaniñoxi wíá nirókiáriríná siñwí winiri aríá wiri épi nání repiyí wiríá nání rirípeañirini. ¹⁶Ayináni joxi pí nání sini yómiñí yariñini? Rixa niwiápínimeari wayí meai. Joxi Ámináomi rixiñí urirípimi dání dixí íwí yariñipi yokwarimí nisiiri wayí pírániñiniñí rironiñoi.’ niríagi nioni axípi e eñanigini.

“Gorixo Poroni émayí tñímini nirowáriñinigini.” uriñí nánirini.

¹⁷“E nemoni ámi Jerusaremi nání nibiri añí ridiyowá yariñwá riwámi dání xómiñí niyíkwiri Ámináomi xwíyá ririmí niwiríná íkwíkwí niyáririri weniñí éáyí ¹⁸Ámináo re nirariñagi winiñanigini, ‘Joxi siñwí naniri aríá niri eñípi nání añí ripimi dání uráná aríá misipa epírí eñagi nání joxi sini mepani. Aníni añí ripimi píni niwiárimí ui.’ niríagi ¹⁹nioni re uriñanigini, ‘Ámináoxini, nioni éwapíñagápi ámá re ñweáyí níni nijíá imóniñoi. Ámá joxi nání diñí rikwíroarigíáyo nioni íá nixeri gwí aníyo niñwiráririri iwaní niméperi yagáoni eñagi nání wiwaníñiyí rixa nijíá imóniñoi. ²⁰Joxi nání wái urimeagí Sitipenomi píkiñíná nioni añwi e nirómáná “Ayí omi nipikiróná apáni yariñoi.” niyaiwiri omi pikiaríná wigí iyíá awí mearonanigini.’ uríagi aí ²¹Ámináo re niríñinigini, ‘Joxi ui. Nioni ná jíami émayí tñímini nirowárimí eñagi nání joxi anani ui.’ niríñinigini.” uriñinigini.

Porisí seáyi e imóniño Poromi éi umíniñi nánirini.

²²Ámá e epíroyí egiáyí Poromi aría niwia nibíasáná aiwi xwiýíá “Émáýí tñjímíni rirowárimíárini.’ niriñirini.” ríe nání aría niwimáná xwiýíá xwamiání niriro ímí tñni re rigíawixini, “Ámá e imóniño xe oñweaniri siñwí winipaxí mineaimónarini. Rixa rurápapíkiariñoi?”
²³Xwamiání e nira nuróná wikí ayikwí niwóga miwariñagi nání wigí iyíá niwirayiro úpirixá mimeámí yániro xwíá sikí úpirixá mimeámí yániro yariñagía ²⁴porisí seáyi e imóniño sekaxí re uriñinigini, “Omi porisone negí añí riwámí nimeáa nipáwiro ámá ayí xwamiání niwiróná ríá tñjí wianiro yarigiápi mfkípi nání waropári oneainiri nání sikwíá ragí píri nuyikiro yariñí imimí wípoyi.” uríagi ²⁵awa omi nimeáa nipáwiro sikwíá ragí píri uyikianiro nání gwí jíáná Poro Porisí añwi e roñomi re uriñinigini, “Romiyíyá ñwí ikaxí re rinini,’ risimónarini, ‘ “Ámá Romiyí womi mfkípi nání píá mé xámí sikwíá eápoi.” rinini.’ risimónarini?” uríagi ²⁶poriso aría e niwimáná seáyi e wimóniño tñjí e nání nuri re uriñinigini, “Ámá Romiyí romi joxi pí wiminiri yariñini?” uríagi ²⁷porisí seáyi e imóniño Poro tñjí e nání nipáwiri re uriñinigini, “Jiwaníjoxi nirei. Joxi Romiyí woxirani?” uríagi o “Oyi.” uríagi ²⁸porisí seáyi e imóniño re uriñinigini, “Nioni gapímanowami nigwí xwé wíáná ‘Romiyí woxirini.’ niniriro nimixigíárini.” uríagi Poro re uriñinigini, “Gí inókí tñni ápo tñni eñíná dání Romiyí wimixigípaú eñagí nání nioni gí nókí nixiríne dání Romiyí imóniñá wonirini.” uríagi nání ²⁹porisí sikwíá ragí píri nuyikiro yariñí wianiro nání gwí járiáwa wáyí niwiniri omi wáramogíawixini. Wigí porisí seáyi e wimóniño eni “Poro Romiyí woríani?” niyaiwiri nijíá nimónimáná “Omi seniá tñni gwí jípoi.” uríé eñagi nání wáyí winiñinigini.

Poro xwiýíá wákwíniminiri nání Judayí mebaowa awí eánigíe dání uriñi nánirini.

³⁰Poriso, sá weño wíapi tñni Judayí omi uxekwímoarigiápi nání xixeni nijíá oimóniminiri omi níkwewárimáná wami sekaxí re urowárapíñinigini, “Apaxípániñi imónigíá xwéowa tñni Judayí mebaowa tñni awí oeánípoi.” nurowárapíri awa rixa awí eánáráná Poromi niméra niwepíniri awa siñwí anigíe éi urárariñinigini.

23 ¹Poro mebaowami siñwí agwí niwináririri re uriñinigini, “Gí nixixímeáoyiné, Gorixo siñwí aniñáná amípí nioni iwamíó dání síá riyimi nání eñápi nipíni aí nání diñí niyaikiroríná bí nání ayá síwí miniró diñí peá nunarini.” uríagi ²apaxípániñi imóniñi xwéó, Ananiasoyi riniño ámá Poro tñjí e añwi e rogiáyo “Omi wé mañíyo upikákwípoi.” uráná ³Poro Ananiasoyi re uriñinigini, “Kikéroniñi ínimi pípiwí eñagi aí seáyi e xwíá nañíniñi eániñi roxini, Gorixo joxi eni wé nirupikákwiniñoi!

Joxi negí ñwí ikaxí niriniri eáñiñpa xwirixí nimeminiri e éí ñiñwearína ñwí ikaxí apimi ogámí neri ‘Omi wé upikákwiþoyi.’ uríþpi náni ‘Ayí apáni yariñini.’ risimónarini?” uríagi aí ⁴ámá e rówapigiáyí mixí re urigiáwixini, “Joxi anani apaxíþániñí imóniñí xwéomi ikayíwí urariñoxirani?” uríagiá ⁵Poró re uriniginini, “Nirixímeáoýiné, ‘Apaxíþániñí imóniñí xwé woríani?’ miyaiwí neri ríni. Xwiyíá Bikwiyo re niriniri eáñiñagi náni, ‘Joxi segí seáyi e nimóniri seameñweagiá wo náni xwiyíá sipí bi miripani.’ niriniri eáñiñagi náni o seáyi e imóniñipi náni niñiá nimóniri siñwiriyí, wí e riminiri éamani.” nuriri aí ⁶mebáowa wa Sajusi imóniri wa Parisi imóniri eñagiá niwiniri gí Parisi rowa gwí onimóniþoyiniri eñí tñi re uriniginini, “Nirixímeáoýiné, nioni Parisi wonirini. Parisi imónigí wíyaúyá xewaxonirini. Nioni ‘Ámá pegíáyí ámi niwiáþnímeapíríáñi.’ niyaiwiri ðiñí kikayonagi náni xwirixí nimearigíonirini.” uraríná ⁷Parisiowa tñi Sajusiowa tñi wiwini mixí nirinowieáñiro ðiñí bi biaú nixiriro yañí epayónigiáwixini. ⁸Ayí ripi náñirini. Sajusiyí re rarigiáyíñi, “Ámá pegíáyí ámi wiáþnímeapaxí menini. Añíñají wí menini. Kwíyí eni menini.” rarigiáyíñi. E neri aí Parisiyí “Níþini anani imónipaxí imónini.” rarigiáyíñi. Apimi dáni ðiñí bi biaú nixiriro yañí nepayóniro ⁹xixewiámí nirinowieága nuro ñwí ikaxí eáñiñipimi mewegíá Parisiowayá wa niwiáþnímeáro Sajusiowa tñi ximiximí niniro níríroná re urigiáwixini, “Ámá ro íwí bi éo mimóniñagi winiñwini. Añíñají worani, kwíyí birani, omi xwiyíá uránáyí, ayí pí eniñoi?” nuriro ¹⁰xixewiámí ayá wí nirinowieága wiáþnímeaaríná porisí seáyi e imóniño Poromi midimidáni mimixeawiámí niníróná omi didiyimí nero pikipírixiniri xegí porisowami sekaxí re uowáraiñiginini, “Soyíné niwepníro eñí neáñiro ayo Poromi nuráþiro negí porisí añí riwámí náni nimeámi yapíþoyi.” uowáraiáná awa xixeni o uríþpa e egíawixini.

¹¹Poró síá ámi rixa wiyimi áriwiyimi sá weñáná Ámináo miwímidáni nurónapiri re uriniginini, “Joxi ðiñí sixí ínei. Jerusaremi tíyo dáni xwirixí rimearíná joxi nioni náni ‘Siñwí e winiri aría e wiri eñáñini.’ urariñpa émayíyá añí xwé Romiyo eni axípi uriríá eñagi náni ðiñí sixí ínei.” uriniginini.

Judayí Poró náni mekaxí megíá náñirini.

¹²Wíápi tñi Judayí wí Poró náni mekaxí nimeróná awá ñwíá niñwiráñiro síñá womi dáni re rinigiáwixini, “None iniigí minípa erane aiwá minípa erane néra nurane Poromi pikíwaé dáni ámi niþaxí imónaníwáñini.” niriniro ¹³—Ámá mekaxí número “Síñá romi dáni rariñwini.” rigíáwa ámá 40 wiáñí múrogíawarini. ¹⁴E nemowa apaxíþániñí imónigíá xwéowa tñi Judayí ámináowa tñi tígíe náni nuro yumí re urigiáwixini, “None awá ñwíá niñwiráñirane síñá

womi dáni re riníwárini, ‘Poromi sini mipikipa neranéná aiwá bi aíwí mímepaxí imóniŋwini.’ Síná womi dáni e rináríwá eŋagi náni ¹⁵soyíné tíni mebaówa tíni ámi xwirixí niwiro yariŋí wiayaniróniŋí nimóniro porisíyo seáyi e wimóniŋomi wái re urepeáripoyi, ‘Joxi none Poromi ámi pírániŋí yariŋí wiani náni nimeámi weapei.’ urípoyi. None omi nípikiani náni yumí áyá eánaníwini. Poromi nimeáa niweapiri sini aŋwi e mibipa eŋáná nípikianiwárini.” urigíawixini.

¹⁶Poromi xexirímeáiyá niaíwo “Awa yumí áyá eánariŋoi.” rinariŋagia aría niwiri porisowayá aŋiwámi náni nuri nípáwiri Poromi áwaní uríagi ¹⁷o porisí womi “Eini.” nuriri re uriŋiniŋini, “Íwí sikiŋí ro dixí porisí seáyi e simóniŋomi xwiýá wí áwaní urini náni o tíŋí e náni nípemeámi ui.” uríagi ¹⁸o íwí sikiŋomi nípemeámi porisí seáyi e wimóniŋo tíŋí e náni nuri re uriŋiniŋini, “Poró, gwí ŋweaŋo ‘Eini.’ niniriri re niriŋoi, ‘Íwí sikiŋí ro xwiýá wí dixí seáyi e simóniŋomi urini náni o tíŋí e náni nípemeámi ui.’ niriŋagi nípemeámi bariŋini.” uríagi ¹⁹porisíyo seáyi e wimóniŋo omi wéyo íá nixiriri nimeámi aigí wí e náni nuri aigípi niŋweámáná yariŋí re wiŋiniŋini, “Xwiýá joxi áwaní niriŋípi pí xwiýárini?” uríagi ²⁰o re uriŋiniŋini, “Judayí xwiýá ná bini símí e nita nuróná re riníawixini, ‘Poromi ámi míkípi náni yariŋí bi wianíŋiŋi nimónirane porisíyo seáyi e wimóniŋomi yapí re uréwapiyíwaníŋini, “Wíáríná joxi Poromi mebaówane xwirixí ámi bi umeaníwá náni nimeámi weapíriŋini.” uríwaníŋini.’ riníawixini. ²¹Ámá 40 wíarí múrogíáwa awá ŋwíá niŋwiráriniro síná womi dáni re riníawixini, ‘Omi pikíwaé náni aiwá minípa erane inligí minípa erane éwaníŋini.’ niriŋiro omi pikianiro náni rixa yumí áyá neániro ŋweaŋagia náni awa nurowárenapiro yariŋí síáná aría miwipani. Awa joxi rixa re uráná, ‘Wíáríná nioni Poromi soyíné tíŋí e náni anani nimeámi weapimíarini.’ uráná náni xixeni nirináriro weníŋí nero ŋweaŋoi.” uríagi ²²porisí seáyi e imóniŋo íwí sikiŋomi aría jiyikí nori re uowáriŋiniŋini, “Xwiýá joxi repiyí niniri áwaní niriŋípi náni ámá womi aí ‘Nioni omi e uríini.’ muripani.” uowáriŋiniŋini.

Poromi Pirimiá Piriso tíŋí e náni wiowiáriŋí nánirini.

²³Porisí seáyi e imóniŋo xegí porisí áminá imónigíáyí waúmi “Eini.” nuriri re uriŋiniŋini, “Awagwí porisí éí tíni mixí yarigíáyí 200 apimi ‘Nikíniri ŋweápoyi.’ uriri osíyo niŋweámáná mixí yarigíáyí 70 apimi ‘Nikíniri ŋweápoyi.’ uriri wákwirixá tíni mixí yarigíáyí 200 apimi ‘Nikíniri ŋweápoyi.’ uriri nemáná rixa áríwiyimi 9:00 p.m. imónáná aŋí yoí Sisariayi riniŋípimi náni upíri náni awí eaárípiyi. ²⁴Osí wí eni Poro seáyi e éí niŋweámáná uni náni nimeari omi éí numíga nuro pírimiá Piriso tíŋí e wáripoyi.” nuriri ²⁵payí re riniŋí winániŋí ríwamiŋí eaníŋiniŋini,

26 “Nioni Kirodiasi Risiasoni payí rina pírimíá Pirisoxi tñí e nání neari wírenapariñini. Negí áminá seáyí e imóniñoxi nioni yayí bi osimini. 27 Judayí áamá romi íá nixiriro rixa nipíkianiro yariñagía nioni aríá ‘Romiyí worini.’ niwiríná gí simiñí nínarigiáyí tñi míri nurane omi éf umíniñwanigini. 28 Nioni omi uxekwímoarigiápi míkípi nání nijíá imónimi nání wigí Judayí mebéowa xwiyíá imixarigíe nání nimeámi nuri aiwi 29 omi xwiyíá nuxekwímoróná none pikipaxí bi uriro gwí yipaxí bi uriro miyariñagía niwiniñi xwiyíá wigí ñwí ikaxí eánñípiimi dání wiwaniñiyí mixí rinarigiápi nánini uxekwímoariñagía winiñanigini. 30 Áamá wo nibiri áwaní re niráná, ‘Judayí Poromi pikianiro nání yumí mekaxí meariñoi.’ niráná nioni sini mé omi joxi tñí e nání niwiowárnapiri áamá omi uxekwímoarigiáyo sekaxí re uríanigini, ‘Nuro pírimíáoyá siñwí aniñe dání uxekwímófrixini.’ uríanigini. Ayí xwiyíá rixa apirini.”

31 Porisowa wigí seáyí e wimóniño sekaxí urípa axípi nero áríwiyimi Poromi niméra nuro añí yoí Adipatirisiyi riniñípiimi nirémoro 32 rixa wía ónáná porisí sikwí tñi warigiáwa xe osíyo niñweámáná mixí yarigiáwa Poromi anani re dání niméra oupoyiniri píni niwíarimi ámi wigí porisí añiwámi nání úagía 33 awa niméra nuro rixa Sisariayo nirémoro pírimíáoyá tñí e nání nuro payí mini niwiro Poromi eni xío tñí e niwáriróná “Ayí rorini.” uríagía 34 pírimíáoyá payína nurápiri rixa íá nirómáná “Ro áamá nioni umeñweañáyo dání woríani? Mí dáñoríani?” niyaiwiri Poromi yariñí re wiñinigini, “Piropenisí giyo dáñoxirini?” uríagi Poro “Sirisia piropenisíyo dáñonirini.” uríagi 35 o re uriñinigini, “Ananirini. Áamá joxi rixekwímoarigiáyí rémónapáná dixí xwirixí aríá simíárini.” nuriri wami sekaxí re uriñinigini, “Omi gapimaní añí mixí ináyí Xeroto miragiwámi niñwiráriro meñweápoi.” uriñinigini.

Piriso Poroyá xwirixí aríá wiñí nánirini.

24 1 Rixa síá wé wú óráná apaxípániñí imóniñí xwéo, Ananiaso tñi Judayí mebé imónigiáyí wa tñi áamá womi —O xwirixí neróná xwiyíá wuriyariñí worini. O xegí yoí Tetasorini. Omi niwirimeámi Sisaria nání niwero pírimíáoyá niwímearo xwiyíá Poromi xwirixí umeañiro nánipi uríagi 2 Poromi “Eini.” nuriro o rixa báná Tetaso Poromi nuxekwímoríná pírimíáoyá re uriñinigini, “Negí áminá awíaxí seáyí e imóniñí Pirisoxiñi, joxi neameñweañagi nání nene mixí bi miní kikiáni ñweañáná xwiogwí rixa obaxí pwéinigini. Joxi diñí pírániñí neñwiperi nineameñwearíná amipí eñíná dání nipíkwiní mimóniñípi diñí joxiyá tñi gwí axírí imóniñwaéne neaeyíroiarinagí nání agwi rixa nañí nimóga wariñwini. 3 Negí añí gimi gimi api niñini e neaiariño, ayí joxini eñagi nání nene nijíárini. Ayináni yayí tñi rirariñwini. 4 E neri

aiwi nioni ayá wí áxémá siáráná aníjǎ sininiginiri joxi neainíjǎpi nání ayá wí ririmiméini. Sa wauní rixinjǎ ripini oririmini, ‘Joxi ayá ninearimixiri píné bi onírǎpoyiniri siŋwǎ neanei.’ oririmini. ⁵Ámá Poroyí riniŋǎ royǎ síwǎ arfikióninjǎ neakárariŋorini. Negǎ Judayǎ xwǎá niyoni ŋweagiáyo mixǎ épimixamoariŋorini. Negǎ ámá aríowa nineaíwapiya bigǎápi arǎá nikeamoro yoǎ siŋǎ Nasaretene niriŋoro kumixinayǎápi, ayǎ o mǎkǎ ikiŋirini. ⁶Negǎ anǎ ridiyowá yariŋwáiwá aí xórórǎ eminiri yariŋagi niwiniranéná íá xiriŋwanigini. [Negǎ ŋwǎ ikaxǎ eainíjǎpi riniŋǎpa xwirixǎ oumeaneyinirane íá xirǎagwi aiwi ⁷porisǎ seáyi e imóninjǎ Risiasoyi riniŋo mixǎ nimónimi nibiri eŋǎ neániri omi xío ninearǎpiweri ⁸sekaxǎ re neariŋinigini, ‘Ámá romi xwirixǎ umeaniri éáyíné piriŋimíao siŋwǎ tǎjǎ e dání umétrixini.’ nearowǎriŋagi nání bariŋwini.] Ayináni amipǎ none rirariŋwápi nání xewaníjoxi yariŋǎ niwia nuriŋǎpimi dání anani none uxekwímoariŋwápi nání xixeni nijǎá imónirǎini.” Tetaraso e nuriri ⁹Judayowa eni Poromi nuxekwímoro piriŋimíao re urigiáwixini, “Amipǎ Poro nání rirǎápi neparini.” urigiáwixini.

¹⁰Piriŋimíao Poro rixa xwiyǎá oriniri nikinimóniri siŋwǎ wináná Poro re urinjǎigini, “Joxi ámá gwǎ rirǎá nimeŋweari xwirixǎ nimeámi bayǎáyo arǎá niwǎera warǎná xwiogwǎ obaxǎ rimúroŋoxi eŋagi nání nioni nijǎári. Ayináni joxiyǎ siŋwǎyo dání xwiyǎá wákwínimi nání niriŋǎ ‘Ayǎ ananirini.’ niyaiwiri yayǎ ninarini. ¹¹Ámá rowa re riripaxǎri, ‘O Gorixomi yayǎ wiminiri nání Jerusaremiyo rémoŋe dání síá ayá wǎ marǎá, wé wúkaú sikwǎ waúni wórǎinigini.’ riripaxǎri. ¹²Nioni anǎ ridiyowá yariŋwáiwá dánírani, rotú anǎyo dánírani, anǎ apimi wǎ e dánírani, wa tǎni xwiyǎá mixǎ rinariŋagi siŋwǎ ninaniro mixǎ épimixamoariŋagi ninaniro megiáwixini. ¹³Agwi nixekwímoarigiá reŋǎpiyǎ piriŋimíaoxi ‘Nepaxini.’ yaiwiri nání eni mǎkǎ bi siwǎ sipaxǎ mimóniŋoi. ¹⁴E neri aí awa rirǎá ripini, ayǎ neparini. Nioni ŋwǎá negǎ aríowa xidagiómi nuxǎdirǎá Óí Gorixomi xidarigiáyiyi riniŋǎyimi dání xidarǎrini. Ámá óí ayimi xidarigiáyǎ nání awa re rariŋǎri, ‘Negǎ aríowa nineaíwapiya bigǎápi arǎá nikeamoro pǎni wǎriŋǎri.’ rariŋagiá aí nioni sini amipǎ negǎ ŋwǎ ikaxǎ Moseso niriŋe eanǎpi tǎni xixeni imóninjǎpimi diŋǎ wikwǎrori amipǎ wǎá rókiamoagiáwa niriŋe eagiápi diŋǎ wikwǎrori eŋini. ¹⁵Ámá pegǎáyi nǎni wé rónigǎáirani, uyǎni egiááirani, nǎni ámi niwǎápnimeapǎrǎri.’ niyaiwiri Gorixomi diŋǎ ukikayonǎni. Wiwaníjowa eni axǎpi e niyaiwiro diŋǎ ukikayonǎni. ¹⁶Nioni diŋǎ e niyaiwiri nukikayori nání Gorixoyǎ siŋwǎyo dánírani, ámáya siŋwǎyo dánírani, pí pí nerǎná ayá sipǎ minipa oeniri anǎjǎ minǎ wé niriŋe oeminiri yariŋǎri. ¹⁷Wǎ e emeagiáni xwiogwǎ wǎ rixa nimúrómi ámi gǎ anǎ e nání nibiri niŋwǎ bi gǎ ámá gwǎ axǎri imónigǎáiyǎ uyǎpeayǎyo mini wiri Gorixo nání ridiyowá niwiri éimiginiri nimeámi nibiri ¹⁸rixa xwiraimimǎ niniŋǎpi anipǎ éwiniginiri

yariṅwápi niyárimáná aṅí ridiyowá yariṅwáiwámi nipáwiri e éimiginiri biṅápi yaríná ayí siṅwí nanimeagiawixini. Siṅwí nanimeááná nioni áamá ayá wí t́ni epíroyí neri simimiákwí mé aga kikiá yariṅagi aí Judayí Esia piropenisíyo dájí wí ¹⁹—Ayí nioni náni xwiýá bi t́giáyí eṅánáyí, nibiro joxiyá siṅwí t́ṅí re dáni ninixekwímoro siṅwiriyí, naṅí imónimiri éírini. ²⁰Ayí joxi t́ṅí re mibipa éagía náni nioni Jerusaremiyo mebaowa awí eánigie dáni xwirixí ninimeróná xwirixí nápi siṅwí winigíápi náni re rogiá rowa wiwanijowa áwaní ‘Ná ripirini.’ orirípoyi. ²¹Mepa oejwiriyí, awa Jerusaremiyo dáni xwirixí nimearíná xwiýá nioni ímí t́ni re uriṅá ripini ‘Nioni “Ámá pegíáyí ámi wiápínimeapíríáriní.” niyáiwiri kikayonagi náni agwi soyíné xwirixí nimearínoi.’ uriṅá apini náni joxiyá siṅwí t́ṅí e dáni nixekwímopaxírini.” ²²Poro e uríagi aí pirimiá Piriso áamá Óí Gorixo T́áminiyi riniṅiyimi xidarigiáyí náni bi nijíá imóníí eṅagi náni síá xwirixí pírániṅí wimixiníáyí náni ná j́e nita nuri re uriṅiniginí, “Porisí seáyi e imóniṅo, Risiaso weapáná segí xwirixí pírániṅí seamixiyimíáriní.” nuriri ²³porisí Poromi awí mearoaríjomi re uriṅiniginí, “Joxi omi awí nimearori aiwi gwíni miyáripa éirixini. Xe eriríó eméwiniginí. Xegí nikumixiniri emearigiáyí omi arirá wianiro bánáyí, pírí murakipani.” uriṅiniginí.

Piriso t́ni xiepí Dirusirái t́ni Poromi aría wigíí nánirini.

²⁴Síá wí rixa nórimáná eṅáná Piriso t́ni xiepí Dirusirái —Í Judayí apixí wírini. Í t́ni ípaú Poromi awí mearogíe nirémori “Ámá wa omi nimeámi obípoyi.” nuriri Poro rixa nibiri “Kiraisi Jisasomi diṅí niwikwíroríná, ayí apirini.” repiyí niwiéra waríngagi aría wiaríná ²⁵o “Wé róniṅí neríná, ayí apirini.” uriri “Nipíreániri neríná, ayí apirini.” uriri “Gorixo áamá niyoni mí ómómiximí neríná, ayí apirini.” uriri yaríná Piriso rixa wáyí winíagi re uriṅiniginí, “Joxi ámi awí rimearoarigíe náni uí. Ríwéná nioni ámi anani aría simíá náni ninimóniríná ‘Eini.’ ririmíáriní.” nurárimí ²⁶niṅwearíná Poro niṅwí bi oniapiniri diṅí e nukikayori waíní waíná re yayagírini. “Ámá wa Poromi niwirimeámi obípoyi.” nuriri Poro báná o t́ni xwiýá rinayagírini. ²⁷E yayaríná xwiogwí waú rixa pwéáná áamá siṅí wo, xegí yoí Posiasi Pesitasoyi riniṅo pírimíáo nimóniri Piriso imóniṅípi urápáná Piriso re eṅiniginí. Judayí nioni náni yayí owinípoyiniri wíwapiyimíniri náni Poro xe gwí oṅweaniri wáriṅiniginí.

Poro Romiyí mixí ináyo xwirixí pírániṅí nimixiyíwiniginiri uriṅí nánirini.

25 ¹Pesitaso, pírimíá siṅí imóniṅo piropenisí o meṅweaníyo nirémómáná rixa síá wíyaú wíyi óráná aṅí Sisaria riniṅípiimi píni niwíárimí Jerusaremi náni niyiri rémóáná ²apaxípaniṅí imónigíá

xwéowa t́ni Judayí wigi seáyi e wimónigiáwa t́ni omi niwímearo Poro náni áwanj́ nuriróná nuxekwímoayiro awayini rixinj́ re urigiáwixini, ³“Poromi negí neaimónarij́pi wiani náni anani ‘Oyi!’ neariréini? ‘Poromi Jerusaremi t́nj́ re náni wa nimeámi yapírrixini.’ neaimónarini.” nuriro ayí ínimi “Óí e áyá neánirane pikíwanigini.” niyaiwiro e uríagiá aiwi ⁴Pesitaso re urinj́inigini, “Poro sini Sisaria gwí ɲweani. Niiwanj́oni e náni umíá náni aɲwi e imónini. ⁵Ayináni segí Judayíné seáyi e seaimónigiáwa nioni t́ni nawíni úwanigini. Ámá o íwí seaikáriɲo eɲánáyí, anani xwiýíá umearipírini.” urinj́inigini.

⁶Pirimiá Pesitaso e nuríniríná síá wé wúkaúrani, wé wíumi dánj́ waú worani, sini mimúronáná Jerusaremi píni niwiárimisi Sisaria náni niweri e nirémori sá weɲo wíápi t́ni síá íkwiaɲwí xwirixí mearigiánami éí niɲweámáná sekaxí re urowárij́inigini, “Poromi niwirimeámi bípoyi.” urowáráná ⁷wa nuro Poromi nimeámi báná Judayí Jerusaremi dáni weapíáyí Poromi midimidáni nirówapimáná xwiýíá miwákwinípaxí imóninj́ ayá wí nuxekwímoayiro aiwi Pirimiáo “Neparini.” yaiwini náni ḿkí bi siwá wipaxí mimónipa egfawixini. ⁸E yarfná Poro xwiýíá owákwinimíniri nuriri re urinj́inigini, “Nioni negí Judayí ɲwí ikaxí eáninj́pi bi pírf miwíáíki eri ridiyowá yarigífwámi eni xórórí bi mé eri Romiyí mixí ináyí Sisaomi eni sipí bi miwikárf eri eɲáriní.” uríagi ai ⁹pirimiá Pesitaso Judayí xfo náni yayí owinípoyiniri Poromi re urinj́inigini, “Nioni dixí xwirixí Jerusaremi dáni aríá siri xwiýíá awa rixekwímoarigiápi eyeyírómí eri emíá náni ‘E náni anani oumini.’ risimónarini?” uríagi aí ¹⁰Poro re urinj́inigini, “Síá íkwiaɲwí xwirixí mearigiá Sisaoyá maɲyó dáni imixárininj́ rinami dáni xwirixí ninimepaxí imóniɲe rixa re roɲini. Ayí wí e dáni xwirixí anani nimepaxí mimónini. Joxi nijfáriní. Nioni gí Judayo íwí bi miwikárij́anigini. ¹¹Íwí eri sipí imóninj́ nipikipaxípi bi eri eɲáoni eɲánáyí, ‘Minipikipani.’ ripaxonimani. E neri aí awa xwirixí nimearigiápi ḿkí mayí imóniɲánáyí, ámá wo awa omi wigi dínj́ t́ni owípoyiniri mini niwipaxí mimónini. Ayináni yarij́ re osimini, ‘Mixí ináyí Sisao xewaniɲo nigí xwirixí aríá níwinigini.’ nimónarini.” uríagi ¹²pirimiá Pesitaso xegí gapimaní yarij́ wiemeanía náni ínimi wurínigíá wa t́ni xwiýíá nirinimáná re urinj́inigini, “Joxi ‘Sisao aríá níwinigini.’ ríyí náni o t́nj́ e náni rirowáraníwáriní.” urinj́inigini.

Poró náni Pesitaso Agiripaomi áwanj́ urinj́ nánirini.

¹³Rixa síá wí óríimi eɲáná Judayíyá mixí ináyí wo —O xegí yofí Agiripaoyi rinij́orini. O t́ni xexirímeáí Benaisí t́ni ípaú pírimíá sinj́ Pesitasomi yayí owiaiýiniri Sisaria náni nibiri e neri ¹⁴síá obaxí e ɲweaɲáná pírimíá Pesitaso xwirixí Poroyá náni mixí ináyí Agiripaomi áwanj́ nuriri re urinj́inigini, “Ámá wo, Piriso gwí ɲwirárago ɲweani.

15 Nioni Jerusaremiyo nání nuri uríniǵáná apaxípániǵi imónigiá xwéowa tǵni Judayí wigi mebaówa tǵni omi xwiyía nuxekwímoro re niriǵiawixini, 'Joxi omi "Nepa sipí ayikwí miwikáriǵoxirini." nuriri negí neaimónariǵipi wiani nání neaiapei.' niriǵiáa aí 16 nioni awami re uriǵanigini, 'Romiyene re yariǵwámani. Ámá xíomi uxekwímoarigiáyí tǵni sini nawíni axí e awí neániro omi xwiyía ayí uxekwímoarigiápi nání wákwíniminiri sini miripa eǵáná amíná ámá wigi wimónariǵipi xe owípoyiniri wiarǵwámani.' uriǵanigini. 17 Ayináni awa re nání niweapiro awí eánáná nioni sini mé wíapi tǵni xwirixí nání siá íkwiaǵwínami éi niǵweámáná wami re uriǵanigini, 'Ámá omi niwirimeámi bípoyi.' uríagi 18 omi nimeámi báná uxekwímoarigiáwa éi niroro nuxekwímoróná íwí miwákwínipaxí imóniǵi nioni 'Api nání uxekwímopíríreroi?' yaiwiǵapi nání muxekwímó nero 19 sa wigi ǵwía imóniǵipi nimépero 'Api neríná api neríná, ayí ananirini.' rinarigiápi nání mixí riniro ámá piyí wo Jisasoyí riniǵo —O nání Poro 'Sini siǵi ǵweani.' rariǵorini. O nání mixí riniro eǵawixini. 20 E yariǵagiá niwiniri nioni re yaiwiǵanigini, 'Xwirixí nápi niǵiá imónimi nání arige neri pírániǵi yariǵi wiyimíniréini?' niyawiiri dǵiǵi ududí ninarǵagi nání omi re uriǵanigini, 'Nioni dixí xwirixí Jerusaremi dání aría siri xwiyía awa rixekwímoarigiápi eyeyírómi eri emía nání "E nání anani oyimini." risimónarini?' uríagi aí 21 Poro yariǵi re niǵinigini, ' "Mixí ináyí Sisao xewaniǵo ǵi xwirixí aría ninía nání íá nixiriri onimeǵweani." nimónarini.' niriǵi porisí wami sekaxí re uriǵanigini, 'Nioni Sisao tǵiǵi e nání wiowárimíae nání awí mearórixini.' uriǵanigini." Pírimíá Pesitaso e uríagi 22 Agiripao re uriǵinigini, "Nioni eni ámá omi aría bi owimini.' nimónarini." uríagi "Wíaríná joxi eni anani aría wiríarini." uriǵinigini.

Agiripao tǵni Benaisí tǵni Poromi aría wigi nánirini.

23 Sá wegíá wíapi tǵni Agiripao tǵni Benaisí tǵni ípaú okiyía niníísáná wá nimóniǵa wigi aǵi xwé awí eánarigiáwámi nípáwiri porisíyo seáyi e wimóniǵiáwa tǵni ámá aǵi apimi seáyi e nimóniri meǵweagiáwa tǵni eni nawíni nípáwiro éi ǵweaǵáná pírimíá Pesitaso wami sekaxí nuriri Poromi rixa niwirimeámi báná 24 re uriǵinigini, "Mixí ináyí Agiripaoxi tǵni ámá níni yawawi tǵni re awí eánigiáyíne tǵni xwiyía bi osearimini." nuriri re uriǵinigini, "Ámá ro nání Judayí níni nioni aǵi rípmi ǵweaǵánáraní, Jerusaremi nání úánáraní, ǵi aría eǵae dání ími tǵni " "Xe siǵi ouni." míneaimónarini.' niryarigiá romi siǵwí winípoyi. 25 Omi yariǵi níwia nuri aiwi íwí o eǵipi nání píkipaxí imóniǵi bi nání píá meǵináriǵanigini. Xewaniǵo 'Sisao xwirixí nioniyá aría níwinigini.' niriǵi nání nioni omi Sisao tǵiǵi e nání wiowárimía nání rixa ráriǵarini. 26 E neri aí xwiyía negí mixí ináyí áminá Sisao nání 'Poro e eǵirini. E eǵirini.' niriri payí neari wiowárimía nánípi sini píá nimeǵiniri nání

nioni omi áamá niyínéni yariñí wiayiro mixí ináyí Agiripaoxi anjipaxí wiayiri míkí iperí epírípimi dání o xwiyíá nioni anani payí eapaxí bi searini nání omi seyíné tíñí re nání 'Eini.' uríini. ²⁷Ayí ripi nánirini. 'Gwí ñweañí wo xíomi uxekwímoarigiápi nání ríwamiñí meá sa niwiowárirínáyí, ayí xaxániñí neri emíini.' nimónarini." uriñinigini.

26 ¹Agiripao Poromi re uriñinigini, "Joxi dixí eni anani rei." uríagi Poro wé nimómáná xwiyíá wákwíniminiri nání re riñinigini, ²⁻³"Mixí ináyí Agiripaoxini, joxi siwí Judayene yariñwápi níni nijíá eri nene 'Api nerínáyí, Gorixomi pírániñí xídariñwini.' nirinirane diñí xixegíni moariwápi nání nijíá eri eñini. Api nipini aga nijíá xixeni imóniñoxi eñagi nání nioni joxi aríá eñe dání amipí Judayí nixekwímoarigiápi nání niwákwíniminiri rimi nání aga yayí ninarini. Ayináni wauní rixiñí ripi oririmini, 'Gí xwiyíá niwákwíniminiri rariñápi joxi aríá niniríná aniñí misiniþa oeni.' nimónarini.

⁴Nioni eñiná sini onimiáíná dání agwi re nání néra biñápi nání Judayí níni nijíárinini. Oníná dání gí gwí axírí imónigiáyí tíni niñweari Jerusaremi dání xwé iwaroñárini. ⁵Eñiná dání nioni Parisiyí —Judayí Gorixomi oxídaneyiniro neróná diñí xixegíni bi bi moarigiápimi dání gwí nimóga ugiá ayí ayo niyoni Parisiyi rinigiáyí ñwíá xejwirárinigiápi wíniyíyáyo seáyi e múroni. Ayí Gorixomi nixídiróná yarigiápa nioni eni nixída biñápi nání Judayí níni nijíárinini. Áamá ayí 'Áwanjí oraneyi.' niwimónirínáyí, 'Nepa Poro e yagorini.' niripaxírini. ⁶Agwi nioni Gorixo negí aríowami nuriri símimañíyo tiniñipi nání 'Neparini.' niyaiwiri diñí ukikayoñagi nání ayí xwiyíá nimearariñoi. ⁷Negí Judayí gwí wirí wirí wé wúkaú sikwí waú eni ikwáwiyimirani, árwíwiyimirani, íníná Gorixomi yayí umero xídiro neróná re niyaiwiro nání, 'Nene Gorixo negí aríowami nuriri símimañíyo tiniñipi imónani nání éwanigini.' niyaiwiro nání diñí axípi ukikayoñoi. Mixí ináyoxini, axí api nání nioni diñí ukikayoñagi nání nigí Judayí xwiyíá nixekwímoariñoi. ⁸Gorixoyá diñí tíni pegíáyí wiápnímeaarigiápi nání seyíné pí nání 'Wí "Neparini." yaiwipaxí mimónini.' yaiwiarigiárinini?

⁹Eñiná niwanijoni eni re yaiwiagáonirini, 'Yoí Nasareti dánj Jisasomi diñí wikwíroarigiáyí xe oépoyniri siñwí winipaxí mimónini. Xwiríá oikixéminiri nání ayá wí neríná, ayí nañí yariñini.' yaiwiagáonirini. ¹⁰E niyaiwiriñíyo dání Jerusaremiyo ripi yagárinini. Apaxíþániñí imónigiá xwéowa 'Áamá Jisasomi diñí wikwíroarigiáyí gwí yipaxoxirini.' niniriro niríþeááná nioni nuri ayo gwí yemeri gwí añíyo ñwiráririni neríná apini yagámani. Xwirixí numeranéná 'Opikíþoyi.' ríáyí tíni nioni eni níkwimixiniri 'Opikíþoyi.' ragárinini. ¹¹Rotú anj ayí ayo nipáwiemeri ríniñí niwiemeríná 'Jisasomi sini diñí miwikwíroariñwini.' niriro ikayíwí umearíþoyiniri wíwapiyagárinini. Nioni áamá ayí nání wikí ríá ápiáwíniñí nónaríyagi nání ayí nuro émáyí anjimi aí ñweañáná nioni eni númi nuri íá nixira wagárinini.

Poro “Nioni api niwiniriñipimi dáni kinimóniñáriní.” uriní nánirini.

12-13 “Mixí ináyoxini, nioni e néra nuríná apaxípániñí imónigiá xwéowa nioni Damasikasi nání nuri áamá añí apimi Jisasomi ñiñí wikwíroarigiáyo eni íá xiríwiniginiri ninirípearo payí nearo niapowáráná nioni añí apimi nání nuri sini óíyo nuríná rixa ikwawedí eñáná wía bi añínami dáni ókiénapiñagi winiñanigini. Sogwí wía nókiríná anariñipi tñi xixeni maríái, aga seáyi e imóniñipi midimidáni nókiáríñagi winiñanigini. Nionini maríái, áamá nioni tñi ugiáwa eni winigiáwixini. 14 Ninoneni xwíáyo nipíkínimeámáná nioni aríá wíáyí Xibiruyí píné tñi xwiyíá bi re rinénapiñagi winiñanigini, ‘Soroxini, Soroxini, joxi pí nání nioni xeaniñí nikárariñini? Joxi Jisasomi ríñiñí owiminiri neríná jiwaniñoxi ayiñwíniñí omónariñini.’ rinénapiñagi aríá niwiri 15 yariñí re winiñanigini, ‘Amináoxini, goxirini?’ uríagi o re niriñinigini, ‘Nioni Jisasoni joxi xeaniñí nikárariñonirini. 16 E neri aí joxi niwiápínimeari éí roi. Nioni ripi emi nání joxi tñámíni simónfíni. Joxi nioni nání áamáyo wái nuriyemeri agwí siñwí nanariñí ripi nání áwaní uriríá nání rirípeáini. Apini áwaní uriríá nání maríái, amipí ríwíyo siwá simíápi nání eni áwaní uriríá nání rirípeáini. 17 Nioni dixí gwí axírí imónigiáyí sipí sikáraníro yariná éí rimíniri émányí —Ayí joxi nioni nání wái uriríá nání rirowárimíáyíri. Ayí sipí sikáraníro yariná éí rimíniri simíárini. 18 Ayí ripi nání joxi émányí tñámíni rirowárimíárini. Joxi wái nura wariñipimi dáni ayí niwiápínimearo siñwíniñí noxoaro wigí neríná síá yiniñímíni yarigiápi píni niwiárimí wía óniñímíni nání kinimóníro Seteno meñweañímí dáni píni niwiárimí Gorixo meñweañímíni kinimóníro yariná nioni wigí íwí yarigiápi yokwarimí wiiri áamá nioni ñiñí ninikwíro nání nioni gí imónigiáyí tñi kumixárimí emía nání joxi émányí tñámíni rirowárimíárini.’ niriñinigini.” nuriri 19 re uriniginini, “Mixí ináyí Agiripaoxini, ayináni oriñá añínami dáni nipárénapípi wí píri miwíáikí neri 20 re néra uñáriní. Iwamíó Damasikasiyo dáni uréwapiyiri Jerusaremi dáni eni uréwapiyiri Judia piropeniñíyo niyoni dáni uréwapiyemeri émányí tñími eni uréwapiyemeri neríná re nura uñáriní, ‘Segí íwí yarigiápi ríwímíni mamoro Gorixo tñámíni ukinimóníro nero áamá siñwí niseanaxídiméríná “Wigí íwí yarigiápi rixa ríwímíni nimamoro nání ría yariñoi?” seaiaiwipaxí imóniñipíni érixini.’ nura uñáriní. 21 Nioni e néra uñáoni eñagi nání Judayí wí niwiápínimearo añí ridiyowá yariñwáiwámí dáni íá ninixiriwo nipíkianíro éagía aiwi 22 Gorixo arirá ní eñagi nání agwi nioni onixwéyíne siñwí anigíe dáni éí nirómáná ‘Wía rókiamoagiáwa tñi Moseso tñi “E nimóniníárini.” ragíápiñi rixa imóniñírini.’ searariñini. 23 ‘Awa re ragíárini, “Áamá yeáyí neayimixemeanía nání Gorixoyá ñiñí tñi aríowayá xwíá piaxíyo dáni iwiaroníomi ríniñí wímeaníárini.” niriwo ámi ripi ragíárini, “Xewaniño xwáripáyo dáni wiápínimeaníá eñagi nání

o iwamíó xwiyá wíániñí imóniñí Gorixo áamáyo yeáyí uyimixemeaníápi nání Judayo tñi émáyo tñi wái uriníáriní.” ragíápi rixa axípi e imóniñirini.’ searariñini.” uriniginini.

²⁴Poró xwiyá wákwiniminiri nání e nura waríná pirimiáo Pesitaso ímí tñi re uriniginini, “Poroxini, joxi xaxá neri rariñini. Dixí nijíá xwé imóniñipi xaxá rimearini.” uríagi aí ²⁵Poró re uriniginini, “Áminá seáyí e imóniñí Pesitasoxini, nioni xaxá neri mirariñini. Nepaxiñí imóniñipini searariñini. Diñí sixí niyínimáná searariñini. ²⁶Ayí ripi nánirini. Mixí ináyí ro amipí nioni searariñápi nání nijíá imóniñagi nání diñí síjá neánarini. Api, ayí ínimi píní mimóniñí eñagi nání ‘Omi wiári mimúropaxí imónini.’ nimónariñagi nání omi nitamíxwiniri murí nipini repiyí niwíera wariñini.” Pesitasomi e nurimáná ²⁷re uriniginini, “Mixí ináyí Agiripaoxini, ‘Wíá rókiamoagiáwa niriro eaagiápi nepa rinini.’ riyaiwiñini? Joxi diñí e yaiwiñoxi eñagi nání nioni nijíáriní.” uríagi ²⁸Agiripao Poromi re uriniginini, “Axínáni ná bini niniriríná ‘O Jisasomi diñí wikwíropaxorini.’ riniawariñini?” uríagi ²⁹Poró re uriniginini, “Nioni ‘Gorixomi rixiñí bi oseauriyimini.’ nimónarini. Joxi nánini maríái, áamá síá riyimi aría niarigiá níni nioni ná bini searánáraní, aniñí miní searánáraní, nioni Jisasomi diñí wikwíroariñápa niyínéni ení axípi niwikwíroro nioni imóniñápa axípi oimónípayiniri nimónarini. Nioni gwí niyigíá ripi seyíné ení axípi oseayípayiniri misearariñini.” uriniginini.

³⁰Mixí ináyo tñi pirimiáo tñi Benaisí tñi niwiápinimearo áamá ayí tñi nawíni éí ñweagiáyí ení niwiápinimearo ³¹wiwini wí e éí nirómáná re rinigiawixini, “Ámá o anani nipikipíri nánirani, gwí ñwiráripíri nánirani, íwí bi menjíriní.” niriniro ³²Agiripao pirimiáo Pesitasomi re uriniginini, “Ámá o ‘Mixí ináyí Sisao xwirixí nioniyá nieyíroíwiniginini.’ miripa neri siñwiriyí, ayí anani kikiá wáripaxíriní.” uriniginini.

Poromi Romiyí añíyo nání sipixíyo wiowárigíá nánirini.

27 ¹Rixa none nání re ráriníjáná, “Romiyí añíyo Itariyi riniñípimi nání sipixíyo owiowáraneyí.” ráriníjáná porisí 100 bimi seáyí e wimóniñí wo —O simiñí wínarigiá Sisaoyái riniñípi worini. O xegí yoí Juriasoyi riniñorini. O Poromi tñi gwí ñweagiá wami tñi niméra ouniri wiowáraná ²Adiramitiámi dánjáyíá sipixí wo Esia piropenisí tñí ririwámíni uminiri yariñagi niwinirane áamá wo xegí yoí Arisitakaso —O Masedonia piropenisíyo añí yoí Tesaronaika dánjorini. O tñi nawíni nipixemoánirane niñwearíná xwíápiimi píní niwiárimí nurane ³sipixomi sá weñwáone wíápi tñi añí yoí Saidoniyi riniñípimi niwíékínimearane ayoááná Juriaso Poromi ayá nurimixiri nání xegí níkumixiniri emearigiáyí míraní owípayiniri ayí tñí e nání xe ouniri siñwí winiginini. ⁴Ámi sipixomi nipixemoánirane añí apimi píní niwiárimí nuranéná imiñí símíminí nineaxemi bariñagi nání niyakía

nurane náni pirijwí Saipirasíyi riniñípimi oriwámi dáni nimeámi nurane⁵ imañípami nuranéna Sirisia piropenisíyo tñi Pabiria piropenisíyo tñi nimúroa nurane Risia piropenisíyo aṅí yoí Mairai riniñípimi niwiékínimearane nayoámána⁶ porisí 100 bimi seáyi e wimóniño Arekisadiria dánjyíyá sipixí wo Itari piropenisíyo uminiri yariṅagi niwiniri nimeámi nineauri o tñi sipixomi nipixemoánirane⁷ aṅí apimi píni niwiárimi nurane sipixo awayini awayini wariṅagi náni síá ayá wí nóroa nurane ríá meakiroariṅagiá niwinirane aṅí miní neriñípimi dáni aṅí yoí Naidasiyi riniñípimi tñí e aṅwi e nirémómána imiñí símímimi nineaxemi bariṅagi náni niyakía nurane xwíá siminí imóniñí Sarimoniyi riniñípimi nimúrorane pirijwí yoí Kiritiyi riniñípimi oriwámi dáni niyakirane⁸ sipixí omiñí mearigiáwa ríá nimeakiroro sa aṅí miní neriñípimi dáni Kiriti tñí imañípami nixída nipurane wí e “Rawirawá siminí riwoṅí Naṅí Imóniñoi” riniṅe —E aṅí Rasia riniñípimi dáni aṅwi erini. E rémoṅwanigini.

⁹Síá ayá wí rixa nórimána eṅána Judayí íwí yariṅíapi Gorixo yokwarimí wiñí náni diñí mopíri náni aiwá ṅwíá ṅwirárinariṅíyáyi eni rixa múrófimi eṅána xwiogwí náni rawirawá samíñí miweariñíná eṅagi náni Poro aríá jiyikí nori¹⁰ re uriñinigini, “Ámáoyiné, gí diñí re nimónarini, ‘Aṅwi none re píni niwiárimi ámi sipixomi nimeámi nuranényáí, xwiríá ikixénipaxírini.’ nimónarini. ‘Saṅí nimeámi wariṅwápi tñi sipixo tñi aníninfa náni maríái, none eni anínaníwárinini.’ nimónarini.” uríagi aí¹¹ porisí 100 bimi seáyi e wimóniño sipixomi omiñí meariño tñi sipixomi xiáwo tñi awaú rariṅípi náni diñí níá wáagi náni omi Poro yopa muriñinigini. ¹²Ayí ipí siminí riwoṅí sipixo ṅweañípimi xwiogwí náni rawirawá siwíá yíána sipixí pírániñí wepaxe mimóniṅagi náni áma ná sipixíyo ṅweagiápi re rinárigíawixini, “Anani e epaxí eṅánáyí, re dáni píni niwiárimi sipixomi nimeámi nurane ipí siminí riwoṅí yoí Pinikasíyi riniñíwámi —Siminí riwoṅí awá pirijwí Kiritipimi axí riwámimi riwoṅíwárinini. Xwíá midáni midáni wiápinimeañí eṅagi náni e rawirawá wiṅwí mé eṅerini. Sogwí wearíñimi dáni riwónapiñíwárinini. Awámi nirémorane rawirawá siwíá yaríná awámi ṅweáwanigini.” rinárigíawixini.

Ríwipi xwé éána rawirawá imeamíkwí eṅí nánirini.

¹³Imiñí rawirawá tñí riwámi dáni sipixomi Pinikasi tñí e awayini nixemi upaxípi bariṅagi niwiniróna “Siminí riwoṅí none ráriwáwámi náni anani sipixomi nimeámi upaxírini.” niyaiwiro ainixí gwíyo dáni mamówariniñí ípeañípi nimíxearo sipixomi nimeámi nuróna pirijwí Kiriti imañípa tñí e aṅwi e dáni nixída nipuro¹⁴ sini ná jámimi e muniṅána re eṅinigini. Ríwipi íkíá jijimí epaxí bi —Imiñí api yoí Miwímimi Bariñípiyi riniñípirini. Api tñími dáni niweapiri¹⁵ sipixomi

xerjweááná sipixí símí imiñí bariñímini mémopaxí eñagi nání negí waniri yariñwaé nání píni niwiárirane “Imiñí xe niméra oneauni.” niyaiwirane e yaríná ¹⁶none pirijwí yóí Kodayi riniñípimi oriwámi dání nipuríná imiñí bi onimiápi yimáronáná ewé sipixomi dájí níropémi wariñwápi aniñí miní nerijípimi dání nimixeáa nibirane sipixo tñí e eñáná ¹⁷sipixomi ikwiáranirane nání nimixeáa niyapirane nikwiárimáná sipixí xwéo orónowiniginiri sámí tñi xegí sipixí miwí midimidáni nixemi nibiro gwí nija nipwémáná sipixo eñí tñi nixemi nuri xwía ipí seáyi e riwojáná ínimi aṅwi e imóniñípimi —Api yóí Sairitasiyi riniñípi Apirika dání aṅwi erini. Apimi sipixo aṅíni nuríná sixí úroniginiri wáyí winíagi sipixo awayini ouniri ainixí gwí yuráriníñí ípearíñípi nimamówáriro níropémi nuróná imiñí xe nineaxemi oneauniri winiñwanigini.

¹⁸Sipixomi sá wejwáone wíápi tñi sipixo wíápinimeari eámori néra wariñagi awa sipixo nayí oeniri sañí wí emi mimeámí nero ¹⁹sá wejwáone wíápi tñi sipixí omiñí mearigiáwa wiwanijowa sipixomi sañí uniñí íkweari ṅwiráririri yariñíyí bi emi mimeámí egíawixini. ²⁰Ríwipí símí tñi aniñí sipixomi xerjwearíná síá obaxí ayá wí óríagi aí siñí tñi sogwí tñi bi anariñagi siñwí miwinipa nerane nání “Ámini riwariñwini?” niyaiwirane siñwí miwinaxídipa nerane nání dñí “Wí e niwiékínimearane siñí waníwáriní.” niyaiwia wariñwápi dñí peá nimónirane “Rixa nanínaníwáriní.” niyaiwia nurane ²¹awa síá ayá wí neamúroaríná nimeamiwíároniginiri ayá síwí uroariñagi nání aiwá miní néra numáná eñáná Poro niwiápinimeari ámayo áwini e nirómáná re uriñiginini, “Ámáoyiné, nioni seariñápimi aría niniro ninixídiro pirijwí Kiritiyo píni niwiárimí sipixo nimeámi mupa nero siñwiriyí, segí amipí xwiríá ikixéniri anipá imóniri épiyí wí e eminiri émani. ²²E seariñagi aiwi sipixí ro xwiríá nikixéniri aí ámáone wí anínaníwá meñagi nání dñí peá mimóní sini dñí sixí oseainini. ²³Ayí ripi nání seariñiginí. Síá riyimíni áriwiyimi Gorixo —Nioni ámá oyáyí imóniñá wonirini. Oyá aṅínají wo nioni tñí e níronapiri ²⁴re niriñiginini, ‘Poroxini, joxi Romiyí aṅíyo anani níremori mixí ináyí Sisao xwirixí rimené símimañí e uroríáriní. Ayínani sini wáyí misinipani. Aría nii. Gorixo joxi tñi ámá sipixí romi ṅweagiáyí tñi niyínéni xe siñí oúpoyiniri yaiwí eñagi nání woxi aí iniñí namipaxímani.’ ²⁵Aṅínajo e níri eñagi nání soyiné dñí sixí oseainini. Ámáoyiné, nioni Gorixomi dñí re wikwíronjini, ‘Nioni níripi xixeni nimóniniñoi.’ niwikwírori nání e seariñiginí. ²⁶E neri aí imiñí sini nineaxemi waríná pirijwí bimi sixí úroaníwáriní.” uriñiginini.

²⁷None ríwipí rawirawá Ediriayi riniñíwámi sipixomi nineaxemi waríná rixa síá wé wúkaú síkwí waú waú imóníyimi áriwegí imónáná sipixí omiñí mearigiáwa “Xwía bi tñí e rixa aṅwi eríani?” niyaiwiro ²⁸gwí e e kikwíriá neaáriga puñírí tñi iwamíó neróná “Xwía sini ná mímirani? Sa mími onimiápirani?” yaiwiarigiári nimearo nimamówáriro

iwamíó síŋwí niwinaxídiróná xwíá sini ná mími eŋagi náni 40 mita imóniŋagi niwiniro ámi bi tñi núfasaná ámi bi nimamówáři ro xwíá tñí e rixa 30 mita eŋagi niwiniro ²⁹sipixí imiŋí nixemi nuríná wí e síŋáyo sixí úroniginiri sipixí ámi bi tñi nixemi mupa oeniri íkwémiŋíyo dáni ainixí ípeariŋí wiríkaú wiríkaú nimamówárimáná wía aŋíni óóniniri wigí ikayíwí nira ugíawixini.

³⁰Sipixí omiŋí meariŋíáwa sipixomi píni niwiárimi éí owaneyiniro ámáyo yapí niwíwapiyiro “Sipixí símiyo dáni eni ainixí ípeariŋí bi mamówáraniri yariŋwini.” nuriro ewépa rawirawáyo ikwiárináná apámi nípixemoániri éí owaneyiniro rixa mamówáraríná ³¹Poró porisí 100 bimi seáyi e wimóniŋomi tñi xegí porisowami tñi re uriŋiginini, “Ámá sipixí omiŋí meariŋíá rowa sipixí romi none tñi miŋweapa nerínáyí, soyíné síŋí nuro xwíá tñí e rémopíríméoi.” uráná ³²porisowa míri niwíápinimearo ewépa gwí niyimáná awayini mamówárarigiáři miŋí niwákwiro rawirawáyo mamówárigíawixini.

³³Wía ónini náni Poró eŋí rirémixí niwia nuri re urayiŋiginini, “None ríwipí ripi náni ayá síwí nearoariŋagi náni aiwá miní mimíwíáíki ninirane yaríná síá obaxí rixa nóra nuri agwí rixa wé wúkaú síkwí waú waú imóniŋíyirini. ³⁴Ayináni nioni eŋí rirémixí niseairi ‘Aiwá bi nimearo nípoi.’ searariŋini. Sewaniŋíyíné aiwá niniro oeríkiemeánípoiŋiniri searariŋini. Woxi aí bi maníŋipa epíri eŋagi náni searariŋini.” nurimáná ³⁵bisíkeriá bi nimeari wigí síŋwí anigíe dáni aiwá api náni Gorixomi yayí numemáná níkwiriri rixa naríná ³⁶ámá níni eni rixa diŋí wía bi wóníagi aiwá bi nimearo niniro ³⁷—Ámá sipixíyo ŋweaŋwáene ayí 276 enerini. ³⁸Nene rixa apáni ninimáná sipixo nayí oeniri wití aiwá miníwápi rawirawáyo emi mimeámí egíawixini.

Sipixo sixí núrori orónowiŋí nánirini.

³⁹Rixa wía ónáná áriwíyimi “Xwíá bi aŋwi erini.” yaiwíápi síŋwí niwiniróná mí mómixipa nero aí siminí riwoŋí bi inikíni wiároŋagi niwiniro e epaxí eŋánáyí, sipixo nimeáa niyirane e oiwiékínimeaneyiniri éíáyí ⁴⁰wa gwí ainixí ípeariŋí mamówárininiŋipi rawirawáyo ípeaŋe ami xe oépeaniri níkwewára pwaríná wa imiŋípi siminí riwoŋípimi náni nixemi oneauniri sipixoyá rapirapí nemiméa nipeyiro soná eni níkwearo inikíni wiároŋe náni omiŋí niméra waníro yariŋagiá aí re eŋiginini. ⁴¹Sipixo xwíá ínimi eŋáná rawirawá akwińáná riwoŋe sixí núrori símí xwíáyo xaiwí noraŋiáriniri náni wiŋwí bi mepaxí imóniŋáná rawirawá sipixí íkwémiŋíyo miákwiayíáná sipixo rixa orónowiariŋagi winigíawixini. ⁴²Sipixo rixa orónowiariŋagi niwiniro porisowa xámi re rinárigiá eŋagi náni “Sipixo sipí éánáyí, ámá gwí ŋweagiá none awí mearoariŋwáowa inibé neáa éí upíríxiniri pipíkímí éwanigini.” rinigiápa “Rixa opíkianeyi.” rinariŋagiá aiwi

⁴³porisowami seáyi e wimóniño “Poromi niméra nuri Romiyí aṅíyo xixeni rémówanigini.” niyawiiri náni awa wianiro yarigiápi píri nurakiri sekaxí re neariṅinigini, “Ámá inibé warigiáyíné rixa nimawiri nixeamoro inibé neáa nuro imañ e iwiékínimeápoi. ⁴⁴Inibé miwarigiáyíné íkiá wárarani, sipixo ororómí inípirani, íá nixirimáná nikwiáriga nuro imañ e iwiékínimeápoi.” nearíagi nene axípi e nerane náni wo aí iniigi minamá nineneni imañ e iwiékínimeañwanigini.

Poromi Moritayo ḡweañáná wimóniṅipi nánirini.

28 ¹Nene wo maníni nineneni imañ e niwiékínimeámáná ámá e dánjyí “Piriṅwí riyi xegí yoí Moritai riniṅiyirini.” rariṅagía aría niwirane roṅáná ²ayí none neaiapaniro náni ayá tñi nero iníá aníṅí siyamíó eri imiṅí riri yariṅagi náni ríá nikaámáná nineneni nineaipemeámi nuro ríá tñí e neawárigía aí ³Poró ríá kiríṅí bia awí neari saríwá neri nimeáa nibiri ríá ikeááraná re eṅinigini. Weaxíá wo ríá usíníagi nírémimeámi níwíapiri Poroyá wéyo sidiṅí nori ririwiṅinigini. ⁴Ririwíagi wé éí mixeááná sidiro sini yekwiroṅagi ámá piriṅwí ayimi dánjyí siṅwí e niwiniro wiwini re riniṅíawixini, “Ámá ro rawirawáyo minamíó aí ámá pikíxwirió eṅí woríani? Ayináni ḡwíá aṅínami dánjí imónigíáyí ‘Xe siṅí mupa oeni.’ yaiwiarigiápipimi dáni weaxíá sidiṅí ríá oṅoi?” riniṅagía aiwi ⁵Poró weaxíáomi wiwíá nírori ríá nikaárimáná riniṅí bikwi onimiápi aí miwiniṅinigini. ⁶Riniṅí bikwi onimiápi aí miwiniṅíagi aiwi ámá ayí “O xegí wé rixa nimiriniṅoi.” yaiwiro “Rixa nipiérori piyí neniṅoi.” yaiwiro nero náni siṅwí niwiniro niḡweáro ayá wí siṅwí niwiniro niḡweagíasáná “Sipí api wímeanṅoi.” yaiwiarigiápi miwímeáagi niwiniróná ámi diṅí siṅí bi nimoro re níriga ugíawixini, “Ámá ro ḡwíá aṅínami dánjí imóniṅíyí woríani?” níriga ugíawixini.

⁷None iwiékínimeáwáé ámá piriṅwí apimi ámá niyoni seáyi e nimóniri meḡweañoyá omiṅí bi iníṅí erini. O xegí yoí Pabiriasoyi riniṅorini. O yayí nineairi nineaipemeámi nuri none síá wíyáú wíyi o tñi niḡwearene míraṅí neaiaríná ⁸Pabiriasomi xano ríá píri wiayiri agwí xoxí urori wiaríagi náni “O simixí weni.” rariṅagía Poró aría e niwiri o weḡe náni nuri nipáwiri Gorixomi yariṅí niwimáná wé seáyi e niwikwiáriri naṅí imixiṅinigini. ⁹Naṅí nimiximáná eṅáná ámá piriṅwí apimi ḡweagía simixí yarigiáyí náni Poró omi naṅí imixípi náni aría niwiro o tñí e náni bayaríná naṅí imimiximí eṅinigini. ¹⁰E yaríná ámá ayí wéyo nineamero aiwá amipí naṅí bi nineaiapa nuro none rixa piriṅwí apimi píni niwíárimi waniri yaríná óí e sipixíyo nuranéná aiwá naníwá náni anipá bi neaiapowárigíawixini.

Poró Romiyo rémoṅí nánirini.

¹¹None piriṅwí apimi emá waú wo ḡweañwáone sipixí Arekisadiria dánjí wo —Rawirawá xwiogwí náni siwíá yíagi náni piriṅwí

apimi e niŋweaŋisáná uminiri yariŋorini. O sipixí símí ikayíwí t́ni imixiniŋípi áamá ayáí waúniŋí sipixomi símí e imixiniŋorini. Sipixomi nípíxemoánirane piriŋwí apimi ṕni niwiárimí nurane ¹² aŋí yoí Sairakusiŋi riniŋípimi niwíékínimearane síá wíyaú wíyi e weŋwáone ¹³ ámi sipixomi nípíxemoánirane niyakía nurane aŋí yoí Rijiamiŋi riniŋípimi nirémorane e sá weŋwáone wíápi t́ni imiŋí rawirawá t́ŋími dáni yapariŋagi niwinirane sipixomi nimeámi nurane omi sá weŋwáone wíápi t́ni siminí riwoŋí yoí Putioraiŋi riniŋíwámi nirémorane nayoámáná ¹⁴ re yaiwiŋwanigini, “Ámá Jisaomi diŋí niwikwíroro náni nirixímeá imónigíáŋí aŋí ripimi re wí ría ŋweaŋoi?” niyaiwirane piá nerane wí t́ni rixa nerimeánirane ayí “Síá wé wíúmi dáŋí waú nene t́ni anani re ŋweapaxírani?” nearíagía ayí t́ni wíniŋí nearíapa e ŋweaŋwanigini. Api api néra nibíwasáná Romi aŋí t́ŋí e rémoŋwanigini. ¹⁵ Romiyo ŋweagíá nirixímeá imónigíáŋí wí none náni “Awa óiyimi bariŋoi.” rinariŋagía aríá niwiro ói e owirimeaaneyiniro nibiróná wí aŋí Apiasi t́ŋí e makeríá imixariŋíe awí roro wí Ámá Aŋí Midáŋí Nibiro Sá Wearigíwá Wíkaú Wiwáyi riniŋípi t́ŋí e awí roro egíayo Poro siŋwí niwiniríná Gorixomi yayí numeri diŋí sixí íniŋinigini.

¹⁶ None rixa Romi náyo rémóáná gapimanowa Poromi gwí aŋíyo miŋwiráŋí aŋí wiwámi xegípi ŋweaŋáná porisí awí mearoariŋo xe awí omearoniri siŋwí winigíawixini.

Poro Romiyo dáni wái uriŋí nánirini.

¹⁷ Poro síá wíyaú wíyi rixa nóráná “Judayí áminá imónigíá Romiyo re ŋweagíáŋí obípoyi.” niriri awa rixa o t́ŋí e awí eánáná re uriŋinigini, “Gí Judayíné, nioni negí Judayo xwiríá wikixéminiri wí mepa eri siwí eŋíná dáni negí aríowa érowiápinigíápi pírí wiaíkíminiri wí mepa eri éagi aiwi Jerusaremiyo dáni gwí niyigíoni negí Judayí Romiyo mini niwígíáŋini. ¹⁸ Romiyo mini niwiágía ayí xwirixí ninimero yariŋí niniaŋiróná íwí nioni nípikipaxí bi meŋáoni imóniŋagi ninaniro náni rixa Poromi kikiíá owáraneyiniri éagía aiwi ¹⁹ negí Judayí pírí wiaíkímí nero ‘Wáripaxomani.’ rigíawixini. E rariŋagía nioni siŋwí e niwiniri ‘Go aríá eŋe dáni ráná xe kikiíá ouniri nimixipíríáríani?’ niyaiwiri náni re uriŋanigini, ‘Romiŋí mixí ináyí Sisao gí xwirixí aríá níwinigini.’ uriŋanigini. Nioni negí Judayí náni xwiŋíá bi uxekwímómíá náni mírariŋini. ²⁰ E nigíá api náni áwanŋí searimíniri náni ‘Awami siŋwí niwiniri xwiŋíá urimi náni obípoyi.’ ríanigini. Ámá Isirerene yeáyí neayimixemeanía náni diŋí ukikayoariŋwáomi nioni diŋí ukikayoŋagi náni gwí ainixí rírí niyinini.” uriŋinigini. ²¹ E uríagi awa re urigíawixini, “Judía piropenisíyo dáni joxi náni payí bi mimeaŋwáŋini. Negí wo e dáni eni nibiri repiyí nineairínáŋani, áwanŋí ninearirínáŋani, joxi náni sipí bi mĩneariŋíŋini. ²² E neri aí ‘Diŋí joxi yaiwiaríŋí ripi, “Gorixomi pírániŋí

xídarigiáyí apí apí neriñípimi dání pírániñí xídarigiárini.” yaiwiarinípi aríá osianeyí.’ neaimónarini. Ayí none ripi nání aríá níwirane nijíá imóniñagwí nání rirariñwini. Ámá Óí Gorixo tíámimi ininíyiyi riniñiyimi nixídiro gwí mónigiáyí nání ámá ami ami ñweagiáyí ‘Ayí naní miyarinjoí.’ rinarigiá nání none nijíá rini.” urigiawixini.

²³ Judayí áminá awa “Sía ayimi Poro xwiyyá nearinía nání awí eáníwanigini.” nirináriro sía ayi rixa imónáná obaxí aní xío ñweañiwámi nání báná wía móniñími dání síápi tíni nání Gorixo ámayí xegí xwioxíyo mimeámí neri umenñweaníápi nání áwaní nuriríná repiyí niwiera uri nioni Jisasomi ñíñí wikwíroariñápa ayí eni owikwírípoyiniri o nání nuréwapiyiríná ñwí ikaxí Moseso niriri eañípimi dání tíni wía rókiamoagiáwa niriro eagíápimi dání tíni miñí niróa uri neri nura waríná ²⁴ wa xío urariñipi aríá niwiro “Neparini.” wipimóniagi aiwi wa aríá niwiro ñíñí mikwírogíawixini. ²⁵⁻²⁷ Awa e nero Poro urariñipi nání ñíñí bí biaú nimoro nání xwiyyá ná bini rináripaxí mimóní yaríná Poro xwiyyá yoparí ripi uráná omi píni niwiárimi ugíawixini, “Kwíyí Gorixoyápi wía rókiamoagi Aisaiayí riniñomi ‘Joxi ámá ayo nuri e uríirixini.’ uráná o nuri negí aríowéyo aga xixeni re uriníirini, “Seyíné aríá néra nuro aí nijíá wí imónipíríámani. Siñwí naga nuro aí ñíñí ‘Ayí apíríani?’ wí mopíríámani.” ’ uríirixini. Ayí ripi nánirini. Wigí ñíñí tíni néra warigiáyí miñí síñániñí imoñagía nání rirariñini. Wigí siñwí misupáripa ero aríá mipírónipa ero nero siñwíríyí, wigí siñwí tíni siñwí aniro aríá ero ñíñí pírániñí neyíroro moro wigí íwí yarigiáyí ríwímimi mamoro éánáyí, Gorixoní pírániñí wimixipaxírini.’ Aisaiáo Gorixo nání e niwuriyiríná negí aríowéyo imónagiápi tíni aga xixeni niriri wuriyirini. ²⁸ Ayináni seyíné aga nijíá re imónípoyi, ‘Gorixo xío nene yeáyí neayimixemeáminiri enípi nání wái urarigiáwa rixa émayó ourípoyiniri nání uowárinirini. Ayí aríá wipíríá rini.’ yaiwípoyi.” ²⁹ [Poro e uráná Judayí miximixeawiámí niga nuro omi píni niwiárimi ugíawixini.]

³⁰⁻³¹ Poro e aní xío bí eniwámi niñweari ámá xíomi xwiyyá oñweaneyiniri bíáyo yayí niwimori xwiyyá Gorixo ámayí xegí xwioxíyo mimeámí neri umenñweaníápi nání wái nuriri ínimi bí mimóní Áminá Jisasi Kiraiso nání uréwapiyaríná ámá wí píri urakianiro mepa egíawixini. E yaríná xwilogwí waú múroñinigini.